

GÜNEY KORE'YE GÖÇÜN NEDENLERİ VE GÜNEY KORE HALKININ

ASYALI GÖÇMEN ALGISİ

Yüksek Lisans

Gül Sevi ÜÇÜNCÜ

Eskişehir, 2017

**GÜNEY KORE'YE GÖÇÜN NEDENLERİ VE GÜNEY KORE HALKININ
ASYALI GÖÇMEN ALGISI**

Gül Sevi ÜÇÜNCÜ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Uluslararası İlişkiler Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Erhan AKDEMİR

Eskişehir, 2017

TC. ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Aralık, 2017

Bu Tez Çalışması Anadolu Üniversitesi BAP Komisyonunca kabul edilen 1603E108 no.lu proje kapsamında desteklenmiştir.

BAP kapsamında gerçekleştirilen bu araştırmanın anket ve mülakat görüşmelerine ilişkin Etik Kurul Kararı, 25.03.2016 tarihinde 66166206-050.99 sayısı ile onaylanmıştır.

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Gül Sevi ÜÇÜNCÜ'nün "Güney Kore'ye Göçün Nedenleri ve Güney Kore Halkının Asyalı Göçmen Algısı" başlıklı tezi 20 Aralık 2017 tarihinde, aşağıdaki jüri tarafından Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca toplanan **Uluslararası İlişkiler** Anabilim Dalında, **yüksek lisans tezi** olarak değerlendirilerek kabul edilmiştir.

İmza

Üye (Tez Danışmanı) : Yrd.Doç.Dr.Erhan AKDEMİR

Üye : Prof.Dr.Nejat DOĞAN

Üye : Doç.Dr.Cengiz DİNÇ

Prof.Dr.Emel SIKKAR
Anadolu Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ÖZET

GÜNEY KORE'YE GÖÇÜN NEDENLERİ VE GÜNEY KORE HALKININ ASYALI GÖÇMEN ALGISI

Gül Sevi ÜÇÜNCÜ

Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı

Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aralık, 2017

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Erhan AKDEMİR

1990'dan itibaren çok sayıda göçmen özellikle çalışmak ve evlenmek üzere Güney Kore'ye göç etmeye başlamıştır. Kore'deki eğitim sisteminin gelişimiyle birlikte Koreli kadınlar köyden kente göç ederken ülke genelinde de eğitilmiş insan oranı hızla yükselmiştir. Bu durum, düşük ücretli göçmen işçilerin, mavi yakalı işlerde çalışmak istemeyen Korelilerin yerine istihdam edilmesine, kente göç eden Koreli kadınların yerini de göçmen gelinlerin almasına neden olmuştur. Böylece Güney Kore, çokkültürlü bir toplum olma yolunda ilk adımı atmış ve çokkültürlülük “damunhwa (다문화)”, akademik tartışmalarda, yazılı ve görsel basında, hükümetin yeni politikalarında yerini almıştır. 51 milyonluk nüfusun henüz % 3'ünü oluşturan göçmenlere yönelik politikaların hızla hayata geçirilmesiyle, çokkültürlü aileleri desteklemek amacıyla 200'ü aşkın kültür merkezi, 42 göçmenlik ofisi ve şubesi gibi kurumlar açılmıştır. Öte yandan hükümetin çalışmaları Koreliler tarafından yeterli görülmezken, tehdit algısı nedeniyle göçmenlere yönelik ayrımcı tutum ve davranışlar ortaya çıkmıştır. Bu doğrultuda tezde, göçün boyutu daraltılarak Asya ülkelerinden (Çin, Japonya, Kuzey Kore, Endonezya, Kamboçya, Vietnam, Filipinler, Tayvan ve Tayland) Güney Kore'ye 1990'dan günümüze kadarki göçün nedenleri ve Güney Korelilerin Asyalı göçmen algısı, tutum ve davranışları birinci ve ikinci elden verilerle harmanlanarak incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Güney Kore, Asya Çalışmaları, Göçmenlik, Çokkültürlülük

ABSTRACT

THE REASONS OF IMMIGRATION TO SOUTH KOREA AND SOUTH KOREAN'S PERCEPTIONS ABOUT ASIAN IMMIGRANTS

Gül Sevi ÜÇÜNCÜ

Department of International Relations

Anadolu University, Graduate School of Social Sciences, December, 2017

Supervisor: Yrd. Doç. Dr. Erhan AKDEMİR

Since 1990, a great number of immigrants have migrated to South Korea, specially to marry or work. The development of the Korean educational system has resulted in Korean women migrating from rural to urban areas, and in an increase of the number of educated people countrywide. For these reasons, low-paid migrant workers are employed instead of Koreans who don't take blue-collar jobs, immigrant brides have begun taking the place of the Korean women who have migrated to urban areas. This way, South Korea is taking the first step towards becoming a multicultural society. Multiculturalism "damunhwa (다문화)" has taken place in academic discussions, printed and visual media and new policies of the government. The policies for migrants -who 3% of the 51 million population- have been rapidly put into practice, thus over 200 culture centers to support multicultural families and 42 migration offices and branches were opened. Yet, governmental actions are not found adequate by Korean citizens and because of the Koreans' threat perception for Asian immigrants, discrimination attitudes and behaviours have also emerged. In this context, the research scope of this thesis was limited to Asian countries -China, Japan, North Korea, Indonesia, Cambodia, Vietnam, Philippines, Taiwan, Thailand-, which are examined to set reasons for migration from Asian countries to Korea from 1990 to present day; South Korean people's perceptions about immigrants, attitudes and behaviours are also researched, by blending first and second hand data.

Keywords: South Korea, Asian Studies, Immigration, Multiculturalism

TEŞEKKÜR

Nereye gittiğimizden çok, giderken yolda kimlerle karşılaştığımız önemli!

Kore'yle ilgili bu yolculuğa nasıl çıkacağımı düşünürken karşıma çıkan, araştırmamı yapmamda ilk engeli aşmama yardımcı olan ve bana sabır göstererek anket metnimin Korece çevirisini yapan Hasan Fahri Seskır ve Insık Park'a,

Yüz yüze anket araştırması için Kore'ye ilk yolculuğumu yapmama olanak sağlayan Magazin We ailesine ve ikinci yolculuğumda Bilimsel Araştırma Projemi destekleyen Anadolu Üniversitesi'ne,

Araştırmamın asıl kahramanları olan her bir anket katılımcısına, benimle mülakat yapmayı kabul eden ve değerli zamanlarını bana ayıran Sayın Yrd. Doç. Dr. Eun Kyung Jeong'a, Yrd. Doç. Dr. Jongee Park'a, Kevin Kwon'a, Youngmin An'a ve bu mülakatları yapmam da en büyük katkıyı veren Kore Cumhuriyeti Büyükelçiliği Müsteşarı Sayın Dong Woo Cho'ya,

Her fırsatta benimle Kore hakkında bilgilerini paylaşan ve görüşme yapmayı kabul eden Jandeu Kim'e, yine her karşılaşmamızda sabırla sorularımı cevaplayan sevgili Seul Lee ve Herin Lee'ye, değerli arkadaşım Jae Yong Lee'ye, anketlerimi yapmamda benimle birlikte koşturan ve isimleri sayfaları aşan arkadaşlarımın her birine,

Tezimin bitmesini benimle birlikte sabırla bekleyen, her adımda benim kadar heyecanlanan, mutlu olan, maddi, manevi beni desteklemekten geri durmayan ve her koşulda bana benden çok inanan aileme ve dostlarıma teşekkürü bir borç bilirim.

Teşekkürlerin ve emeklerimin en büyükleriniyse iki insana ithaf ederim; tüm bilgi ve birikimlerini benimle paylaşan, hiçbir yardımını benden esirgemeyen, sabır ve inançla beni destekleyen, arkamda değil yanımda durup beni cesaretlendiren çok değerli tez danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Erhan AKDEMİR'e ve her zorlukta yanımda olan, her düştüğümde elini uzatan, çocukluğumda olduğu gibi yaralarımı üfleyen ve vazgeçmeye meylettiğimde "Ama bu senin hayalin!" diyerek beni yeniden ve yeniden doğuran biricik anneme sonsuz teşekkür ederim.

29.12/2017

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalardan bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilemeyen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; bu çalışmamın Anadolu Üniversitesi tarafından kullanılan “bilimsel intihal tespit programı”yla tarandığını ve hiçbir şekilde “intihal içermediğini” beyan ederim. Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara razı olduğumu bildiririm.

Gül Sevi Üçüncü

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
KAPAK SAYFASI	i
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI.....	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT.....	iv
TEŞEKKÜR	v
ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar DİZİNİ.....	ix
GRAFİK DİZİNİ.....	x
KISALTMALAR DİZİNİ.....	xi
1. GİRİŞ.....	1
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE TANIMLAMALAR	5
2.1. Irk, Etnisite ve Kimlik	6
2.2. Homojen Toplum ve Heterojen Toplum	11
2.3. Kültür	13
2.4. Çokkültürlülük.....	17
2.5. Göç.....	21
3. GÜNEY KORE'YE GÖÇÜN NEDENLERİ	26
3.1. İç Faktörler	31
3.1.1. Siyasal ve ekonomik nedenler	32
3.1.2. Sosyo-kültürel nedenler: Hallyu (Kore Dalgası), inovasyon ve markalaşma..	40
3.2. Dış Faktörler	46
3.2.1. BMİGE'ye göre çok yüksek ve yüksek gelişmiş ülkelerle listede bulunmayanlar: Japonya, Çin, Tayland, Tayvan, Kuzey Kore.....	48
3.2.2. BMİGE'ye göre orta düzeyde gelişmiş ülkeler: Vietnam, Endonezya, Kamboçya ve Filipinler	59
4. ASYA ÜLKELERİNDEN GELEN GÖÇ HAKKINDA GÜNEY KORE TOPLUMUNUN ALGISI	66

4.1. Birinci Elden Verilerin Analizi	66
4.1.1. Anket sonuçları ve analizi	66
4.2. İkinci Elden Verilerin İncelenmesi	85
5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	94
5.1. ÖNERİLER	98
KAYNAKÇA	99
EKLER	
ÖZGEÇMİŞ	

TABLolar DİZİNİ

Tablo 3.1. Vize Kategorilerine göre İlk Girişte Verilen Süre	27
Tablo 3.2. 2011 E-9 Vize Sahiplerinin Ülkeler Bağlamında Dağılımı (Birim: Kişi).....	29
Tablo 3.3. 2011 H-2 Vize Sahiplerinin Ülkeler Bağlamında Dağılımı	30
Tablo 3.4. Yıla ve Milliyetine Göre Uluslararası Evlilik Göçmenleri	31
Tablo 3.5. Kore'nin Temel Ekonomik Verileri (1980-2002) (Milyar Dolar, myr.\$)	40
Tablo 3.6. Güney Kore'nin 1990-2015 Yılları Arasındaki BMİGE Verileri	43
Tablo 3.7. Güney Kore Patent Gelişimi (1955-2007)	44
Tablo 3.8. Korelilerin Yabancı Eşlerinin Ülkelere Göre Dağılımı (2001-2002)(Kişi)	58
Tablo 4.1. Anket Katılımcılarının Yaş Aralıkları ve Oranları	68
Tablo 4.2. Anket Katılımcılarının Eğitim Düzeyleri ve Oranları.....	69
Tablo 4.3. Anket Katılımcılarının Cinsiyet Oranları	69
Tablo 4.4. Anket Katılımcılarının Haneiçi Ekonomik Durumları(Kore Won-KRW (1000))	69
Tablo 4.5. “Güney Kore Çokkültürlü Bir Ülkedir” İfadesine Verilen Cevaplar.....	71
Tablo 4.6. Çokkültürlülük Algısının Yaşa Dayalı Bulguları	72
Tablo 4.7. “Çokkültürlülük iyi bir şeydir”İfadesine Verilen Cevaplar	73
Tablo 4.8. Son 20 Yılda Nüfus Yapısındaki Değişim ve Memnuniyet İlişkisi	76
Tablo 4.9. Son 20 Yılda İş imkânlarındaki Değişim ve Memnuniyet İlişkisi	78
Tablo 4.10. Asyalı Göçmenlerle İşsizlik Oranlarının Artması Arasındaki İlişkinin Cinsiyete Göre Analizi	80
Tablo 4.11. Son 20 Yılda Toplumsal Güvenlik Konusunda Değişim ve Memnuniyet İlişkisi	81
Tablo 4.12. Asyalı Göçmenlerin Güney Kore'ye Etkisi	83
Tablo 4.13. Asyalı Göçmenler Hakkındaki Tutumlar	84
Tablo 4.14. Yabancılara Karşı Tutumlar (%).....	85
Tablo 4.15. Anti-sosyal Grupların Halk Toplantıları (Mitingleri) Yapmalarına Yönelik Güney Korelilerin Tutumları (%).....	86
Tablo 4.16. Kültürel Çeşitliliğe Karşı Tutumlar (%).....	87
Tablo 4.17. Yabancı Sermaye ve Kültüre Karşı Tutumlar	88
Tablo 4.18. Komşu Olmak İstenmeyen Gruplar (%).....	90

GRAFİK DİZİNİ

Grafik 3.1. Savaş Sonrası Güney Kore'ye Yapılan Yabancı Yardım Oranları (Birim: 1milyon dolar-\$).....	34
Grafik 3.2. 25-34 Yaş Aralığında en az lise eğitimini tamamlamış olanlar, 2015, %	42
Grafik 3.3. İlgi Duyulan Hallyu Kategorilerileri	45
Grafik 3.4. Ankete Katılanların Yaş Ortalamaları	45
Grafik 3.5. Ankete Katılanların Cinsiyeti.....	45
Grafik 3.6. 2016 yılı Ocak-Temmuz Arasında Ülkeye Gelen Yabancı Oranları (%).....	52
Grafik 4.1 Anket Katılımcılarının Haneçi Ekonomik Durumları	70
Grafik 4.2. Asya Ülkeleri (Doğu ve Güneydoğu) ile Güney Kore Kültürü Arasındaki Benzerlik Algısı	74
Grafik 4.3. Bahsi Geçen Ülkelerden En Az Birini Ziyaret Eden Katılımcıların Oranları	74
Grafik 4.4. Kore Kimliğinin ve Kültürünün En Önemli 3 Temel Değeri	75
Grafik 4.5 Koreli Genç Nüfusun İşsizlik Oranları (1988-2017).....	77
Grafik 4.6. Güney Kore'deki En Önemli 3 Problem (2016)	78
Grafik 4.7. Ekonomik Değişimle Asyalı Göçmenler Arasındaki İlişki	79
Grafik 4.8. “Asyalı Göçmenler ve Yabancılar Güney Kore İçin Bir Tehdittir” İfadesine Verilen Cevaplar	82

KISALTMALAR DİZİNİ

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

BM: Birleşmiş Milletler

BMİGE: Birleşmiş Milletler İnsani Gelişmişlik Endeksi

ÇHC: Çin Halk Cumhuriyeti

ÇKP: Çin Komünist Partisi

EPS: İstihdam İzin Sistemi (The Employment Permit System)

GSMH: Gayri Safi Milli Hâsıla

GSYH: Gayri Safi Yurtiçi Hâsıla

IMF: International Monetary Fund (Uluslararası Para Fonu)

KIIP: Kore Göçmenlik ve Uyum Programı

(The Korean Immigration and Integration Program)

KISF: Kore Göçmen Hizmetleri Vakfı (The Korea Immigration Service Foundation)

KORE: Kore Cumhuriyeti, Güney Kore

KOTRA: Kore Ticaret Promosyon Ajansı (Korea Trade-Investment Promotion Agency)

KUZEY KORE: Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti

MILF: Moro Islamic Liberation Front (Moro İslami Kurtuluş Cephesi)

MNLF: Moro National Liberation Front (Moro Ulusal Kurtuluş Cephesi)

OECD: Organization for Economic Co-operation and Development

(Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü)

SSCB: Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği

UNTAC: United Nations Transitional Authority in Cambodia

(Birleşmiş Milletler Kamboçya Geçici Otoritesi)

1. GİRİŞ

1989'da Doğu Almanya ve Batı Almanya'nın birleşmesi, 1991'de Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin (SSCB) yıkılmasıyla Soğuk Savaş'ın sona ermesi dünya dengelerinde büyük bir değişimi beraberinde getirmiştir. Bu politik ve stratejik değişim ekseninde hız kazanan teknolojik gelişmeler daha sonra iletişim çağı olarak adlandırılacak yeni çağın açılmasında önemli bir rol oynamıştır. İnternet ağının ortaya çıkmasıyla "uzak" olarak nitelenen coğrafyalar yakınlaşmaya, bu yolla insanlar da birbirlerinden, diğer ülkelerdeki gelişmelerden ve fırsatlardan daha kolay haberdar olmaya başlamıştır. Böylece gelişmemiş ya da az gelişmiş bölge ve ülkelerden, gelişmekte olan ya da gelişmiş diğer bölge ve ülkelere insan hareketlilikleri hız kazanmıştır. Bu süreçle birlikte 1950-1953 yılları arasında yaşanan Kore Savaşı'ndan sonra yoksul ve az gelişmiş bir ülke olan Kore Cumhuriyeti (Güney Kore), 1990'a kadar ekonomik, siyasal ve sosyal anlamda hızlı bir gelişim göstererek çok yüksek gelişmiş ülke konumuna yükselerek bölgesinde göç edilmek istenen önemli bir cazibe merkezi haline gelmiştir. Dolayısıyla gerek iletişim çağının bilinçlenmeyi arttırması gerekse ekonomik ve sosyal anlamda Güney Kore'nin cazibe merkezi haline gelmesi, özellikle Asyalı ülkelere yüksek oranlarda göçün yaşanmasına neden olmuştur. Oysa milattan önce 2333 yılına dayanan Kore uygarlığı, yaşadığı Çin ve Japon istilalarına rağmen yüzyıllar boyunca homojen toplum yapısını korumuştur (Kim ve Shin, 2014, s. 20). 1990 sonrası yaşanan göçler ve çokkültürlü evliliklerse Güney Kore'nin bu yapısını etnik ve kültürel olarak değiştirmeye başlamıştır. Unicef'in hazırlamış olduğu Güney Kore'nin göçmen profili raporuna göre, 1990 yılında 49.507 olan göçmen sayısı, 2000'de 244.172'ye, 2013'te ise 1.232.220'ye kadar yükselmiştir. Aynı raporda bulunan 2013 verilerine göre Çin, Vietnam, Filipinler ve Tayland'dan gelen toplam göçmen sayısı 862.940'a ulaşmış durumdadır (unicef, s.2). Bu nedenle Güney Kore'de 1990 sonrasında kontrollü bir çokkültürlülük politikası yürütülmeye başlanmış olup bu bağlamda Korelilerin de algı, tutum ve davranışlarında değişimler meydana gelmiştir.

Yeni oluşmaya başlayan bu çokkültürlülük çatısı altında, iç politika süreçlerinde yeni söylemler ve politika uygulamalarının ortaya çıktığı Güney Kore, uluslararası ölçekte gerek Asya çalışmaları bağlamında gerekse özelde Kore çalışmaları (Korean studies) kapsamında üniversitelerde araştırılmaya başlanmıştır. Konuyla ilgili yapılan çalışmalar

göz önünde bulundurulduğunda, Türkiye’de, bu konuda yeterli miktarda çalışmanın yapılmadığı, öte yandan Kore kültürüne yönelik ilginin 2000’lerin sonundan itibaren artmakta olduğu gözlemlenmiştir. Son yıllarda özellikle lise ve üniversite çağındaki gençlerde Kore kültürüne karşı artan ilgi doğrultusunda Kore Cumhuriyeti Kültür, Spor Turizm Bakanlığı’nın teşvikiyle 2010’dan itibaren Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa ve Trabzon gibi büyük şehirlerde Sejong Enstitüleri açılmıştır¹. Bu nedenlerle, Kore Cumhuriyeti vatandaşlarına yönelik yapılan bu araştırma, Türkiye’de öncelikle uluslararası ilişkiler alanında daha önce gerçekleştirilmemiş bir akademik çalışmayı literatüre kazandırmayı, artan ilgi sonucunda gelecekte yapılması muhtemel araştırmalara kaynak oluşturmayı ve Güney Kore vatandaşlarının Asyalı göçmenlere yönelik algısı hakkında genel bir analize ulaşmayı hedeflemektedir.

Bu bağlamda çalışmanın kapsamını uluslararası ilişkilerde göç olgusu çerçevesinde, Asya ülkelerinden (Çin Halk Cumhuriyeti, Japonya, Kuzey Kore, Endonezya, Kamboçya, Vietnam, Filipinler, Tayvan ve Tayland) Güney Kore’ye 1990’dan itibaren yaşanan göçler oluşturmaktadır. Tezin amacı ise, bu göçlerin boyutunu nedenleriyle birlikte iç ve dış faktörler olarak ortaya koymak, Korelilerin Asyalı göçmenler hakkındaki algısını, tutum ve davranışlarını, ortaya çıkan değişimlerin olumlu ve olumsuz etkilerini, Korelilerin çokkültürlülük politikalarına bakış açılarını birinci ve ikinci elden veriler yardımıyla analiz etmektir.

Tüm bunların ışığında, tez kapsamının daha iyi anlaşılabilmesi için ilk olarak kültür, çokkültürlülük, etnisite, ırk, kimlik, göç, homojen toplum ve heterojen toplum kavramlarının tanımı yapılmaktadır. Kavramsal çerçeve verildikten sonra üçüncü bölümde Güney Kore’ye yönelik göçlerin nedenleri Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı’nın 1990’dan itibaren her yıl hazırlamakta olduğu Birleşmiş Milletler İnsani Gelişmişlik Endeksleri (BMİGE) temel alınarak incelenmektedir. Gelişimi sacayağına benzeten BMİGE tanımına göre, çok yüksek gelişmiş ülke olabilmek için ekonomik, sosyal ve siyasal olarak aynı doğrultuda gelişimin sağlanması ve bu gelişimin sürdürülebilir nitelikte olması gerekmektedir. Bu doğrultuda, 1990’dan itibaren hazırlanan BMİGE raporlarına göre çok yüksek gelişmiş ülke grubunda bulunan Güney Kore’nin öncelikle, ekonomik,

---

¹Türkiye’de gençler arasında böyle bir ilginin artmakta olduğu bilgisi birbirlerinden bağımsız 4 görüşmecinin verdiği bilgiler ekseninde yorumlanmıştır. Sejong Enstitüleri ile ilgili bilgiye tomer.ankara.edu.tr/korece/ internet adresinden ulaşılmıştır.

sosyal, siyasal ve kültürel gelişim sürecini ele alan göçün iç nedenleri üzerinde durulmuştur. Darbeler döneminde hayata geçirilen ekonomik planlamaların sürdürülmesi ve kriz dönemleri hariç sürekli gelişim göstermesiyle birlikte uluslararası pazarda otomotiv, teknoloji gibi kollarda dünyaca ünlü markaların iş fırsatlarında büyümeye neden olması, eğitim ve sosyal konularda yaşanan inovasyon sürecinin bu gelişimle doğru orantılı ilerlemesi ve son dönemde K-drama, K-pop gibi modern dönemin reklam unsurlarının sosyo-kültürel bağlamda göç üzerindeki etkileri ele alınmaktadır. Aynı bölümün alt başlıklarında sırasıyla BMİGE verileri çerçevesinde yüksek gelişmiş ülkeler sınıfında bulunan Çin Halk Cumhuriyeti (Çin) ve Tayland'dan, çok yüksek gelişmiş ülke grubunda bulunan Japonya'dan, BMİGE raporlarında bir ülke statüsünde değerlendirilmeyen Tayvan ve listede yer almayan Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti'nden (Kuzey Kore) ve orta ölçekte gelişmiş ülkeler grubunda bulunan Endonezya, Filipinler, Kamboçya ve Vietnam'dan Güney Kore'ye göç edilmesini gerektiren dış nedenler; ekonomik, sosyal ve siyasal bağlamda ele alınmıştır.

Dördüncü bölümdeyse, araştırma kapsamında bulunan Asya ülkelerinden Güney Kore'ye gelen göçmenlerin Koreliler üzerinde yarattığı yabancı algısıyla ilgili birinci ve ikinci elden nicel veriler analiz edilmektedir. Aynı zamanda Bilimsel Araştırma Projesi olarak desteklenen bu tezin, birinci elden verilerinin elde edilmesi hususunda alanda araştırma yapılmıştır. 300'ü Seul, 100'ü Busan şehirlerinde olmak üzere 59 kapalı uçlu sorunun bulunduğu yüz yüze anket ve 6'sı yarı yapılandırılmış (*semi-structured*), 3'ü yapılandırılmamış (*unstructured*) toplam 9 Güney Koreli ile görüşme yapılmıştır. Birinci elden elde edilen anket verileri IBM SPSS istatistik paket programı yardımıyla bilgisayar ortamında istatistiksel çözümlenmeye tabi tutularak analiz edilmiştir. Bahsi geçen Asya ülkelerinden gelen göçmenlerle Güney Kore toplumunun ve ülkenin sosyo-kültürel, siyasal ve ekonomik bağlamda toplum yapısındaki değişimi arasında bir ilişkinin söz konusu olup olmadığı incelenmiştir. Ayrıca anket verilerine dayanarak 18-34 yaş arasındaki vatandaşlar (genç nüfus), 35 yaş ve üzeri vatandaşların (orta yaşlı ve yaşlı nüfus) çokkültürlülüğü nasıl değerlendirdiklerine ve Güney Kore'yi çokkültürlü bir ülke olarak nitelendirip nitelendirmediklerine, son 20 yıllık süre zarfında hane içi ekonomik durumlarında nasıl bir değişim olduğu, bu değişimin olumsuz olduğunu ya da herhangi bir değişimin olmadığını düşünenlerin bu sorunu Asyalı göçmenlere bağlayıp bağlamadıkları vb. soruların cevapları verilerle ortaya konulmuştur. Aynı bölümün devamında ikinci

elden verilerin analizi kapsamındaysa konuyla ilgili daha önce Güney Kore’de ve başka ülkelerde yapılmış haberler, incelemeler, istatistikî veriler ve çeşitli alanlarda yapılmış araştırmalara yer verilmiştir. Birinci elden elde edilen veriler, mülakat görüşmeleri, daha önce yapılmış araştırmalar ve bu araştırmalara ait gelecek tahminleri harmanlanarak Güney Kore’ye göçün Güney Kore toplumu üzerinde yarattığı sosyo-kültürel, ekonomik ve toplum yapısındaki etkileri, bu etkilerin olumlu ya da olumsuz hangi yöne doğru evrildiği analiz edilmektedir.

Sonuç ve değerlendirme bölümünde ise tez kapsamında elde edilen bulgular ele alınmıştır ve bu bağlamda BMİGE verileri çerçevesinde Japonya hariç araştırma kapsamına alınan diğer tüm Asya ülkelerinin özellikle ekonomik ve siyasal anlamda istikrarsız, sosyal devlet yapılanmaları eksik kalmış, çok yüksek gelişmişlik düzeyinde ülkeler olmadıkları, bu ülkelerin dışında kalan Japonya’dan Kore’ye gelen göçlerin ise nüfus, ekonomi ve kültürel değerler ekseninde şekillendiği bilgilerine ulaşılmıştır. Gelen işçi göçlerinin büyük bir bölümünün, Kore’deki eğitim seviyesinin yüksek olmasından dolayı zor, kirli ve tehlikeli; 3D (*difficult, dirty, dangerous*) işleri Korelilerin yapmak istememeleri sonucunda göçmen işçilerin istihdam edildiği ve üniversite okumak üzere köyden ayrılan Koreli kadınların şehirlere yerleşmesiyle kırsaldaki genç erkeklerin göçmen kadınlarla evledikleri bulguları elde edilmiştir. Bu noktada birinci ve ikinci elden verilerde, toplum yapısında meydana gelen değişimle birlikte Korelilerin bireysel ve toplumsal olarak, çokkültürlülüğe karşı bakış açıları arasında bir fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kısacası bu bölümde, araştırmanın literatüre kattığı veriler, bu verilerin çokkültürlülük ve milliyetçilik kavramlarını Güney Kore’de nasıl şekillendirdiği, 1990’ların başından itibaren artan göç olgusunun Güney Kore toplumu üzerindeki etkileri ve ikinci elden elde edilmiş verilere dayalı gelecek yıllarda bu durumun nasıl şekillenebileceği üzerine çıkarımlarda bulunmaktadır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE TANIMLAMALAR

Alan yazının temel teorisi olan realizmin çeşitli tanımlarının ve temel konusu olan güç olgusunun içeriğinin 50 yılı aşkın sürede genişlemesiyle birlikte, özellikle, çokkültürlülük, kültürler ve değerler daha fazla incelenmeye, araştırılmaya başlamıştır. Realizmi ya da ekonomik konuları biraz daha ön plana alan liberalizm gibi teorileri tamamlayıcı yönüyle konstrüktivizm alan yazınına girmiş ve farklı bir bakış açısını ortaya koymuştur. Bu bağlamda yeni teorik çerçeveler ve yeni dünya düzeniyle birlikte bu kavramların anlaşılması eksik kalan bazı boşlukları doldurarak uluslararası politik süreçleri daha iyi anlamamıza yardımcı olmuştur. Ayrıca küreselleşme, sınırların belirsizleşmesi ve kitle iletişim araçlarının artmasının yanı sıra dünyadaki hemen hemen herkesin birbirinden, gelişen olaylardan ve fırsatlardan kolayca haberdar olmalarını beraberinde getirmiştir. Bu süreç her alanda olduğu gibi Avrupa ve ABD merkezli ya da bir başka ifadeyle Batı merkezli uluslararası ilişkiler alanında yapılan araştırmaları da farklı alanların incelenmesi kapsamında genişletmiştir.

Bu bölümünde öncelikle, 1990 sonrası Güney Kore'ye yaşanan göçler, bunun oluşturduğu çokkültürlülük, yüzlerce yıllık Kore tarihinin homojen toplum yapısından heterojen topluma geçişi ve bu noktada temel oluşturan ırk, etnisite ve kimlik kavramları ele alınarak tezin anlaşılabilirliği açısından kavramsal bir çerçeve oluşturulmuştur. Uluslararası göçlerin artması sonucu meydana gelen çokkültürlülük çatısı, kimlik, etnisite ve ırk kavramlarının sorgusunu da beraberinde getirmiştir. Temelde Güney Kore'ye göçün nedenleri ve Güney Korelilerin Asyalı göçmen algısı üzerine yoğunlaşan araştırmanın özelinde Güney Kore halkının komşu ve belirtilen diğer Asya ülkelerinden gelen göçleri nasıl algıladıkları, ülkelerinin kültürel olarak benzer mi yoksa farklı mı olduğu gibi düşünceleri irdelenmektedir. Sonraki bölümlerde kültürel iletişimin, farklı etnik, ırk ve kimliğe sahip göçmenlerin Kore'ye yerleşmeleri sonucu Korelilerin Güney Kore'yi çokkültürlü bir yapı olarak görüp görmedikleri yüz yüze anket ve mülakatlarla ortaya konulmuştur.

2.1. Irk, Etnisite ve Kimlik

Irk, “kalıtsal olarak ortak fiziksel ve fizyolojik özelliklere sahip insan topluluğu” olarak tanımlanmaktadır². “Çekik gözlülerin” ya da “siyahların” ayırt edilemez şekilde birbirlerine benzetilmelerinin temelinde esasen bu durum yatmaktadır. Siyah düz saçlı, çekik kahverengi gözlü insanlar; pek çok kişi için sadece Uzakdoğulu ve hatta Çinli ya da Japon olarak tanımlanırlar. Başka bir örneğe her “siyah tenli, kıvrıkcık saçlı ve kalın dudaklı insanın” Afrikalı olarak algılanması olabilir. Bu tür tanımlamalar insanların irksal özellikleri olmakla birlikte Yanık’ın da belirttiği üzere zihinlerimize çizilmiş birer resimdir. “Ben” olgusunu tanımlayabilmek için başvurulmuş zihinsel inşalardır. “Öteki”nin tanımıyla var olabilen “ben”, bu tanımlamaları yaparken öncelikli olarak fizyolojik özelliklerin ne olduğunu tespit eder. Sonrasındaysa “kendi gibi”lerle diyaloga girer ve bir toplumun parçası olur. “İnsan doğası gereği düşünen ve politik bir hayvandır” diyen Aristoteles’den hareketle düşünebilen insanın, politik bir sürece girebilmesi için sosyalleşmesi ve önce “kendi gibi”lerle daha sonrada “öteki”lerle iletişime geçmesi gerekmektedir. Böylece “kendi gibi” olanların arasında “ben”i tanımlayıp o topluma mensup olacaktır. Bu tür sorgulamalar ve tanımlamalar neticesinde de “öteki”nin olmadığı irksal bağlamı insan toplulukları ortaya çıkmaktadır.

Irksal olarak bakıldığında Uzakdoğu toplumlarının birbirleriyle olan benzerlikleri elbette yadsınmaz. Fakat yaşam ve iklim koşulları, beslenme alışkanlıkları gibi çevresel etmenler fiziksel olarak bir takım farklılıkları da ortaya çıkarmaktadır. Örneğin Uzakdoğulu, özellikle tarımsal verimliliği düşük topraklarda yaşayan insanların daha narın vücut yapılarına sahip olduğunu görmek mümkündür. Bu farklılıkların bir başka sebebi de araştırmanın devamında da ele alınan Asyalı ülkelerin uzun yıllar ekonomik ve sosyal şartlarının alım gücü ve çiftçilik için yeterli olmamasıdır. Örnekten de anlaşılacağı üzere çeşitli sebeplerden dolayı bahsi geçen tüm bu insan toplulukları fiziksel olarak farklılık göstermektedir. Ayrıca konuştukları dil, inanç sistemleri, yaşam tarzları gibi nedenlerden ötürü de kendi içlerinde farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıklarda etnik özelliklerini ortaya koymaktadır. Araştırmada konu edilen ülkelerin dilleri, dinleri, yaşam tarzları

---

² www.tdk.gov.tr (Erişim tarihi: 05.12.2016)

birbirinden farklı özellikler taşımaktadır. Örneğin, Japonya’da Japonca, Korelerde Korece, Tayland’da Tayca konuşulmaktadır.

Etnisitenin temelinde fiziksel özelliklerden ziyade köklerden kaynaklanan bir bağ yatmaktadır. Neye benziyorum, kimler bana benziyor sorularını ırk kavramı çerçevesinde açıklayan birey, “nereden geldim, beni ben yapan nedir” sorularının cevaplarını da etnisite kavramı içinde bulmaktadır (Baumann, 2006, s. 27). Bu arayışın temellerindeyse kültürel bir kimlik ifadesine ulaşma arzusu bulunmaktadır. Bu durum da bir topluluk içinde kendini tanımlama ve kendine yer bulma çabasının sonucudur. Bu yer arayışı ise kişinin öncelikli olarak fizyolojik yani ırksal olarak kendini tanımlamasıyla başlar: “siyahım, beyazım, çekik gözlüyüm”. Tüm bu tanımlamalarsa bireyin ailesine, soy ağacına ve içinde bulunduğu toplum yapısına bakarak oluşmaktadır. Birey, bu durumun devamında aynı ağaca bakarak kendisine kültür inşa etmeye veya çevresel faktörler kişinin belleğinde kültürünü, kimliğini, ırkını ve etnisitesini tanımlamaya başlar. Bu noktada “kişinin yaşamını belirleyen şey, o kişinin kendini ait olarak benimsediği kültür ya da kültürlere göre yaptıkları ve tutumlarıdır. Bu nedenle, etnisite, “kültürün araç olduğu bir algı ve irade meselesi ya da algı ve iradenin araç olduğu bir kültür meselesidir” (Baumann, 2006, s. 27).

Uzakdoğulu milletler, Batılıların gözünde her ne kadar fizyolojik ve kültürel benzerliklere sahiplermiş gibi görünse de, değildir. Endonezya’ya giden bir Koreli kendisini burada bir “öteki” olarak tanımlamakta, bunun bir nedenini dile, diğer bir nedenini dine ve dinin getirdiği kültürel farklılıklara bağlamaktadır³. Endonezya’da 2010 verilerine göre ülkenin % 87’si İslam dinine inanırken Güney Kore’de 2005 verilerine göre halkın % 53’ü herhangi bir dini inanca sahip değildir ancak dine inananların % 35’i Protestan ve % 21’i Katolik olmasına rağmen ölümlerinin ölüm yıl dönümlerinde bir budist inancı olan “ölüye yemek masası hazırlama” kültürüne sahiptirler ve Koreliler arasında kültürel bir bağ olarak devam ettirilmektedir⁴. Öte yandan yüzlerce yıl Çin etkisi altında kültürünü devam ettiren Koreliler, zamanla etnik kökenlerini daha da özel bir hale

---

³ Yarı yapılandırılmış mülakatlardan ve alan araştırmasında yapılan gözlemlerden elde edilmiş bir bilgidir.

⁴ Religion in Indonesia, <https://www.indonesia-investments.com/culture/religion/item69?> (Erişim tarihi: 02.12.2017), <http://www.korea.net/AboutKorea/Korean-Life/Religion> (Erişim tarihi: 02.12.2017) elde edilen veriler yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış mülakatlarla alan araştırmasında yapılan gözlemler ele alınarak yorumlanmıştır.

getirmişlerdir. Örneğin; 1444'te ağız yapılarına uymayan Çince yerine 4. Joseon kralı Sejong tarafından oluşturulan kendilerine ait Hangeul'ı, 28 harfli yeni bir alfabeyi, kullanmaya başlamışlardır (Kim ve Shin, 2014, s. 144).

Bu noktada etnisite, ırktan farklı olarak fizyolojik özelliklerinin hepsi ya da bir kısmı benzeyen insanlar tarafından oluşturulan yeni bir iletişim, ilişki boyutu olarak düşünülebilir. Bu boyutları da bireylerin zamanla aralarında oluşturdukları bağlar ve bu bağların birbirleri arasında çizdiği sınırlarla tanımlayabiliriz. Kendi sınırları içerisinde kalan ya da o sınırlar dâhilinde dünyaya gelen bireyler de bu sürece istemli ya da istemsizce katılırlar.

Bu tanımlamaları esas alarak başka bir örnek vermek gerekirse, Uzakdoğu toplumları ırksal olarak Güney Afrika ve Güney Amerika kökenli insanlardan fizyolojik özellikleri yani ırkları bağlamında farklıdır. Bunun yanında örneğin Güney Afrika'da, fiziki olarak birbirine benzeyen insanların her birinin mensubu oldukları birer kabile yani etnisite bulunmaktadır. Bu durum Uzakdoğu toplumları için de geçerlidir. Sadece Çin'in içinde bile onlarca farklı etnik topluluk barınmaktadır ki Kuzey Kore, Çin ve Rusya sınırlarının birleştiği Yanbian bölgesinde yaşayan çok sayıda etnik Koreli bunun örneklerindedir. Bu topluluklar gerek ırksal gerekse etnik anlamda benzerlikler gösterebilir dahi kendilerine has kültürel özellikleri temelinde birbirlerinden oldukça farklıdır. Öte yandan herkesin bildiği Michael Jackson gibi ünlü isimlerin ya da onun gibi hisseden milyonlarca insanın bıçak altına yatarak estetik operasyonlarla ırksal özelliklerini reddetmek istemeleri gelecek kuşaklara bu özelliklerin taşınmayacağı anlamına gelmemektedir. Oysa etnik köken biyolojik bir bağı temsil etmediğinden kolaylıkla reddedilebilir. Bu doğrultuda Baumann'ın, *Çokkültürlülük Bilmecesi* adlı kitabında etnik kökenin kandan gelmeyişi şarap benzetmesiyle açıklaması, ırk ve etnisite arasındaki ayrımın anlaşılmasında daha etkili olacaktır.

“Şarap üzümden yapılır ve tıpkı etnik kimliklerin genelde atalar ve soyları arasındaki doğal bağlarla ilişkilendirildiği gibi, doğal bir ürün olarak bilinir. Ancak doğanın kendisi şarap yapmaz, tıpkı soyun tek başına etnisiteyi üretmeyeceği gibi: Nasıl etnik sınıflandırmalar kendilerini gündelik yaşamda işler kılacak kimlik işaretleri haline getirecek siyasi ve ekonomik çıkarlara gerek duyuyorsa, bir fermantasyon süreci elde etmek için de doğal maddelerin eklenmesi gerekmektedir. Bir sonraki süreçte, tıpkı etnisitenin kendisini etnisiteyi paylaşır görenler nezdinde anlam kazanması için belli toplumsal koşullara gereksinim

duyması gibi, şarapta yılanmak için doğru koşullara gereksinim duyar. (...) Hem şarap hem de etnisite insan zihninin, becerilerinin ve planlarının yaratusıdır; burada bir takım doğal maddelerin kullanıldığı doğrudur ancak bu doğanın tek başına yapabileceklerinin ötesindedir” (Baumann, 2006, s. 65).

Etnisite kavramı gibi doğal yollarla tanımlanamayacak bir başka kavram da kimlik kavramıdır. Dördüncü bölümde yer alan ikinci elden yapılmış araştırmalarda görüleceği gibi Kore’ye göç etmiş göçmenlerin çocuklarının yaşadığı problemlerin temelinde Koreli anne veya babaya sahip olmalarına rağmen etnik olarak farklı görülmeleri ve kimlik tanımlarının farklı oluşu bulunmaktadır. Bu tanımlamalar kendisini “Kosian” gibi ifadelerle göstermektedir (Ahn, 2013, s. 37)⁵. Kişinin doğal yolla kazanmış olduğu bir takım kimlikleri olmasına rağmen edindiği buna benzer kimliksel isimlendirmeler, toplumun kişiye yüklediği anlamlar bağlamında yürütülen bir algı sürecidir. Sosyal ve siyasal eylemin bir ürünü olarak kabul edilebilecek kimlik, kolektif bir anlayışa vurgu yaparak devamlı inşa edilen bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır (Akdemir, 2013, s. 10). Bir kişiye sosyal bir eylem olarak çok sayıda kimlik inşa edilebilmektedir; temelde biyolojik bir farklılıktan gelen cinsiyetler için toplumun çeşitli görevler yükleyerek isimlendirmesi ve beklenti içine girmesini kimliğin inşası sürecinde değerlendirmek mümkündür. Bu süreçte toplum üyeleri kendilerini bir kimliğin parçası olarak bulurlar. Bireyin daha doğar doğmaz cinsiyetinden, toplumsal statüsünden, dininden ve etnisitesinden kaynaklı birden çok kimliği oluverir. Bu açıdan bakıldığında kimlik kavramını etnisiteden ayıran en önemli özellik bireyi ait olduğu toplumun tanımları üzerinden isimlendirmektir. Ait olunan toplum aynı zamanda bireyin sosyal çevresini oluşturmaktadır ve birey geniş anlamdaki “ben” tanımını da bu çevrede yapar. Bu nedenle de “kimlik kazanma sürecinde birey, psikolojik ve fiziksel güvenliğini sağlamak, toplum tarafından kabul görmek amacıyla, içinde bulunduğu toplumun davranış modellerini, değer ve normlarını içselleştirmek, pratiğe yansıtmak durumundadır” (Akdemir, 2013, s. 12). Bu noktada Hindistan’daki kast sistemi toplumsal kimlik inşasına bir emsal niteliğindedir. Kişi doğumunda nasıl bir aileye mensupsa yaşantısı, sahip olabilecekleri de onunla sınırlıdır. Pek çok aile için bu durum günümüzde değişmiş olsa dahi, bu sisteme

---

⁵ Ebeveynlerinden birinin Koreli diğerinin Vietnam, Kamboçya, Tayland, Endonezya gibi bir başka Asya ülkesinden olduğu çocuklar için kullanılan bir kelimedir. Yapılan mülakatlarda ve alan araştırması esnasında bazı anket katılımcıları tarafından kullanılmıştır.

göre zengin, fakir ile aynı statüye sahip olamaz. Bu tür kast yapılarında insanların bazı meslek gruplarına ve doğal haklara sahip olması bile mümkün değildir. Kimlik ve etnik farklılıklara dayalı bu tarz tutum ve davranışlar Koreli anne, babalarda da gözlemlenmektedir; 2008 verilerine göre büyüdüklerinde çocuklarının Koreli olmayan biri ile evlenmesini istemeyenlerin oranı Tablo 4.14’de görülebileceği gibi % 57 civarındadır.

Bireyin içinde bulunduğu zaman, mekân ve duruma dayalı olarak toplumun kendisini tanımlayabileceği isimlere ihtiyacı vardır. Örneğin bir topluluğun üyesi olan ikizleri, birbirinden ayıran özellikler onlara yüklenen sosyal kimlikleridir. Irksal ve etnik benzerlikleri ancak onlara yüklenen anlamlarla ayrıştırılabilir ya da Güney Kore’de yaş ve çeşitli meslek grupları dilde farklı özel kullanımları beraberinde getirmektedir. Yaşı, statüsü kendinden üst ve alt olanların her biri için dilde kullanılması gereken yapılar söz konusudur. Kişilerin birbirlerine saygı seviyeleri bu yolla belirlenmektedir. Bu ayrıştırmada genelde toplum içindeki görevlerine dayalı olarak edindikleri yeni kimliklerle mümkündür. Ayrıca etnisite arayışında kişinin kendini tanımlaması sırasında “diğer” olgusuna varması ya da bunun yaratılması gibi bir kimliğin inşasında da “öteki”ne ihtiyaç duyulmaktadır. Siyah beyazla, kadın erkekle, öğretmen öğrenciyle, fakir de zengin ile anlam bulmaktadır. Ben ya da öteki kavramları da zıtlıklarla anlam bulur.

Kore Savaşı sonrasında ikiye ayrılan Kore hükümetlerinin her ikisinde de “despot” yönetimler kurularak hükümetle Kore kimliği üzerinden milliyetçi politikalar üretmiştir. Böylece Güney Kore’de yerli malın kullanımıyla Kore’nin dışa daha az bağımlı olacağı bir yapının oluşturulması temelleri atılmıştır. Kore Cumhuriyeti Büyükelçiliği Kültür Müsteşarı ve Kore Kültür Merkezi Müdürü Dong-woo Cho’nun 01.12.2016 tarihinde Eskişehir Anadolu Üniversitesi’nde “Kore Kültür Günleri Etkinliği” çerçevesinde gerçekleştirdiği sunum esnasında verdiği örneğe göre, Güney Korelilerin milli kimliklerine verdikleri değeri benimsemeleri ve milliyetçi tüketim alışkanlıkları kazandırmak üzere bir takım politikalar yürütülmüştür. Bunlardan biri Hyundai’nin dünya markası olma yolunda devletin “yerli malı” politikasıdır. Hükümetin desteğiyle başlayan kapalı pazar sürecinde Hyundai, ürettiği tüm arabaları dışarıya satmadan önce Korelilere satarak en iyi arabayı üretmeye çalışmıştır. Bu esnada yabancı marka arabalar iç pazara alınmayarak halk bu arabayı kullanmaya mecbur bırakılmıştır. Ülkede bulunan birkaç araba ise devletin yüksek makam araçları olup bazıları da yalnızca araştırma ve geliştirme

çalışmalarında kullanılmak üzere Hyundai tarafından alınmıştır. Zorunlulukla başlayan yerli malını kullanma alışkanlığı yıllar geçtikçe yerini tercih edilir Kore markalarına bırakmıştır. Bu süreç günümüzde Güney Kore’de her şeyin Kore malı olmasını ve Korelilerin yabancı markalar yerine kendilerine ait markaları milli kimliklerinin itici gücüyle tercih etmelerini teşvik etmiştir.

2.2. Homojen Toplum ve Heterojen Toplum

Her iki kavramı da açıklayabilmek için öncelikle ulus-devlet kavramından bahsetmek gerekmektedir. Bu kavram, yaklaşık 350 yıldır varlığını devam ettiren siyasi bir yapılanma olarak karşımıza çıkmaktadır (Erdem, 2008, s. 63). Fransız Devrimi sonrasında literatürde yerini alan ulus-devlet, ortak dil, din, hukuk, pazar ekonomisi temelinde tekleşme, tek olma, bir olma mantığını içermektedir. Ulus-devlet, sınırların belli olduğu toprak parçası üzerinde hâkimiyete, ekonomik, askeri ve sosyal güce ve bu güçlerin her birini kullanma yetkisine, kısacası egemenliğe sahip olan kurum niteliğini taşımaktadır (Erdem, 2008, s. 63). Bu nedenle, homojen bir toplumda, kendi gibilerin varolacağı sınırlar içerisinde doğası gereği tüm farklılıklara ve farklı etnisitelere, kendisine zarar vereceği kuşkusuyla bakar ve bu doğrultuda da birliğini bozar düşüncesiyle etnik azınlıkları ulusal bütünlüğe karşı bir tehdit olarak algılar (Acar, 2008, s. 86).

Kore’nin Japon işgali sırasında etnik farklılıklarının ortadan kaldırılması amacıyla uğradığı asimilasyon politikalarının altında yatan temel sebep de budur: Japonların Kore’yi “Japonlaştırma” arzusu. Bunun için Korecenin kullanımı yasaklanarak Japonca dayatılmış, Japonların yazdığı Kore tarihi kitaplarıyla Korelilerin ortak tarih anlayışı çarpıtılmıştır. Ayrıca Koreliler bu asimilasyon politikası içerisinde Japonlar için hizmet etmeye zorlanmış ve savaş sırasında kitleler halinde öldürülmüşlerdir (Kim ve Shin, 2014, s. 246-263). Dünya tarihinde buna benzer algı ve korkunun neden olduğu, devletlerin, yok edilmeye dönük var olan ya da olabilecek tüm tehditleri, tehdit potansiyeli taşıyan toplulukları ortadan kaldırmaya yönelik savaş ve çatışma örnekleri yer almaktadır. Devletler kendi sınırları içerisinde yaşamlarını sürdüren farklı etnik kimlik üyesi vatandaşlarına “etnik temizlik” adı altında kötü muamelede bulunmuştur. Sırf bu nedenle İkinci Dünya Savaşı’nda Korelilerin asimile edilmeye çalışılması, Yahudilere uygulanan soykırım, 1990’ların başında Avrupa’da Sırpların Boşnaklara, Afrika’da Hutuların

Tutsilere karşı yaptıkları, 1980’lerde Bulgaristan’da Türk azınlıklara uygulanan baskılar gibi örnekler neticesinde milyonlarca insan yerlerinden edilmiş, öldürülmüş ya da işkenceye uğramıştır. Tüm bunlar milliyetçilik temelinde halkın ya da halka çeşitli söylemlerle aşılana fikirlerin tek bir ulus olma arzusuyla tarih sahnesinde vücut bulmasına örnektir. Böylece içinde “öteki”nin, farklı olanın olmadığı tek ve ortak bir topluma yani homojen topluma erişilebileceği inancı yaygınlaşmıştır.

Fakat, 1980’lerden sonra küreselleşmenin yayılmasıyla ortak bir çatı altında tek bir birlik olma ideali sarsıntıya uğramıştır. Soğuk Savaş’ın ardından ortaya çıkan yeni kavramlar, realist paradigmanın ulusal güç ve güvenlik gibi algılarını bir kenara iterek kültürel normlar, insan hakları, eşitlik gibi değerlere dayalı yeni güç odaklarıyla rekabeti zorunlu hale getirmiştir. Böylece homojen olarak nitelendirilen tek tipli toplumlar heterojenleşmeye, sınırlar belirsizleşmeye, diller, dinler karışmaya ve pazarlar ortaklaşmaya başlamıştır. Aslında bu durum bir başka homojenliğin başlangıcı olmuştur. Ancak bu homojenleşmenin sağlanabilmesi için öncelikle heterojen bir yapı haline bürünmek gerekmektedir. Birleşmiş Milletler’in kabul ettiği 193 devletin farklı kültürel yapıları, etnisitelere ve kimliklere sahip olduğu düşünülürse -ki sadece ÇHC’nin içerisinde 50’yi aşkın farklı etnisite bulunmaktadır- dünya heterojen bir toplum yapısı içerisindedir. Dünya’da tek bir dilin konuşulması, tek bir inancın var olması, tek bir kültürün, etnisitenin ve daha pek çok farklılığın benzeşerek tüm farklılıkların yok olması fikri bu bakımdan zor bir ihtimaldir.

Bütün bunlara rağmen küreselleşmeyle birlikte kültürel farklılıklar iç içe geçmeye başlamıştır. 1980’lerden itibaren bilişim teknolojisinin gelişim ve yayılma göstermesi ulus-devletler içerisinde kalan halkların birbirleriyle etkileşimde bulunmalarını sağlamış, iletişim ağındaki büyümenin yanında üretim teknolojilerinde yaşanan gelişim ucuz işgücü ihtiyacını ve ulaşımını kolaylaştırmıştır. Ayrıca ortak pazar anlayışıyla, yeni ürün ve hizmetler tüm dünyada aynı anda ulaşılabilir bir hal almıştır. Böylelikle sorgulanmaya başlanan devlet kavramının sınırları iyiden iyiye muğlaklaşmaya başlamıştır. Ekonomik, siyasal ve sosyo-kültürel bağlamda kültürlerarası etkileşim, maddi ve manevi normların tektipleşmesini yani tüm dünyada homojenleşmeyi, kültürel küreselleşmeyi ortaya çıkarmıştır. Ritzer’in “Mcdonaldlaşma” olarak tanımladığı kültürel küreselleşme, günümüze kadar “yalnızca restoran sanayini değil; eğitim, iş, sağlık, seyahat, sevk, rejim, politika, aile ve toplumun diğer özelliklerini de etkilemiş, dünyanın etkilerine kapalı

görünen kurum ve kısımlarına yayılarak değiştirilemez bir süreç olmanın her türlü belirtisini göstermiştir” (Ritzer, 1998, s. 23). Fakat küresel kültürel homojenliğin kısa vadede tamamen başarıya ulaşması zor bir ihtimaldir. Çünkü bu süreci yöneten belirli bir üst kültür ve bunu kabul etmeyen küçük, büyük pek çok köklü kültürler bulunmaktadır. Kültürel özelliklerin bir anda değişmesi beklenemez. Bu nedenle geçmişte olduğu gibi günümüzde ve yakın gelecekte ulus-devlet dinamiği çerçevesinde hareket etmeye devam etmeleri olası bir ihtimaldir.

Tüm bu verilerin ışığında modernleşmenin önemli bir ürünü olan ulus-devlet, toplumsal bütünleşme için tektipleşmeye yönelik çalışmalarda bulunmuştur. Tıpkı 1910’da Japon istilasıyla birlikte Kore kimliğinin korunmasına yönelik hayata geçirilen hareketler gibi. Ancak bir süre sonra devletlere ait sosyal yapılar, etnik köken, ırk, kimlik gibi “ben” ve “öteki”ne ait özellikleri birleştirerek heterojen yani karma/karışık özelliklere sahip yapılar haline gelmişlerdir. Homojen bir toplum özelliği taşıyan Kore, 1990 sonrası dönemde artan göçlerle birlikte heterojenleşerek kültürünün yeniden yapılanmasına ve “öteki” ile var olmaya, homojenlik iddiaları yerine çokkültürlülük “damunhwa (다문화)” gibi farklı söylemleri içine alan heterojen birlikteliklere doğru yol almaya başlamıştır. Neticede farklı olduğunu düşünen ve bunu savunan kültürel unsurların taleplerinin nasıl değerlendirilmesi gerektiği tıpkı diğer ulus-devletler gibi Güney Kore’de de bir mesele haline gelmiştir (Yanık, 2013, s. 11).

2.3. Kültür

Khroeber, kültür kavramının literatürde yüzaltı farklı tanımı olduğunu söylemektedir (Yanık, 2013, s. 19). Fakat bu durum kültürün karmaşık bir yapıya sahip olduğu anlamını taşımaz ve bu kavramı açıklamaya da engel değildir. Örneğin Baumann, “kültür, ister ulusal ister etnik ya da dinsel olsun, kişinin oluşturduğu ve sürekli yenileme etkinliği ile yeniden biçimlendirdiği bir şeyden ziyade kişinin sahip ve üyesi olduğu bir şeydir” şeklinde tanımlamada bulunmuştur (Baumann, 2006, s. 85). Bu bağlamda kültür, en geniş anlamda yaşam biçimi şeklinde ele alınabilir. Bir toplumun, topluluğun, grubun ya da sadece bireyin içinde bulunduğu gelenek, görenek, örf, âdet, ortak tüm etkinliklerin kuralları olarak tanımlanabilir. Ayrıca din, dil, ırk gibi özel konular, bir grubun birbiriyle iletişimini ve bireyler arasındaki refahı sağlamak adına ortaya çıkan teamüller, kültürü

ortaya koyan değerlerdir. Bütün bunları içine alan kültür, insanın doğal durum içerisinde var olmaya yönelik kendisi için ortaya koyduğu sosyal bir kurumu, ihtiyaçlarının giderilmesinde ve somut problemlerin çözümünde yardımcı bir aracı ifade etmektedir (Genç, 2013, s. 4).

Bu noktada uzun yıllar Çin kültüründen etkilenen ve Çince kullanan Kore toplumunun kendi kültürel normlarını himaye altına almak ve toplumun eğitim seviyesini yükseltmek için Kral Sejong tarafından Hangeul alfabesinin oluşturulması, Kore kültürünün sınırlarının çizilmeye başlanması önemli bir dönüm noktasını teşkil etmektedir. Kral Sejong'un bu girişimiyle Koreliler arasında kültürel anlamda sosyal bir kurumsallaşma sağlanmıştır. Savaş sonrası dönemde her ne kadar iki farklı görüş ve iki farklı ülke sınırları içinde tanımlansalar da iki Kore toplumunda kültürel bağları, tarihleri ve dilleri ortaktır. Bugüne dek ulaşan tüm bu kültürel normlar halen daha yaşamakta ve yaşatılmaya çalışılmaktadır. Güney Kore'de Kral Sejong'un heykelleri en büyük meydanlara bu nedenlerle dikilmiştir. Okullara, dil enstitülerine Kral Sejong'un isminin verilmesi, Japon istilasını döneminde "Hangeul Günü"nü kutlanmaya başlanması kültürlerini tanımlarken dillerine verdikleri önemi göstermektedir (Kim ve Shin, 2014, s. 257). Birinci elden elde edilen verilerde de görülebileceği gibi (Grafik 4.4) Korelilerin kültürel olarak kendilerini tanımladıkları ilk unsur, Korecedir. Benzer bir durum konuşma diliyle yazı dili farklı olan Türk tarihinde de yaşanmıştır. Mustafa Kemal Atatürk, okuryazar oranını arttırmak ve bu yolla yaşamı kolaylaştırmak amacıyla Türklerin Latin Alfabesine geçmesini sağlayan Harf Devrimi'ne önderlik etmiştir. Dilin kültüre özgü unsurlardan biri olması kültürel değerlerin oluşturulması açısından olduğu kadar çeşitli değer ve normların sürdürülebilirliği, diğer kuşaklara aktarılabilmesi nedeniyle de önemli bir yer tutmaktadır. Böylelikle kültürel ve etnik olarak bir arada olmayı kolaylaştıran ortak tarihi geçmiş kuşaktan kuşağa aktarılmaktadır. Dolayısıyla Grafik 4.4'te ortaya konulan verilerde Korelilerin en önemli üç temel kültürel değerlerinden ikincisinin tarih olması tesadüfi değildir.

Sadece dil değil başka değerleri de içine alan kültür kavramı, aynı zamanda bireyle toplum arasında bir etkileşim sürecidir. Birey, doğduğu toplumun bir parçası olabilmek için istemsiz bir biçimde egemen toplum kültürünün belirgin özelliklerini kendi bünyesine işler ve aynı anda aile, toplum, eğitim gibi konularda bireyin toplumla bütünleşme

sürecinde benzer şekli almasında yardımcı olur. Bir başka toplumdaki, gruptan, aileden ayrılmak ve bağlı olması gereken grup üyeliği için gerek bireyin kendisi gerekse toplum varlığını idame ettirebilmek adına o topluma has özelliklere ihtiyaç duyar ve bu nedenle toplumu oluşturan her bir üyeye bu özellikleri paylaşır. Böylece bireylerin sosyal kimlikleri, parçası olmaya çalıştığı toplumsal öğelerin desteğiyle oluşur. Bu bağlamda göç eden bireylerin göç ettikleri toplumların bir parçası olmaları için de araçlar bulunmaktadır. Örneğin, kültürel farklılıkları bir potada eritebilmek amacıyla Güney Kore’de 1990’dan sonra devlet desteğiyle kurulan Kore Göçmen Hizmetleri Vakfı (The Korea Immigration Service Foundation-KISF) çatısı altında göçmenler için uyum programı (The Korean Immigration and Integration Program-KIIP) oluşturularak göçmenlerin Korece öğrenmeleri ve Kore kültürüne uyum sağlamaları kolaylaştırılmıştır. Bunun yanı sıra Kore’nin 19 farklı bölgesinde göçmenlik ofisi, 23 ayrı şube ve yasadışı göçmenlerin gözaltında tutulduğu 2 merkez kurulmuştur⁶. Göçmenler için geliştirilen bu tür politikalar, modernleşmeyle birlikte toplumu ekonomik, politik ve eğitsel kurumlar vasıtasıyla standartlaştırarak ortak bir kültürün çatısı altında toplamaya çalışmaktadır. Bu durum toplumsallık kültürü olarak da adlandırılabilir ve kamusal, özel alanları kapsayan eğitsel, dinsel, sosyal ve ekonomik hayata ilişkin tüm etkinliklerde üyelerine ortak bir hayat tarzının belirli bir coğrafyada, ortak bir dille sürdürülmesi ve aktarılması amacıyla yürütülen çalışmalar şeklinde tanımlanabilir (Kymlicka, 1998, s. 130).

Fakat bütün bu kültürel etkileşim süreci bireylerin sadece kendi rızaları yoluyla değil onların istemleri dışında da gerçekleşebilmektedir. Zorla kültürlenme olarak tanımlanan bu süreçle şiddet tekeli elinde bulunduran grupların, devletlerin, toplulukların ve benzerlerinin bir başka gruba kendi kültürlerini dayatmaları söz konusu olabilir. Günümüzde bu yolla kültür aktarımı artık görünmese de özellikle kıtaların keşifleri süresince Hristiyan olmayanların insan sayılmayarak öldürülmesi ve akabinde gelişen süreçle birlikte (ki bu süreçte çeşitli düşünürler ve hukukla ilgilenen Vitoria gibi din adamları oldukça fazla etkili olmuştur) dini ve toplumsal kültürlerin her birini açığa çıkarmışlardır. Köleler ya da fethedilen toprakların sakinleri, dinî ve etnik öğelerle

---

⁶ <http://www.korea.net/NewsFocus/Society/view?articleId=81053> (Erişim tarihi: 02.12.2017), göçmenlik ofisi ve şubeleri ile ilgili bilgiye Korean Immigration Service’in Vibrant Korea growing with Immigrants başlıklı pdf broşüründen ulaşılmıştır, http://www.moj.go.kr/HP/TIMM/imm_07/image/bro_eng.pdf (Erişim tarihi: 22.10.2017)

etkilenmişlerdir. Bu süreç sadece kültürel zorlama yoluyla değil, çeşitli grupların kültürel anlamda yok edilmesi yönündeki girişimlerle de ortaya çıkmıştır. Bu konuyla ilgili örneklere özellikle İkinci Dünya Savaşı döneminde ve sonrasında Avrupa kıtası olmak üzere, Afrika, Orta Doğu gibi bölgelerde rastlamak mümkündür.

Küreselleşme sürecinde kültürel “kod”ların yavaş yavaş karışmaya başlaması, kültürlerin kendine has yanlarının bir diğer kültürü tanımlaması ve istemsizce çeşitli kültürlerle maruz kalınması söz konusudur. Bu süreçteki temel değişim aynı zamanda nesnelerin, kültürel unsurların uluslararası ölçekte sergilenmesi ve pazarlanmasını kapsayan metalaşması sürecini de doğurmaktadır (Yanık, 2013, s. 48). ABD’nin kendi kültürünü pazarlayarak “Amerikanlaşma”nın önünü açması ve daha sonra pek çok ülkenin kendi kültürel normlarını, yemek, müzik ve benzeri materyallerini pazar malı olarak satışa sunması kültürlerin kendi içinde değişime uğramasına sebep olmuştur. Güney Kore de özellikle 1990’lardan sonra bu sürece girmiştir. 25 yıl boyunca Kore dizilerini, müziklerini ve bu yolla dilini pazarda kullanarak gelişimine hız katmıştır. Araştırmanın bir sonraki bölümünde daha detaylı biçimde ele alınan markalaşma ve inovasyon sürecine girmesiyle birlikte Güney Kore kültürü gerek kendi bölgesinde gerekse dünyanın diğer bölgelerinde kendini göstermeye başlamıştır. Aslında bu süreç, evlenme yoluyla göçün nedenlerinden de birisidir. Kore yaşamına yönelik özendirmeler göç etmek isteyenleri Güney Kore’ye göç etmeye teşvik etmiştir.

ABD’nin öncülüğünde başlayan bu süreçte kültürden ziyade “onlar gibi olma” arzusu hızla yayılmaya başlamıştır. Özel markaların çatısı altında tüketimde bulunmak, o markadan yemek yemek, kahve içmek, onun ürününü kullanmak, o markayı üzerinde taşımak gibi durumlar özellikle gelişmemiş ya da gelişmekte olan toplumlarda statü simgesi haline gelmiştir. Bu durumda hem çeşitli kültürlerin yozlaşmasına hem de aynı yolla kültürlerin ortak fakat belirli tek bir çatı altında toplanmasına neden olmuştur. Henüz tam bir tek tipleşme söz konusu değilse de, gelişmemiş toplumlarda önemli kültürel kayıp ya da bunalımlara neden olmaktadır. Kendi kültürünü aşağı gören, hiçbir özelliğinin olmadığını ve bu nedenle sıradan olduğunu düşünen fakat hayalini kurduğu kültürel yaşantının içene girdiğinde farklılıklara adapte olamayan, “kültürel şok” yaşayan pek çok kişi bunalıma girmekte, kültürel ikilik yaşamaktadır. Bu durum da psikolojik, sosyolojik nedenler başta olmak üzere çeşitli problemleri beraberinde getirmektedir.

2.4. Çokkültürlülük

Etnisite ve kimlik konularında bahsedildiği üzere kültürler de kendilerini bir ötekiyle tanımlamaktadır. Çoğu kültür özellikle göçebe toplumlar vasıtasıyla birbirlerinden etkilenmiştir. Fakat modern anlamda çokkültürlülük terimi, milliyetçilik düşüncesinin sarsılmaya başladığı ve bu esnada “diğer”lerine ya da “öteki”ne karşı önyargısız olan ve herhangi bir topluluğa aidiyet, bağlılık gibi duygular beslemeyen kozmopolit bir topluluğu tanımlamak için ilk defa 1941’de İngilizcede bir sıfat olarak kullanılmıştır (Doytcheva, 2016, s. 15). Kullanımı ve tanımlanması açısından kavram, insanlık tarihi düşünüldüğünde oldukça yenidir. Kavramın özel bir isim olarak kullanımı ancak 1970’lerin başlarında Avustralya ve Kanada’da kültürel çeşitlilikleri teşvik eden devlet politikaları için telaffuz edilmesiyle başlamış ve önemli İngilizce sözlüklerinden biri olan Oxford sözlüğünde ancak 1989’da yerini alabilmiştir (Doytcheva; 2016, 15-16). Fakat ne yazık ki Türkiye’de Türk Dil Kurumu tarafından halen bir tanımlama yapılmamıştır. Bu bağlamda www.tdk.gov.tr adresinde yapılan sorguda “26 Eylül 2006 tarihinden itibaren 295.865.019” kere çokkültürlülük kelimesinin anlamına bakıldığı halde, halen bir tanımlamanın getirilmediği görülmektedir⁷.

Kültür başlığı altında da bahsedildiği üzere çokkültürlülük, kesin sınırlarla birbirinden ayrılmış kültürel çeşitliliklerle alakalı değildir. Aksine, birbirleriyle kesişen kültürlerin farklılıkları için etkili bir bilinç düzeyi oluşturup olası karışıklıklarla başa çıkabilecek kültür kavramı ile ilgilidir (Baumann, 2006, s. 87). Temelinde pek çok farklı kültürü içinde barındırmayı ifade etmektedir. Kültür kavramının durağan olmayıp sürekli gelişim gösterdiği hesaba katılırsa birbiriyle kesişen farklı kültürler uzun bir süre sonra yeni ve ortak bir kültürü meydana getirecektir. Bu yeni kültür, tüm kültürlerden beslenmiş heterojen bir özelliğe sahip olacaktır. Bunun olabilmesi ise ancak kültürlerin birbirlerine karşı gösterecekleri hoşgörü ve kabul ile mümkündür. Böylece çokkültürlü yeni yapılar ortaya çıkabilir.

Politik sınırlar içinde var olan tüm bu kültürel farklılıklar ya da benzerlikler henüz ortaya çıkmış, yeni şeyler değildir. Etnik, kültürel ya da ırksal farklılıkların tamamı insanın, “ben” ve “öteki” tanımını yaptığı zamana kadar dayanmaktadır. İnsanlık hep bir

---

⁷http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.584d4d545a5039.65615706, erişim tarihi: 11.12.16

çeşitlilik içinde varlığını sürdürmüştür ve araştırmanın temelini oluşturan göçler sadece 1990’da ortaya çıkmış bir durum değildir. Kore yarımadası, Japonya ve Çin arasında geçiş yolu olması nedeniyle tarih boyu istilalara uğramış, çeşitli nedenlerle gelen yerleşimcilere ev sahipliği yapmıştır (Kim ve Shin, 2014, s. 150-163). Fakat bu hareketlilik Anadolu’daki kadar çeşitli olmamıştır. Bu nedenle de Avrupa, Ortadoğu ve Amerika gibi bölgelerde yaşayan toplumlara nazaran daha “saf bir ırk”, etnisite ve kültürle günümüze kadar ulaşmıştır⁸. Ancak hem çokkültürlülük anlayışının güçlenmesi hem de Güney Kore’nin çok yönlü gelişimi 1990 sonrasında ülkeye yönelik göçlerin artmasına neden olmuştur.

İnsan hareketliliğiyle birlikte kültürel hareketliliğin de meydana gelmesi, bunun yanı sıra iletişim ağındaki gelişimin hızla artması, kültürel çeşitliliğin artmasına ve kültürlerin insanlar aracılığıyla birbirlerinden etkilenmelerine neden olmuştur. Böylece “öteki” kavramının anlamı genişlemiş, yeni bir kültürel kimliğin oluşması sürecine girilmiştir. Bu temelde de 1970’lerden itibaren ekonomik ve politik sınırlarda olduğu gibi ben ile öteki arasındaki sınırların da kültürel hareketlilikle belirsizleşmeye başlaması çokkültürlülük düşüncesinin tüm dünyada bir “proje” olarak ortaya çıkmasını tetiklemiştir.

1990’ların başından itibaren Güney Kore’de göçmen sayısının artış göstermesiyle hükümet, çokkültürlülük politikaları üretmeye başlamıştır. Bu süre zarfında medya, hükümet politikaları ve akademik söylemler, kavramın halka yayılmasındaki temel araçlar olmuştur. 2000’lere gelindiğindeyse her geçen yıl ülkede artan yabancı göçmen sayısı çokkültürlülüğü bir “mevzuu” haline getirerek, Güney Kore’de, bu konunun konuşulmaya ve tartışılmaya başlanmasına neden olmuştur (Ahn, 2013, s. 32). Oysa ırksal anlamda homojen bir ülke fikrine alışık olması nedeniyle Güney Kore, hiçbir zaman Batı ülkeleri gibi ırkçı problemleri tecrübe etmemiştir (Ahn, 2013, s. 34). Bu sebeple tarihsel ve kültürel farklılıklar nedeniyle Koreli çokkültürlülük Batı çokkültürlülüğüne kıyasla farklı bir yol izlemektedir. Örneğin, evlilik yoluyla göçmenlik hem Güney Kore’de hem de Asya bölgesinin genelinde çokkültürlülükte anahtar bir figürken bazı Batılı yazarlara göre bu konunun çokkültürlülükte önemli bir rolü yoktur (Ahn, 2013, s. 33). Temel konuların farklılık arz etmesi nedeniyle çokkültürlülük Asya genelinde politik bir proje olarak farklı

---

⁸ Koreliler 1300 yıldan fazla zamandır tek bir ulus-devlet çatısı altında yaşamakta ve 2000 yılı aşkın süredir de tek bir etnik grup olarak varolmuşlardır (Woo, 2000, s. 362).

bir yol kat etmektedir (Ahn, 2013, s. 33). Güney Kore'deki bu söylemin ortaya çıkışının temelindeyse hükümetin nüfusu düzenleme ve kontrol altında tutma arzusu yatmaktadır. Bu doğrultuda da göçmen evlilikler, göçmen işçiler ve sonradan vatandaşlık için hükümet kanadında çeşitli düzenlemeler yapılmıştır. Fakat bu düzenlemelere rağmen göçmenler yasal haklara sahip birinci sınıf vatandaş olamamakta ve bir “azınlık grubu” gibi ayrımcılığa uğramaktadırlar (Ahn, 2013, s. 40). Oysa Kore'ye doğru yaşanan bu göçler henüz Batılı anlayışta bir azınlığı oluşturmuş değildir. Ancak Seul, Inchon, Busan gibi pek çok yerleşim yerinde göçmenlerin mahalleleşmeye başlamaları ve bu bölgelerde özellikle güvenlikle ilgili sorunların ortaya çıkması Korelileri rahatsız etmeye başlamıştır⁹.

Çokkültürlülük, kimi toplulukların aidiyet konusunda gösterdikleri hassasiyetin ön plana çıkması ve bu toplulukların değerlerinin kabul görmesiyle başlamışsa da belirli toplulukların yararlandığı bir şey olmayıp, kökenleri fark etmeksizin herkesin kültürel olarak tanınmasını ve siyasi anlamda kaydedilmesini tavsiye eden belirli bir “siyasi programı” ifade etmektedir (Doytcheva, 2016, s. 17-18). Bu noktada Güney Kore halkının Asyalı göçmenlere yönelik gösterdikleri hassasiyet, göçmen sayısındaki artış ve kültürel farklılıklarla birlikte hem kendi kültürel kodlarını korumak hem de göçmenlerin adaptasyonunu arttırmak adına Kore hükümetini hızla yeni politikalar üretmeye zorlamıştır. Ayrıca yaşanan bir takım ırkçı olaylar Koreliler arasında göçmenlere yönelik farkındalığın eksikliğini ortaya koymuştur. Bu nedenle hükümet pek çok kanal aracılığıyla çokkültürlülük kodlarına vurgu yapmaya “Yabancılarla birlikte yaşıyoruz” sloganıyla yeni politikalar üretmeye başlamıştır (Ahn, 2013, s. 37). Dördüncü bölümde detaylandırılacak olan bu eksikliğin boyutu, çeşitli örneklerle daha net anlaşılacaktır.

Güney Kore'de, Avrupa ülkeleri, ABD, Kanada ve gelişmiş benzer ülkelerden gelen göçmenlerle Asya, Ortadoğu, Afrika gibi bölgelerde bulunan gelişmemiş ya da gelişmekte olan ülkelere gelen göçmenlere karşı farklı tutum ve davranışlar bulunmaktadır¹⁰. 5 Aralık 2016'da Güney Kore'nin KBS World kanalında yayınlanan “Hello Counselor” programına konuk olan ve 9 yıldır Güney Kore'de yaşayan, 2014'te de Güney Kore

---

⁹ Bu bilgiler, yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış görüşmeler esnasında elde edilmiştir.

¹⁰ Tezin dördüncü bölümünde yer alan Tablo 4.14'te konuyla ilgili veri bulunmaktadır. 2006 yılında yapılan araştırmanın verilerine göre araştırmaya katılan Korelilerin %70'ten fazlası farklı ırktan olan yabancılara karşı farklı hisler içinde olduğunu belirtmiştir. Aynı tabloda yer alan bir başka ifadeye göreyse katılımcıların %70'i gelişmemiş ya da az gelişmiş ülkelere gelenlere karşı daha az nazik olduklarını ifade etmiştir.

vatandaşlığı almış olan Özbekistanlı Hong Hana'nın (asıl ismi Abdullayeva Dilafruz Bahodirjanovna'dır) kendisinin ve özellikle kızının uğradığı ayrımcılık ele alınmıştır. Programın ana teması çeşitli problemleri ele alarak çözüm üretmeye çalışmak ve toplumda bu problemlere yönelik farkındalık yaratmaktır. Hong Hana ve kızının yaşadığı ayrımcılık, hükümet politikalarının gerekliliğini gözler önüne sermektedir. Halkın göçmenlere ve yabancılara karşı varolan bilgisizliğini gidermek amacıyla Kore televizyonlarında bu tür programlar yayınlanmaktadır. Hem göçmen olması hem de Müslüman olması nedeniyle fiziki ve psikolojik şiddete maruz kalan Hong Hana, bu program vesilesiyle çocukları için taşıdığı gelecek kaygısını dile getirerek Korelilerden, özellikle çocuklarına ve kendisine karşı ayrımcılık yapılmamasını istemektedir¹¹.

Başka bir örneğe, 2009'da Sungkonghoe Üniversitesi'ne araştırmacı olarak giden Hindistanlı Profesör Bonojit Hussain'in yaşadıklarıdır. Meslektaşıyla iş çıkışı bindiği otobüste bir Koreli tarafından sözlü taciz yoluyla ayrımcılığa uğrayan Bonojit Hussain, herkesin içinde nereli olduğunu soran gence karşılık vermemişse de genç, "Sen Arapsın, Arap!" söylemiyle tacize devam etmiştir. Bu söylemin üzerine, "Sen nesen? Koreli mi? Bir siyahî ile olmak iyi hissettirmedi mi?" gibi cümlelerle karşılık veren Bonojit Hussain ve arkadaşı olayı polise intikal ettirmiştir. Ancak polis memurları, ırkçılık suçu işlediği için şikâyet edilen Koreli ile anlaşma yoluna giderek yasal bir müdahalede bulunmayıp suçu hakaret davası olarak kayda geçirmişlerdir. Olaydan kısa bir süre sonra Hussain, destekçileriyle birlikte basın toplantısı organize ederek durumunu kamuoyuyla paylaşmıştır. Oysa Güney Kore yasaları çerçevesinde, ırkçılık suçuna yönelik taraflararası anlaşma usulü bulunmamaktadır. Buna rağmen yasal süreç hakaret suçu olarak indirgenmiş ve bu çerçevede değerlendirilerek hükme bağlanmıştır (Jun, 2012, s. 99-100)¹².

Batı'nın yıllar önce yaşadığı çokkültürlülük değişimini henüz yaşamaya başlayan Güney Kore'de özellikle Bonojit Hussain davasından sonra gerek hükümet politikaları, gerekse medyanın ve devlet dışı diğer aktörlerin gücüyle halkın farkındalığını arttırmaya

---

¹¹ Hello Counselor (2016), KBS World, https://www.youtube.com/watch?v=a_shxsapJ60&feature=player_embedded (Erişim tarih: 07.12.16)

¹² Bonojit Hussain ile ilgili veriler EuyRyung Jun'un "We have to transform ourselves first: The ethics of liberal developmentalist and multicultural governance in South Korea" adlı makalesinden yararlanılarak yazılmıştır. Türkçe çeviri ve yorumu yazar tarafından yapılmıştır.

yönelik çalışmalar başlatılmıştır. Böylece Güney Kore'deki çokkültürlülük ve tolerans, “toplumsal iyi” olarak yeniden mobilize edilme sürecine girmiştir. Young-Gyung Paik gibi bazı akademisyenler ise çokkültürlülük söyleminin aslında ilerici entelektüeller arasında Soğuk Savaş mirasının eleştirel söylemi ve Güney-Kuzey Kore arasındaki kültürel farkın kabulü için bir bahane (savunma) olarak başladığını savunmaktadır (Jun, 2012, s.100)¹³.

Tüm bu örneklerin ve politik süreçlerin ışığında araştırmada incelenmekte olan çokkültürlülüğün alışlagelmiş Batı anlayışından daha farklı temellere dayandığı görülmektedir. Bunun nedenleri de hem az önce verilen örneklerde hemde üçüncü ve dördüncü bölümlerde ele alınan örnekler ve veriler yardımıyla açık bir biçimde belirtilmiştir. Tarihi süreçlerin ve bu süreçlerde yaşanan değişimlerin farklılık göstermesi, kültürel ve buna dayalı sosyo-ekonomik benzeşmezlik hem zamanlamada hem de yöntemde çeşitliliği meydana getirmiştir. Yine de üzerinde durulan ve göçle birlikte artan kültürel çoğunluk çokkültürlülük kavramını gerek Batı gerekse Doğu medeniyetlerinin her ikisinde pek çok farklı kültürün saygı ve hoşgörü çerçevesinde bir arada adil bir biçimde yaşaması temeline oturtmuştur.

2.5. Göç

Göç kavramı, çalışmanın en önemli unsurlarından biridir ve tüm araştırma boyunca üzerinde durulan kültürel değişimlerin, çokkültürlü yapıların temelinde göç hareketi ve göçmenlik yatmaktadır. Günümüzde dünya üzerinde çeşitli coğrafyalarda insanların yerleşim yerleri oluşturması bu hareketliliğin bir sonucudur, geçmişten bugüne, bugünden de geleceğe süre gelen ve sürecek olan bir yer değiştirme eylemidir. Temelde, ekonomik, toplumsal, siyasi nedenlere bağlı olarak bireylerin ya da toplulukların bir ülkeden başka bir ülkeye, bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitme olayı, taşınma eylemidir¹⁴. Başka bir deyişle, göç, kişilerin hayatlarının geri kalanını ya da bir bölümünü geçirmek amacıyla yaptıkları yer değiştirme olayıdır.

---

¹³ Metnin çevirisi araştırmacı tarafından yapılmıştır.

¹⁴http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.584f1766e05d64.69783309, erişim tarihi: 22.11.16

Göç, toplumsal değişimlerin bir sonucu olarak belirli amaç ve hedefleri gerçekleştirmek için meydana gelmektedir. Kavram, temel anlamda insanların bağlı oldukları bölgelerden, ülkelerden çeşitli sebeplerle bir başka bölge ya da ülkeye içinde buldukları sorunu çözmeye ümidiyle yapmış oldukları yer değiştirme eylemidir. Uzun ve kısa süreli olabileceği gibi, aynı toplumsal sistem içinde yani bir ülkede ekonomik ve sosyal gelişmişliğin düşük olması, işsizlik, daha iyi eğitim gibi nedenlerle köyden kentlere, kentlerden metropollere yaşanan “iç göç” ya da farklı toplumsal sistemler arasında tıpkı gelişmemiş ya da gelişmekte olan ülkelerden gelişmiş ülkelere doğru yaşanan “dış göç” olarak tanımlanmaktadır (Şahin, 2001, s. 59). Bu bağlamda araştırmada ele alınan göç türü, dış göç ya da diğer bir ifadeyle uluslararası göçtür.

Konu itibarıyla dış göçün başlangıcı kişilerin kendi kaderlerini tayin etmelerine dayalı olarak gelişmemiştir. Yüzyıllar boyunca “köle” olgusunun varlığı insanların zorla göç ettirilmeleri, çalıştırılmak üzere buldukları bölgelerden kendi istekleri dışında koparılmaları sonucu ortaya çıkmıştır. Kuzey Amerika ve Güney Amerika’nın kendi gelişimini tamamlamak için köleleştirdiği 15 milyonu aşkın Afrikalı, Avrupa’da zengin toprak sahiplerinin fakir olanlar üzerindeki hâkimiyetleri ve sanayileşme sonucu yaşanan insan gücü transferleri kölelik anlayışına birer örnektir (Şahin, 2001, s. 58). Köle ticareti yoluyla dış göçler zorunlu göç hareketi olarak ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda günümüzde meydana gelen dış göçlerin de zorlayıcı yönleri vardır ve tüm psikolojik zorlayıcılar insanları umut aramaya teşvik etmektedir. Geçimsizlik, yaşam kalitesinin düşüklüğü, sosyal ve siyasal baskılar insanları buldukları ve ait oldukları bölgelerden başka yerlere göç etmeye zorlamaktadır.

Tüm bu veriler göz önünde bulundurulduğunda dış göç, ulus aşırı yabancı insan gücünün kullanıldığı çok köklü bir geçmişe sahiptir. 15. ve 18. yüzyıllar arasında Kuzey Amerika ve Güney Amerika’ya çalıştırılmak üzere milyonlarca köle gönderilmiştir. Öte yandan Sanayi Devrimi sonrasında kırsaldan kentlere yaşanan göçlerin yanı sıra özellikle Batı Avrupa’dan insanlar çalışmak için İngiltere ve Fransa’ya göç etmiştir. Bir başka örnekte Almanya’nın sanayide hızla gelişmesi esnasında yaşanmıştır. Bu gelişimin önemli bir rolünü de yabancı işgücü oluşturmuştur. Bu örneklere benzer bir durumda Güney Kore’nin savaş sonrasında hızla gelişmesi sürecinde yaşanmıştır. Üniversite mezunu gençlerin ara eleman gerektiren işlerde çalışmaması ve Koreli genç kadınların okumak için gittikleri şehirlere yerleşip orada kalmaları çevre ülkelerden gelen işçilerin ve

gelinlerin kolaylıkla kabulünü sağlamıştır. Kırsalda yaşamaya devam etmek isteyen Koreli erkekler sanal iletişim ağları ve çeşitli sanal evlilik programlarının yardımıyla çevre ülkelerden tanıştıkları kadın göçmenlerin ülkeye gelmelerine neden olmuştur. Güney Kore’de çokkültürlülüğün konuşulmaya başlamasındaki temel etmenlerde bu gelişmeler neticesinde ortaya çıkmıştır.

Artık belirli sınırların ötesinde küresel ölçekte meydana gelen günümüzün uluslararası göç kavramı, 19. yüzyıl Sanayi Devrimi’nin düşünce kalıplarının ve sosyo-ekonomik düzenlemelerinin bir ürünüdür. Dinamik, karmaşık ve çok boyutlu bir kavram olan göç, süreklilik arz ederek içinde bulunduğu süreçte bir takım koşullardan etkilenip farklı şekiller almış ve buna bağlı olarak gelişim göstermiştir. Ulaştırma teknolojisi, küreselleşmeyi daha yoğun bir hale getiren küresel ekonomik ve demografik kutuplaşmanın yaygınlığı, zengin devletleri engelleyen demokratik ideolojinin yaygınlaşması gibi bir takım değişimler günümüzün göç kavramının dönüşmesine ve hatta çokkültürlülük gibi yeni kavramların ortaya çıkmasına neden olmuştur (Peköz, 2012, s.26). Bu nedenle insan hareketlilikleri konusunun 1990 sonrasında Kore’nin gelişimi bağlamında politika, akademi, medya gibi alanlarda gündemde olması bir rastlantı değildir. Demokrasi fikriyle birlikte iletişim ve ulaşım ağlarının gelişmesi, ekonomik, sosyal ve siyasal sorunları olan diğer Asya ülkelerinden göçün yaşanmasını yaygınlaştırmıştır. İnsanların bu eylemde bulunmaları için çeşitli konularda güdülenmeleri de oldukça etkili olmuştur. Güney Kore’nin önce ekonomik sonra da kültürel olarak bölgesinde dikkat çekmeye başlaması gibi nedenlerle birlikte Asya ülkelerinin sahip olduğu ekonomik, sosyal, siyasal, kültürel ve güvenlik gibi sorunlar Güney Kore’ye göçün oranlarını arttırmıştır. Ekonomik sebeplerle birlikte çeşitli güvenlik sorunları, siyasal çatışma ortamları (ki bu durum mültecilik ve sığınmacılık kavramlarını beraberinde getirmektedir) ve yeterli su kaynaklarının azlığı, büyük kayıplar yaşatan afetler gibi çevreye bağlı bir takım olumsuzluklar bireyleri göç etmeye zorlamaktadır (Ünver, 2010). Az gelişmiş ülkelerden göç edenlerin sorunlarında bazı farklılıklar olsa da temel stratejik sorunları genel itibarıyla aynı kalmıştır, ekonomik ve sınıfsal farklılaşma arttıkça da sorunların boyutu ve kaynakları değişmiştir (Peköz, 2012,s. 33).

Buradan hareketle, göç, bireylerin özgür iradeleriyle gerçekleştirdikleri isteğe bağlı (gönüllü göç) ve otoriter veya doğal bir zorlamadan kaynaklı olarak mecburi (zorunlu göç) olmak üzere ikiye ayrılmaktadır (Şahin, 2001, s. 59). Savaş, sivil çatışmalar, devrimler,

dinsel rekabet, ırk, etnisite, din ya da başka sebeplerle maruz kalınan ayrımcılıklar, doğal afetler, yerlerinden edilme ve benzeri konular mecburi göç nedenleri arasında yer almaktadır. Mülteciler, sığınmacılar, 1923'te Türkiye ile Yunanistan arasında yapılan nüfus mübadelesine benzer şekilde meydana gelen yeniden yerleştirmeler bu kapsamda ele alınmaktadır. Ekonomik, eğitimsel, sosyal ya da başka nedenlerle bağlı buldukları yeri bırakıp daha iyi bir yaşam sürmek gayesiyle gitmek ise isteğe bağlı göç olarak nitelendirilmektedir. Uluslararası göç, yasal olmayan göç, uluslararası iş göçü ve uluslararası evliliklerden doğan göçler bu kategoride yer almaktadır.

Farklı boyutlarıyla ele alınan göç olgusunun temelde ekonomik yetersizlik, yerinden edilme gibi sebeplerle ortaya çıkması sonucundaysa göçmenler, göç ettikleri bölgelerde sosyalleşmeye, evlilikler yapmaya ve çeşitli konularda kültür alışverişlerinde bulunmaya başlamışlardır. Bu durum iki farklı kültürün bir araya gelmesiyle ortak yeni bir kültürün oluşmasına öte yandan da var olan bölge kültürünün değişmesine ve güvenlik problemlerinde algı değişikliğine neden olmuştur. Özellikle ulus-devlet merkezli milliyetçi bakış açılarına sahip olan yönetimler ve halklar, daha önce de değinildiği gibi uluslararası göçü, devletin sınırlarına, düzenine, sosyal refahına meydan okuyan, kültür pratiklerini değiştiren bir tehdit gibi görmeye başlamıştır. Bu durum da ister istemez yerli olana karşı yabancıyı yani bir ötekiyi ortaya çıkarmış ve sonrasında da yabancıların “yasal”, “yasal olmayan” ya da “düzensiz”, “kaçak”, “kayıtsız” gibi alt kategorilerle isimlendirilmelerine neden olmuştur (Şirin Öner, 2012, s. 14).

Bu insan hareketliliği her zaman bir güvenlik problemi olmuşsa da özellikle Soğuk Savaş sonrasında değişen güvenlik algısı çerçevesinde göçmenlik daha ciddi bir sorun haline gelmiştir. 11 Eylül saldırısı sonrasında göçmene karşı beslenen nefret ve korku zirve noktasına ulaşmıştır (Burak Erdenir, F.H., Avrupa Kimliği: Pan-Milliyetçilikten Post-Milliyetçiliğe'den aktaran Akdemir, 2009, s. 16). Bu dönemde, gelişmiş ülkeler “tehdit altındayız” söylemini kullanarak ülke içinde yerleşik ya da kaçak durumdaki göçmenleri ayırt etmeden sınır güvenliklerini ve bütünlüklerini korumak adına ayrımcılık, ırkçılık, yabancı düşmanlığı gibi pek çok insani olmayan düzenleme ve uygulamalarla karşı karşıya bırakmıştır. Özellikle Müslümanlara karşı yapılan ayrımcı uygulamalar pek çok devlette yaşayan Müslüman göçmenleri zor koşullar altında bırakıp kimilerini yeniden göç etmeye zorlamıştır. 11 Eylül sonrasında Madrid, Londra, Toulouse gibi şehirlerde meydana gelen terör eylemlerine yerleşik göçmenlerin karışmasıyla birlikte yasal olarak

bu ülkelerde yaşamakta olan göçmenlere karşı güven sorunu derinleşmiştir (Köşer Akçapar, 2012, s. 566). Özellikle Müslümanlara yönelik önyargı, ayrımcılık, ırkçılık ve dışlama gibi konularda artışlar olmuştur (Abbas, *Recent Developments to British Multicultural Theory, Policy and Practice: The Case of British Muslims*'den aktaran Akdemir, 2009, s. 4). Tüm bunların sonucunda da iç ve dış politika süreçlerinde kimlik ve farklılık gibi konularla birlikte, toplumsal uyum, ulusal kimlik ve vatandaşlık gibi kavramlar sorgulanmaya başlamıştır (Akdemir, 2009, s. 2, Köşer Akçapar, 2012, s. 566).

Oysa konuya göçmenlerin gözünden bakıldığında, temel amaçlarının güvenlik problemi yaratmak olmadığı ya da istekleriyle dahi olsa doğdukları topraklardan bir başka yere gitmenin kolay olmadığı, onlarında buldukları bölgelerde yaşamakta oldukları bir takım güvensizliklerin varlığı ile karşılaşılacaktır. Nitekim Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı tarafından hazırlanan "1994 Küresel İnsani Gelişme Raporu"nda 7 başlık altında incelenen insan güvenliği göçün nedenlerinin sıralanmasında daha net bir çerçeve çizmektedir. Ekonomik (iş güvenliği, gelir eşitliği), yiyecek ve sağlık hizmetlerine erişim, çevre (temiz, içilebilir suya ve çevresel sorunlar nedeniyle yaşanamayacak bölgelerden güvenli yerlere erişim), kişisel sebepler (hane içi şiddet dâhil her türlü fiziksel ve psikolojik şiddetten korunma), toplumsal nedenler (çeşitli etnik, dini ya da cinsiyet gibi konularda ayrımcılığa, şiddete vb. maruz kalınması), siyasi nedenler (evrensel insan hakları çerçevesinde uygun yaşam koşullarına ulaşma) olarak sıralanan bu insan güvenliği maddelerinden birinin bile eksik olması insanları göç etmeye zorlamaktadır (Köşer Akçapar, 2012, s. 570-571). Tüm bu güven problemleri gözetildiğinde insanların büyük bir kısmının göç etmelerinde ortaya çıkan en temel neden, dünya ekonomisindeki yapısal eşitsizlikler ve bunun sonucunda düşük kaliteli yaşam standartlarına karşı bir tepkidir. "Kısaca denilebilir ki göç insan güvenliğinin sağlanmasındaki yetersizliklerin bir sonucu olarak gerçekleşmekte ve aşırı kısıtlayıcı önlemler yüzünden, yine insan güvenliğine yönelik bir tehdit haline gelmektedir." (Köşer Akçapar, 2012, s. 571).

3. GÜNEY KORE'YE GÖÇÜN NEDENLERİ

Göç eyleminin kendi içerisinde iki nedeni bulunmaktadır. Bunlardan ilki, bir ülkenin dışarıya göç vermesine sebep ülke içi sosyal, siyasal ve ekonomik gelişmelerdir. Özellikle de devletin gerekli insani yaşam koşullarını sağlama konusunda yetersiz kalması, insanları refah düzeyinin daha yüksek olduğu bölgelere taşınmaya zorlamaktadır. Bu durum göç alan ülke için göçün dış faktörlerini oluşturmaktadır. Bu bağlamda ikinci etki ise göç alan ülkenin gelişmişlik düzeyidir. Kişi başına düşen gelirin yüksekliği, sosyal güvenceler, iş olanakları, yaşam standartları ve güvenlik gibi çeşitli durumlar vatandaşı olunmayan ülkeleri tercih edilir kılmaktadır. Tüm bunların sonucunda az gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkelere göç yaşanmaktadır.

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP), gelişme kavramını yalnızca iktisadi olarak ele almayı 1990'dan beri yıllık bazda hazırlanan Birleşmiş Milletler İnsani Gelişme Endeksi (BMİGE) verilerine göre siyasal, sosyal ve kültürel konuları da içine alarak ülkeleri insani gelişmişlik düzeylerine göre sıralamaktadır. Söz konusu konular çerçevesinde elde edilen verilerin ortalaması alınmakta ve bu doğrultuda “çok yüksek gelişmiş, yüksek gelişmiş, orta düzeyde gelişmiş veya az gelişmiş ülkeler” olarak gruplandırılmaktadırlar. Araştırma kapsamında da bu ülkelerin gelişmişlik düzeyi endeksi temel alınarak sosyal, siyasal ve ekonomik olarak üç ana başlık altında incelenmektedir. Bu çerçevede bir ülkenin gelişmiş olabilmesi için 2017 güncel mali yılı uyarınca 12.476 doların üzerinde gelire sahip, siyasal bağlamda istikrarlı ve güvenli bir ülke olması, sınırları içinde yaşayanların “insan olma, insanca yaşama” değerlerinden yoksun olmadığı sağlıklı çevre koşullarına sahip olması gerekmektedir. Siyasal, sosyal ya da kültürel konulardan herhangi birinin önemli ölçüde eksik olduğu ve ekonomik olarak 1025 doların altında geliri olan ülkeler düşük gelirli, az gelişmiş ülkeler olarak değerlendirilmektedir. Kişi başına 1026 ile 4035 doların arasında gelirin düştüğü ülkeler düşük orta gelirli ve gelişmekte olan ülkeler olarak tanımlanmaktadır. 4035 ile 12,475 dolarlık kişi başına düşen milli gelire sahip ülkeler ise orta üstü gelire sahip ülkeler olarak tanımlanmaktadır. Bu ekonomik gruplandırmalara ek olarak BMİGE ülkelerin gelişmişlik düzeylerini 2010 yılı itibarıyla “gelişmiş”, orta, az ve daha az gelişmekte olan ülkeler içinde “gelişmekte olan ülkeler” şeklinde değerlendirmede bulunmaktadır.

Bir sonraki bölümde detaylı şekilde ele alınacağı gibi Kore Savaşı'nın ardından Kore Cumhuriyeti'nin kişi başına düşen milli geliri (GSMH) 60 Dolar'la sınırlıyken bugünkü gelir seviyesi 30.000 doları aşmıştır. Sadece sanayi ve iktisadi alanlarda büyüme ve gelişmenin yanında özellikle eğitim, inovasyon alanında hızla gelişim göstermiş ve dünyadaki en eğitimli nüfusa sahip ülkelerden biri haline gelmiştir. Öte yandan markalaşma konusunda yapmış olduğu çalışmalarıyla Güney Kore, özellikle kendi coğrafyasında, göç etmek için tercih edilen ülkelerin başında gelmeye başlamıştır.

Tablo 3.1. *Vize Kategorilerine göre İlk Girişte Verilen Süre*

Vize Kategorisi	Kalış Süresi	Vize Kategorisi	Kalış Süresi
1.Diplomatik (A-1)	Görev sürecince	19. Profesörlük (E-1)	2 yıl
2.Resmi Görevli (A-2)	Görev sürecince	20.Yabancı Dil Eğitmeni (E-2)	1 yıl
3.Teamüller/Anlaşmalar (A-3)	Anlaşmalarda yer alan süre boyunca	21.Araştırma (E-3)	2 yıl
4.Vize muafiyeti (B-1)	Anlaşmaların izin verdiği sürece	22. Teknoloji Transferi (E-4)	2 yıl
5.Transit Geçiş (B-2)	Adalet Bakanlığı'nca belirtilen süre	23. Profesyonel İşçi (E-5)	2 yıl
6.Geçici Gazetecilik (C-1)		24.Sanat ve Performans (E-6)	1 yıl
7.Kısa Dönem İş Seyahati (C-2)	90 gün	25.Özel meslekler-zanaatkarlar (E-7)	2 yıl
8.Geçici Ziyaretçi (C-3)		25-2. Staj (E-8)	2 yıl
9.Kısa Dönem İşçi (C-4)	90 gün	25-3.Profesyonel olmayan İşçi (E-9)	1 yıl
10.Kültür, sanat aktiviteleri (D-1)	2 yıl	25-4. Gemi Mürettebatı (E-10)	1 yıl
11. Yurtdışı eğitimi (D-2)	2 yıl	26.Aile Ziyareti (F-1)	2 yıl
12.Endüstriyel Eğitim (D-3)	Kararın 24/2 maddesinin birinci fıkrasının 1 veya 3 numaralı bendine uygun olan kişi: 2yıl Kararın 24/2 maddesinin birinci fıkrasının 4 numaralı bendine uygun olan kişi: 1yıl	27. İkamet (F-2)	3 yıl
13. Genel Eğitim (D-4)	2 yıl	28.Bağımlı (Muhtaç) Aile (F-3)	Ailesine eşlik edecek kişi için verilen süre
14. Gazeteci (D-5)	2 yıl	28-2. Denizaşırı Koreliler (F-4)	2 yıl
15. Dini Yetkililer (D-6)	2 yıl	28-3. Daimi İkamet (F-5)	Sınırsız
16. Şirketler arası Denetleyici Transfer (D-7)	2 yıl	29. Çok Yönlü (G-1)	1 yıl
17. Kurumsal Yatırım (D-8)	5 yıl	30. Çalışma Tatili (H-1)	Anlaşmaların izin verdiği sürece
18. Ticaret Yönetimi (D-9)	2 yıl	31. Çalışma Ziyareti (H-2)	3 yıl

Kaynak: (Oh vd., 2012, s.35)

Güney Kore 1990'ların başından itibaren hızlı bir göçmen akınına uğramaya başlamıştır. Göç oranlarının artış göstermeye başlamasıyla da ülkede vize izin sistemlerinde düzenlemeler yapılmıştır. Bugün Güney Kore vize sisteminde göçmenler ve ziyaretçileri kapsayan 31 farklı kategori bulunmaktadır. Tablo 3.1'de görüleceği üzere her bir kategori, verilen kalış süresi ve faaliyetlerine göre düzenlenmiştir. B ve C türü vize sahipleri maksimum 90 gün süre (kısa dönem) ile kalabilenleri tanımlarken geriye kalan A, D, E, F, G ve H kategorisindeki vizeler 91 günden fazla kalacak olanlara verilen vizeleri kapsamaktadır (Oh, J.E. vd., 2012, s.34). Bu vize türlerinden özellikle E-9 ve H-2 vizeleri tez konusuyla doğrudan ilgilidir.

Güney Kore hükümetinin vize sistemi doğrultusundaki birincil yaklaşımı, İstihdam İzin Sistemi (The Employment Permit System–EPS) ile geçici yabancı işçilerin alımını organize etmektir. Sistemin iki ana bölümü vardır: ilki yabancı işçiler için verilen Genel İstihdam İzin Vizesi (The General Employment Permit Visa) programı çerçevesinde yer alan E-9 vizesi ve diğeri denizaşırı Koreliler için verilen H-2 vizesini kapsayan Çalışma Ziyareti Vize (Working Visit Visa) programıdır (Oh vd. 2012, s.18). Genel İstihdam İzin Vizesi, işgücü tedarik anlaşmalarına göre Kore'de belirli türlerde istihdam amacıyla 15 ülkeden¹⁵ gelen yabancı işçileri kapsamaktadır (Oh vd., 2012, s. 18). Tablo 3.2'de bu 15 ülkeden gelenlerin Kore Göçmenlik Servisi'nin (Korea Immigration Service) 30 Eylül 2011 verilerine göre rakamları ve yüzdeleri bulunmaktadır.

Tablo 3.2'deki verilere göre E-9 vizesi bulunan toplam kişi sayısı 2011 itibariyle 241.554'tür ve bunların 196.836'sı yasal, 44.718'i ise yasadışı yerleşimcilerden oluşmaktadır (Oh vd., 2012, s. 36). Ayrıca 165.475 kişi yani toplam sayının yarısından fazlası tez konusu eksenindeki ülkelere gelmektedir. E-9 vizesi tez bağlamında ele alınan Kuzey Kore, Tayvan ve Japonya'yı kapsamamaktadır. Japonya, gelişmiş ülke konumunda olması nedeniyle diğer 15 ülkeyle aynı vize kategorisinde yer almamaktadır. Öte yandan Kuzey Kore'den yasal olarak göç etmek söz konusu değildir ve Tayvan da bir ülke olarak diplomatik anlamda tanınmamaktadır. Buna ek olarak Çin'den ve eski Sovyetler Birliği'nden gelen 25 yaşından büyük etnik Korelileri de kapsamamaktadır. Çünkü bu grubun, H-2 vizesiyle Kore'de geçici işçi olarak çalışmak için geniş

---

¹⁵ Tanımlanan 15 ülke; Bangladeş, Kamboçya, Çin, Doğu Timor, Endonezya, Kırgızistan, Moğolistan, Myanmar, Nepal, Pakistan, Sri Lanka, Tayland, Filipinler, Özbekistan ve Vietnam olarak tanımlanmaktadır.

ayrıcılıkları bulunmaktadır (Oh vd., 2012, s. 19). Tablo 3.3, H-2 vizesi ile Güney Kore'ye gelen göçmenlerin 2011'e ait sayı ve oranlarını göstermektedir. Bu tablo incelendiğinde Çin'den gelen çok sayıda etnik Koreli olduğu görülmektedir. Her iki veri karşılaştırıldığında H-2 vizesi ile ülkeye giriş yapan göçmenlerin sayıları (298.035 yasal, 4.007 yasadışı olmak üzere toplamda 302.042 kişi) daha yüksek sayı ve orana sahiptir.

Tablo 3.2. 2011 E-9 Vize Sahiplerinin Ülkeler Bağlamında Dağılımı (Birim: Kişi)

E-9 Vizesi Verilen Ülkeler	Toplam Vize Sahipleri		Yasal Vize Sahipleri	Vize Süresi Dolmuş-Yasadışı Yerleşimciler
	Kişi Sayısı	Yüzdeler Oranı		
Toplam	241.554	100.0	196.836	44.718
Vietnam	64.426	30.0	53.996	10.430
Filipinler	26.227	12.2	20.901	5.326
Endonezya	26.564	12.4	22.319	4.245
Tayland	23.568	11.0	20.253	3.315
Sri Lanka	20.359	9.5	18.902	1.457
Çin ¹⁶	13.185	6.1	4.736	8.449
(Koreli-Çinliler)	(4.791)	(2.2)	(505)	(4.286)
Moğolistan	11.524	5.4	8.287	3.237
Özbekistan	13.238	6.2	11.568	1.670
Bangladeş	8.728	4.2	6.722	2.006
Kamboçya	11.505	5.4	10.630	875
Nepal	10.423	4.9	9.471	952
Pakistan	5.156	2.4	3.826	1.330
Myanmar	4.337	2.0	3.809	528
Diğer	2.314	1.1	1.416	898

Kaynak: (Oh vd., 2012, s. 43)

¹⁶ Çin'e ait E-9 vizesi sahipleri için gösterilen sayı ve oranlar Koreli-Çinlileri de içermektedir. Bir alt sütunda verilen rakamlar Çinlilerin verileri içerisinde bulunan Koreli-Çinlilerin rakamsal ve oransal göstergeleridir.

Tablo 3.3. 2011 H-2 Vize Sahiplerinin Ülkeler Bağlamında Dağılımı

	Çin	Özbekistan	Rusya	Kazakistan	Diğer	Toplam
Vize Sahipleri (Kişi)	291.352	7.888	2.054	506	242	302.042
Yüzdeler Oranları	96.46	2.61	0.68	0.17	0.08	100.0

Kaynak: (Oh vd., 2012, s. 39)

Ayrıca bir önceki bölümde de belirtildiği üzere Güney Kore'nin göçmenlik tanımı Batı tanımlamasına göre bazı farklılıklar içermektedir. Güney Kore'de artan çokkültürlülük politikalarının temelinde çalışmak gayesiyle yurtdışından gelen işçilerin yanı sıra evlenmek için gelen göçmenler de büyük ve önemli bir yer tutmaktadır. Üçüncü en büyük göçmen grubunu ise 1990'ların sonunda Korelilerle evlenmek amacıyla gelmeye başlayan F-2 vizesine sahip göçmenler oluşturmaktadır (Oh vd., 2012, s. 43). Nedenleri dış faktörler olarak ele alınan evlilik göçünün temelindeyse Güney Kore'nin sanayi bakımından gelişmişliği ve eğitimli, çalışan kadın nüfusu oranlarındaki artış bulunmaktadır. Kırsal bölgelerden özellikle üniversite eğitimi almak için kente göç eden kadın nüfusunun kırsala geri dönmemesi ve yabancılarla evlenmeye başlamaları, kırsal bölgelerde çiftçilik, balıkçılık vb. yapan Koreli erkekleri yurtdışından, özellikle Güneydoğu Asya ülkelerinden gelen göçmen kadınlarla evlenmeye teşvik etmiştir. Öyle ki yerel hükümetler bu yapısal problemi çözebilmek için bölgede bulunan erkekler için evlilik programları yürütmüşlerdir (Oh vd., 2012, s. 43). Bu nedenle de özellikle insan hakları ihlallerinin yoğun olduğu, istikrarsız ve gelişmemiş ülkelere kadınlar evlenmek için Güney Kore'ye göç etmeye başlamıştır. Tablo 3.4'te 2002'den 2010'a kadar geçen sürede milliyetine göre uluslararası evlilik yoluyla gelen göç oranları verilmiştir. Kimi yıllarda dalgalanmalar yaşanmışsa da istikrarlı bir şekilde evlilik göçlerinin arttığı ve 2010'a gelindiğinde Vietnam ile Çin milliyetine sahip göçmenlerin Güney Kore'ye Etnik Koreliler dâhil diğer tüm milliyetlere oranla daha fazla göç ettikleri görülmektedir¹⁷.

¹⁷ Bu ülkeler arasında Japonya için durum farklıdır. "Dış Faktörler" kısmında ayrıca bahsedilecektir.

Tablo 3.4. Yıla ve Milliyetine Göre Uluslararası Evlilik Göçmenleri

Yıl	Toplam	Çin	Koreli-Çinli	Vietnam	Japonya	Filipinler	Kamboçya	Diğerleri
2002	23.414	3.022	10.055	455	4.147	2.518	4	3.213
2003	41.428	5.177	17.380	1.767	6.583	4.227	17	6.277
2004	56.001	8.363	24.553	3.717	7.544	3.738	73	8.013
2005	74.176	14.658	30.602	7.449	7.731	3.865	206	9.665
2006	93.127	20.377	35.528	14.820	6.539	4.263	457	11.143
2007	109.861	26.489	36.401	21.604	5.817	4.978	1.919	12.653
2008	122.173	32.020	35.520	27.084	5.216	5.777	2.683	13.873
2009	125.087	33.426	32.566	30.173	5.074	6.321	3.230	14.297
2010	141.654	35.023	31.664	35.355	10.451	7.476	4.195	17.490
Toplam	789.921	178.555	254.269	142.424	59.102	43.163	12.784	96.624

Kaynak: (Oh vd., 2012, s. 44)

Bu veriler doğrultusunda tezin üçüncü bölümünde Güney Kore'nin yurtdışından göç almasındaki sebepler BM İnsani Gelişme Endeksi temel alınarak tez konusunun eksenini oluşturan ülkeler bağlamında incelenmiştir. Öncesinde de bu durumun iç faktörleri olarak Güney Kore'nin tercih edilmesine neden olan politik, ekonomik, sosyo-kültürel gelişimi ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

3.1. İç Faktörler

Güney Asya ülkelerinin çoğu bağımsızlıklarını yeni ilan etmiş ve siyasi tarih sahnesine yeni çıkmış ülkelerdir. Güney Kore de bunlardan biridir. Uygurlik tarihleri binlerce yıl öncesine dayanan sözkonusu ülkelerin ulus-devlet süreci içerisinde sömürge gömleklerinden kurtulmaları yakın geçmişe dayanmaktadır. Çoğunluğu 1940'lardan sonra bağımsızlığını kazanan bu ülkeler arasında yalnızca Güney Kore kısa sürede yüksek gelişmişlik düzeyine ulaşabilmiştir. 1953'te savaş bittikten sonra kişi başına düşen geliri az gelişmiş bir ülke kadarken 1990'lara gelindiğinde özellikle bölge ülkelerin vatandaşları tarafından göç edilmek, yaşanılmak istenen yeni bir cazibe merkezi haline gelmiştir.

Gelişmiş ekonomisi, dünyanın en güvenli ülkelerinden biri oluşu, sosyo-kültürel anlamda yaşanan gelişmişlikler ve siyasi anlamda istikrarlı bir ülke haline gelmiş olması Güney Kore'nin çok yüksek insani gelişme sağlayan ülkeler arasına girmesini sağlamıştır. Son yıllarda BMİGE kriterleri sıralamasında Japonya, İsrail, İngiltere ve Fransa gibi ülkelerle rekabet etmektedir. 2015 İnsani Gelişmişlik Endeksi'ne göre Güney Kore,

Japonya'nın ardından 18. sırada yer almaktadır. Sözkonusu endekste Fransa 21, İngiltere 16, İsrail ise 19. sırada bulunmaktadır (UNDP, 2016, s. 200). Kore, gelişim sürecinde Japonya'nın yıllarca sömürgesi altında kaldığı yılları unutmayan milliyetçi politikalarla hareket etmiş, eğitime büyük önem vermiş, verimsiz topraklarda tarım yaparak emek, para ve zaman harcamak yerine, teknoloji, otomotiv, gemicilik gibi teknik sanayi alanlarına yönelerek inovasyon sürecine önem ve hız vermiştir¹⁸. *Kore Mucizesi* olarak anılan bu gelişimle birlikte Güney Kore dünyanın en zengin 20 ülkesinden biri konumuna yükselmeyi başarmıştır.

Bu verilerin ışığında, göç etmenin iç faktörleri olarak ele alınan bölümde Güney Kore'nin ekonomik, sosyal ve siyasi bağlamda gerçekleştirmiş olduğu girişimleri açıklanmıştır. Böylece Vietnam, Endonezya, Tayland, Filipinler, Kamboçya, Tayvan, Çin, Japonya ve Kuzey Kore vatandaşlarının Güney Kore'yi göç etmek için neden tercih etmekte oldukları konusu üzerinde de durulmuştur.

3.1.1. Siyasal ve ekonomik nedenler

Kore Savaşı sonunda kurulan Kuzey Kore ve Güney Kore, binlerce yıllık tarihlerini de bu dönüm noktasından sonra değiştirmiş oldular. Kuzey, tüm dünyaya kendini kapatıp izole bir hayat sürerken Güney Kore, kendisine yapılan yardımları ve yatırımları kullanarak kendini diğer toplumların gelişimlerinden uzak tutmadan, korumacı politikalarına rağmen Kuzey Kore gibi tüm dünyadan kendini soyutlamayan bir politika izlemiş ve bu doğrultuda küresel bütüne ayak uydurmuştur. Tez konusu çerçevesinde 1990-2015 yılları arasındaki dönemi incelemeden önce Kore Savaşı sonrası dönemde Güney Kore'de ne gibi siyasi değişimlerin olduğu konusuna kısaca değinmek gereklidir.

Japonya'nın İkinci Dünya Savaşı'nda yenik düşmesi ve bölgeden çekilmesi üzerine ABD, Kore yarımadasında oluşan siyasi boşluğun çözümü için konuyu BM'ye taşıyarak bir seçim yapılması fikrini ortaya atmıştır. Fakat Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB) bu seçimin Koreliler tarafından yapılması gerektiğini belirterek karşı çıkmış ve

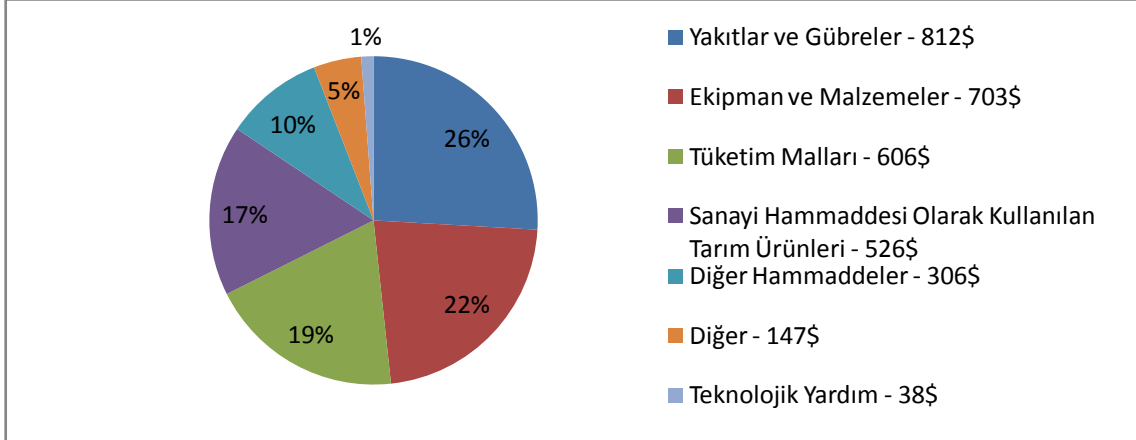
---

¹⁸Milliyetçilik politikaları kapsamında 1998'e kadar Japon mallarının satışı, 1973'e kadar da Japonca öğretmek Güney Kore'de yasaklanmıştır. Ayrıca dünya çapında bilinen ABD'ye ait markalar Güney Kore pazarında rağbet görmemiş, 35 yıl Japon sömürsünde kalan Güney Koreliler kendilerine has kimliklerini kaybetmemek için özen göstermiştir (Holcombe, 2016, s. 350-354). Bunun yanı sıra Güney Kore kurulumunun ilk yıllarında Japon sömürsününün hatırlatıldığı milliyetçilik söylemiyle yönetilmiştir (Çolakoğlu, 2009, s. 232).

“yabancı askerler” bölgeyi terk edene kadar seçimin ertelenmesi üzerinde durmuştur. Alınan karar ise sadece Güney’de Korelilerce bir seçimin gerçekleştirilmesi şeklinde olmuştur. Bu karara yalnızca SSCB değil Kore yarımadasında bulunan pek çok grup ve Koreli lider karşı çıkmış, pek çok insanın hayatını kaybettiği protestolar baş göstermiştir (Kim ve Shin, 2014, s. 280). Tüm karşı çıkışlara rağmen 10 Mayıs 1948’de bir seçim gerçekleştirilmiştir. Seçim sonrasında hükümet kurulmuş, anayasa düzenlenmiş ve 15 Ağustos’ta Yi Seung-man (Syngman Rhee) liderliğinde Kore Cumhuriyeti kurulmuştur. Bu hükümetin meşruiyetini kabul etmeyen Kuzeyliler de Kim Il Seong’un öncülüğünde Eylül 1948’de Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti’ni kurmuşlardır. Böylece Kore iki ayrı ülke, iki ayrı sistem olarak siyasi anlamda bölünmüştür. Kuzey Kore, SSCB ve Çin ile ittifak kurarak daha içe kapalı sosyalist bir sistemi benimserken, Güney Kore dışa dönük, kapitalist bir sistemi benimsemiş, ABD ve Japonya ile ittifak içine girmiştir. Sistemler farklı olsa da iki ülkede de "despotik” hükümetler kurulmuş ve Koreliler savaş sırasında her şeylerini yitirerek yoktan var olmak zorunda kalmışlardır.

Güney Kore, kuruluşundan 1987’ye kadar anayasal düzenlemeler ve askeri darbeler neticesinde altı farklı cumhuriyet ile yönetilmiştir (Holcombe, 2016, s. 345). Tüm despotik yönetimlere, darbelere ve siyasi değişimlerine rağmen Güney Kore, özellikle ekonomik yardımlar sayesinde gelişimini sürdürmüştür. Savaştan sonra Güney Kore’ye yapılan dış yardımlar 1961’e kadar o dönemin GSMH’nın % 50’sini geçmiştir (Kim ve Shin, 2014, s. 292). Grafik 3.1’de yabancı yardımların yapıldığı alanlar ve bu alanlara yönelik birim olarak 1 milyon dolara karşılık gelen veriler bulunmaktadır. Tüm yardımların toplamı ise 3.138 milyon dolara karşılık gelmektedir. Bu yardımların 1945-1980 yılları arasında toplamda yaklaşık 5 milyon dolar (\$) gibi yüksek bir bölümünü ABD’den alan Güney Kore, İsrail ve Vietnam’dan sonra ABD’den en fazla yardım alan ülke olmuştur (Lee, 2001, s. 107, Eckert vd., Korea Old and New’den aktaran Holcombe, 2016, s. 346).

Grafik 3.1. Savaş Sonrası Güney Kore'ye Yapılan Yabancı Yardım Oranları (Birim: İmilyon dolar-\$)

Kaynak: Jeong Il-yong, *Korean Economics, 1987'den alıntulayan Kim ve Shin, 2014, s. 292.*

Öte yandan ülke, yüzyıllardır krallıkla yönetilmiş, 1948'de de cumhuriyet ilan edilmiştir. Ancak cumhuriyetin gerektirdiği düzene ve kendisine ait yeni bir siyasal sisteme, yani modern demokrasinin hâkim olduğu yeni bir düzene ancak 1990'lardan sonra ulaşabilmiştir. Bu süreçte başa geçen cumhurbaşkanlarının dönemsel politikalarını Myers şöyle özetlemektedir:

“Syngman Rhee'nin milliyetçiliği (1945-1960), Chang Myon'un geçiş dönemi (1960-1961), Park Chung-Hee'nin kışla usulü devlet kalkınması (1961-1979), Chun Doo-Hwan'ın otoriter rejimi (1980-1987), Roh Tae-Woo'nun geçiş dönemi (1988-1993), Kim Young-Sam'ın sivil demokrasi dönemi (1993-1998), yılların muhalifi Kim Dae-Jung'un iktidarı (1998-2002), Roh Moo-Hyun'un insan hakları öncelikli yönetimi (2003-2007) ve ... Lee Myung-Bak iktidarı (2008-)Kore demokrasisinin gelişimini özetlemektedir(Myers, Korea in the Cross Currents: A Century of Struggle and the Crisis of Reunification'dan akıratan Çolakoğlu, 2009, s. 229-230).”

Lee Myung-Bak, 2013'te görev süresinin dolması ve seçimleri kaybetmesi sonucunda Kore Cumhuriyeti'nin ilk kadın Cumhurbaşkanı olan Park Geun-Hye'ye görevini devretmiştir. Park Geun-Hye Mart 2017'de rüşvet, görevi kötüye kullanma, baskı ve hükümet sırlarının sızdırılması suçundan tutuklanmıştır. Kore tarihinde yargının onayıyla görevinden alınan ilk cumhurbaşkanı olmuştur (BBC Türkçe ve hurriyet.com, 2017). Bu durum ise Güney Kore siyasal sisteminde, modern devlet sistemlerinin sacayağı olarak nitelendirilen yasama, yürütme ve yargı erklerinin bağımsız bir biçimde çalışarak birbirlerini kontrol edebilen mekanizmalar halini aldıklarını kanıtlamaktadır. Güney Kore, 1990'lara kadar askeri darbelerle başa gelen, otoriter, baskıcı yönetimlerce yönetilen bir

ülkeyken 65 yıllık cumhuriyet tarihinde siyasal sisteminin gelişmiş ülkelerdeki adil yönetim, yönetimlerin kontrolü ve siyasal süreçlerin sorunsuz işlemesi gibi şartları yerine getirmekte olan bir ülke konumuna ulaşmıştır.

Bu gelişimin yaşanmasındaki temel girişimler Park Chung-Hee'nin "kışla usulü" devlet kalkınmasının hâkim olduğu döneme dayanmaktadır. 19 Nisan 1960'ta gerçekleşen halk ayaklanması ve demokratik siyasal sürece girileceği umutları 16 Mayıs 1961'de askeri darbeye son bulmuş, anti-komünist olan bu yeni rejim süresinde katı ekonomik önlemler alınmıştır (Kim ve Shin, 2014, s. 300-301). Bu sıkıyönetimle birlikte Anayasa askıya alınmış, siyasi faaliyetler, protestolar yasaklanmış, sansür ve çoğu gazetenin kapatılması gibi demokrasiden uzak eylemler uygulanmıştır. Bu darbeden 1993'e kadar Güney Kore'de hem darbeler hem de seçimlerle başa gelenler hep asker yöneticiler olmuş, halk, 1993'e kadarki 44 yıllık süreçte hep askeri anlayışın hüküm sürdüğü otoriter, baskıcı bir rejimle yönetilmiştir. Bu yönetim şekline rağmen Park Chung Hee döneminden itibaren Güney Kore istikrarlı bir şekilde ekonomik gelişim göstermiştir. Göreve başlamasıyla birlikte uyguladığı ilk politikalar ekonomi üzerine olmuş ve bu doğrultuda ilki 1962'de başlayan ve ekonominin gelişimi için beşer yıllık kalkınma planlarını kapsayan Ekonomik Plan Kurulu oluşturarak bu planları yürürlüğe sokmuştur (Holcombe, 2016, s. 347). Ayrıca dönemin temel prensipleri şu şekilde olmuştur: Kore Merkez Bankası tüm bankalarda en büyük hisse sahibi olmuş, böylece dış yardım ve krediler bu bankalara aktararak kime, ne kadar süreyle, hangi faiz oranlarında verileceğine hükümet eliyle karar verilmeye başlanmıştır. Ayrıca şirketlerin çalışacakları sektörler devlet başkanı tarafından belirlenerek ihracata dayalı ekonomik atılımların gerçekleştirilmesi tayin edilmiştir. Bunlara ek olarak uluslararası arenada ihracat olanaklarının araştırılmasına yönelik Kore Ticaret Promosyon Ajansı (KOTRA) bu dönemde kurularak ihracat olanaklarının kolaylaştırılması adına yurtdışı örgütlenmeleri teşvik edilmiştir (Hiemenz, Growth and Competition in the New Global Economy'den aktaran Atay, 2012, s. 242).

Bu politikalar neticesinde Kore'nin büyük aile şirketleri olarak adlandırılan "chaebol"lerin gelişimi önem kazanmıştır. İhracata ve milli ürünlerin kullanılmasına dayalı ekonomi politikasının yanı sıra kendilerine sağlanan imtiyazlar sonucunda da Kore'nin ekonomik kalkınmasına katkıda bulunmuşlar ve ürettikleri ürünleri tüm dünyaya

ihraç etmeye başlamışlardır. Öyle ki 2015'te GSYH'nın % 58'ini Kore'nin beş büyük chaebol şirketi oluşturmuştur (Chiang, 2016).

“Kişi başına düşen GSYH 1960'larda 150 dolar seviyelerinden 1980'lerde 1600 dolara aşmıştır. Sonraki 10 yıl içinde ise bu rakam 6000 dolar seviyesine yükselmiştir. 1962-1989 yılları arasında sağlanan gelişmeler dünyanın birçok ülkesinde görülmemiş oranları yansıtmaktaydı. Reel GSYH artışı % 8,5 gibi oldukça yüksek bir ortalamayı yakalamış, kişi başına düşen gelir 87 dolardan 5199 dolara çıkmış, tasarrufların ulusal harcanabilir gelire oranı % 11'den % 37,6'ya çıkmış, işsizlik oranı % 9,8'den % 2,6'ya gerilemiştir... 1962 yılında 335 milyon dolar dış ticaret açığı olan Kore 1989'a kadar 4,5 milyar dolar bir fazla sağlamıştır. Aynı yıllarda ihracat 55 milyon dolar gibi son derece önemsiz bir düzeyden 61,4 milyar dolara yükselmiştir (Harvie ve Lee, Korea's Economic Miracle: Fading or Reviving?'den aktaran Uzun, 2010,s. 41-42).”

Kore'nin hızla gelişen bu iktisadi kalkınması neticesinde 1980'lerde Japonya ile teknolojik bağlamda rekabet edebilir bir iktisadi gelişim ortaya çıkmıştır. Bu otoriter iktisadi gelişimin yıllarca uygulanması ise eğitim, sağlık gibi olanakların ve diğer sosyal gelişmişliklerin artmasına zemin hazırlamıştır (Çolakoğlu, 2009, s. 234). Kore Cumhuriyeti Müsteşarı Dong Woo Cho'nun Eskişehir'de 2016 Aralık ayındaki konferansında aktardıklarına göre bu dönemde Kore'de uzun yıllar halkın yeni üretilen malları kullanmaları zorunlu bırakılarak gelişim sağlanmıştır. Örneğin Hyundai, ilk otomobillerini Kore halkına satmış ve karşılaştıracak başka ürünlerin piyasada bulunmaması nedeniyle halk bu markayı satın almak zorunda bırakılmıştır. Böylece Hyundai, otomobillerindeki eksikleri halktan gelen tepkiler neticesinde kapatabilmiştir. Ayrıca devletin yürüttüğü bu politika bir süre sonra Kore halkını yerli malını tercih etmeye yönlendirmiş, alışkanlık oluşturmuştur.

Kore'nin ekonomik gelişimi 1979'da devlet başkanı olan Park Chung Hee'nin bir suikaste kurban gitmesiyle sekteye uğramış ve halkın ayaklanmalarına karşı Chun Doo-Hwan askeri yönetimi kurulmuştur. Bu dönemde demokratik gelişim hayalini kuran Kore halkı, yine umduğunu bulamamış aksine yasaklarla karşı karşıya kalmıştır. Chun, yönetime gelir gelmez tüm üniversiteleri ve meclisi kapatmış, televizyon yayınlarının kontrolünü tekeline almış ve bürokrasiyi ortadan kaldırarak Park dönemindeki sıkıyönetimi daha da içinden çıkılmaz, demokrasi dışı bir noktaya taşımıştır (Holcombe, 2016, s. 351). Bu durum karşısında halk protestolar yapmaya başlamış, ülke demokrasi yoksunluğu nedeniyle bir kaosun içine girmiştir. 18-27 Mayıs 1980'de Gwangju şehrinde

önce öğrencilerin sonrada işçilerin katıldığı büyük bir demokrasi hareketi baş göstermiştir. Ancak askeri yönetim bu protestoları silah kullanmak suretiyle ağır bir biçimde bastırmıştır ve 200’den fazla kişi hayatını kaybetmiş, binlerce insan yaralanmıştır (Kim ve Shin, 2014, s. 307).

Chun da tıpkı Park gibi yeni bir anayasa düzenleyerek hükümetin başına geçmiştir. Fakat suikast sonucu başkanlarının ölmesi, tüm dünyada yaşanan petrol krizi, bölgede tıpkı Güney Kore gibi gelişmeye başlayan ülkelerin varlığı, Park döneminde chaebollere verilen imtiyazların ve ağır sanayiye ekonomide fazlaca payın ayrılması Kore ekonomisini ciddi ölçüde etkilemiştir. Bu nedenle de Chun hükümeti daha liberal politikalar izleyerek bu krizi aşma yoluna gitmiştir. Dengeli ekonomik büyüme ve liberal pazar ekonomisine geçişin hızlanması için ithalat kotalarını kaldırmış, bir önceki dönemde devletin tekelinde olan bankaların özelleşmesinin ve yeni finans oluşumlarının önünü açmıştır. Ayrıca ağır sanayinin gelişimi için verilen tüm kredi aktarımları durdurulmuş, Ar-Ge ve teknolojik projelerin desteklenmesi adına girişimlerde bulunulmuştur. Altı yıl boyunca demokratik anlamda hiç bir gelişim yaşanmamakla birlikte sıkı liberalleşme politikaları sonucunda 1980 yılında -4.384 milyon dolar olan ticaret dengesi 1986’ya gelindiğinde 4.299 milyar dolara ulaşmıştır (Ungson vd., *Korean Enterprise: The Quest for Globalization*’dan aktaran Atay, 2012, s. 242; Harvie ve Lee, *Korea’s Economic Miracle: Fading or Reviving?*’den aktaran Uzun, 2010, s. 41-42).

Ekonomide yaşanan bu gelişmeler, halkın demokrasi gerekliliklerine karşı talebinin ve bu amaçla yapılan gösterilerin artmasına da neden olmuştur. Uluslararası ölçekte kendinden söz ettirmeye başlamışken işçilerin halen daha düşük ücretlerle çalışmaları zam taleplerini ve işçi-işveren anlaşmazlıklarını körüklemiştir (Holcombe, 2016, s. 351). Hükümet halkın talebine karşı koyamamış ve 1987’de asker kökenli Roh Tae-Woo ilk kez doğrudan seçim usulüyle cumhurbaşkanlığı koltuğuna oturmuştur. Bundan sonra Güney Kore gelişim süreci daha çok sosyal alanlarda ilerlemeye, insan hakları, sosyal devlet anlayışı, ifade özgürlüğü gibi konulardan söz edilmeye başlanmıştır. Bölümün başında özetlendiği gibi bir geçiş dönemi olarak değerlendirilen Roh dönemi, gerçek anlamda demokrasi olarak adlandırılan 1992 seçimleri sonucu Güney Kore’nin ilk sivil cumhurbaşkanı olan Kim Young-Sam’ın yönetime seçilmesiyle sona ermiştir (Çolakoğlu, 2009, s. 236).

Bu dönemde ekonominin liberalleşmesiyle birlikte uluslararası ticaret hacmi artan Güney Kore’de giderek ucuz iş gücü ihtiyacı ve sanayileşmenin en büyük dezavantajı olan köyden kente büyük oranlarda yaşanan göçün getirdiği problemler baş göstermiştir. 1945’ten 1985’e kadar kentte yaşayan toplam nüfus % 14,5’ten % 65,4’e yükselmiştir. Bu artış günümüze kadar devam etmiştir ve bugün kentte yaşayan toplam nüfus oranı % 81,9’a kadar yükselirken sadece başkent Seul’de toplam nüfusun yaklaşık % 20’si yaşamaktadır (Yuan, 2014).

Köyden kente göç edenlerin büyük bir kısmını Koreli kadınlar oluşturmuştur. Eğitim ve çalışma olanaklarının kentlerde daha fazla olması nedeniyle Koreli kadınların eğitim seviyesi giderek yükselmeye ve beklentileri de artmaya, bu nedenle de kente okumak için gidenler dönmeye başlamıştır. Böylece eğitim görmek için şehirlere göçün artışı kırsal bölgelerde kadın nüfusunun düşmesine bu durumda doğru orantılı olarak doğum oranlarının düşmesine neden olmuştur. Grafik 3.2’de görülebileceği gibi 2016 verilerine göre halkın % 97’si en az lise mezunudur. Buna ek olarak 2016’nın son istatistik raporlarına göre 1970’te bir kadına 4.53 çocuk düşerken bu oran 2016’da 1.17’ye kadar düşmüştür ve ilk çocuk doğurma yaşı 31’e kadar yükselmiştir¹⁹. Öte yandan kente göç etmek yerine kırsalda tarım veya hayvancılıkla uğraşmaya devam eden Koreli erkekler, bölge nüfusunun giderek azalması üzerine yabancı kadınlarla evlenmeyi tercih etmeye başlamışlardır.

Yabancılarla evlenmenin tek sebebi köyden kente göç ve eğitilmiş kadın nüfusunun artışı değildir. 1960’lardan 1980’lere kadar Kore Aile Planlama Teşkilatı’nın teşvik ettiği daha küçük aile politikası nüfusun gittikçe azalmasına ve yaşlı nüfusun artmasına neden olmuştur. Bu nedenlere dayalı olarak kırsalda kalan bekar erkekler için 1980’lerin sonlarında kiliseler, sivil toplum örgütleri ve hatta TV kanalları vasıtasıyla evlendirme programları fenomen haline gelmiştir. Öyle ki 1990’larda bu oluşumlar devlet kanallarınca destek görmüştür (Yuan, 2014). Böylece çok sayıda Asyalı yabancı, ucuz işgücünün yanı sıra evlenip iyi bir hayat yaşama hayali ile Kore’ye göç etmeye başlamıştır. 1990’larda Asyalı yabancıların Kore’ye göç etmeye başlamalarındaki bir başka nedense SSCB’nin yıkılmasıyla Soğuk Savaş’ın bitmesi olmuştur. Bu tarihten

---

¹⁹Final Results of Birth Statistics in 2016, <http://kostat.go.kr/portal/eng/pressReleases/1/index.board?bmode=r ead&aSeq=363582> (Erişim tarihi: 04.12.2017)

itibaren Güney Kore, Çin, Vietnam, Filipinler gibi bölge ülkeleriyle diplomatik ilişkilerini geliştirmeye ve kapılarını seyahat, sınırlı ticaret ortaklıklarının görüşülmesi gibi sebeplerle yabancılara açmaya başlamıştır (Iglauer, 2015). Bu durum Güney Kore'ye göçün dış faktörlerinin anlatıldığı diğer bölümde detaylı bir biçimde ele alınacaktır.

Evlilik göçlerinin yanı sıra ucuz iş gücü talebini karşılamak için gelen Güney Asyalı ve Çinli göçmenler Kore'nin 1997 ekonomik krizinden etkilenmesinin önüne geçememiştir. Küreselleşmek adına büyük çaba sarf edip tüm yabancı turistlere kapılarını ardına kadar açmışsa da Kore, bu krizden kurtulamamıştır. Mali kriz, büyük bir döviz krizini de yaratmıştır. Borsadaki değerler yarıya düşmüş, en büyük aile şirketleri chaebollerin bazılarının da içinde bulunduğu 20.000 Koreli şirket iflas etmiştir (Holcombe, 2016, s. 355). İflaslar nedeniyle büyüme hızı % -6,7'ye kadar düşmüş, işsizlik artarak % 8,9'a ulaşmıştır (Kim ve Shin, 2014, s. 315-316). Tüm bu tablo karşısında nakit sıkıntısı yaşayan Kim Young Sam, IMF'nin (Uluslararası Para Fonu) sunduğu 58,8 milyar dolarlık acil çözüm paketini kabul ederek krizi atlamanın yollarını bulmaya çalışmış ve bir sene sonra ekonomide düzelmeler başlamıştır. IMF'den alınan kredilerle ilk müdahaleler başarılı olmuş, mali kriz durdurulmuş, 1999'dan itibaren büyüme hızı artmaya devam etmiştir. Fakat tüm bu önlemler kısa süreli de olsa Güney Kore'nin dış pazardaki rekabet gücünü kaybetmesine engel olamamıştır. Yine de birkaç yıl içinde krediler sayesinde büyük bir manevrayla krizden kurtulan Güney Kore, 1996'da sahip olunan kişi başına düşen milli gelir seviyesine 2003'e kadar yeniden ulaşmıştır. Bunun yanında tüm kredi borçlarını tahhüt edilen dört yıldan daha kısa sürede ödemiştir (Myers, Korea in the Cross Currents: A Century of Struggle and the Crisis of Reunification'dan akkratan Çolakoğlu, 2009, s. 244).

1980-2002 arası dönemin temel ekonomik verilerinin bulunduğu Tablo 3.5'te görülebileceği gibi 1997'de yaşanan mali kriz birkaç yıl GSYH'yi etkilemiş ve kısa bir süre sonra, 2002'de, kriz öncesi döneme yaklaşmıştır. Ayrıca krizlerin yaşandığı 1997 ve 2001 yılları sonrasında ithalatta azalma yaşanmış fakat ihracat rakamları, her yıl düzenli olarak artış göstermiştir. İhracatta yaşanan bu düzenli yükseliş salt Güney Kore'nin başarısı değildir; kriz dönemlerinde ithalat ve ihracat yapılan ortak ülkelerin alım güçlerindeki değişim, piyasalardan ne kadar etkilendikleri de bu rakamları doğrudan etkilemiştir.

Tablo 3.5. Güney Kore'nin Temel Ekonomik Verileri (1980-2002) (Milyar Dolar, myr.\$)

	1980	1990	1995	1998	1999	2000	2001	2002
GSYH (myr.\$)	62.2	252.6	489.3	317.1	406.1	461.5	427.2	476.7
Kişi Başı GSYH (\$)	1.632	5.886	10.823	6.744	8.595	9.770	9.000	10.013
İhracat (myr.\$)	17	65	125	132	144	172	150	162
İthalat (myr.\$)	22	70	135	93	120	160	141	152

Kaynak: The Bank of Korea'dan aktaran Budak, 2004, s. 1

Güney Kore ekonomisi 2000'den itibaren özellikle en çok göçün yaşandığı bölge olan Güney Asya ülkelerine göre daha istikrarlı siyasal bir düzene ve ekonomiye erişmiş, yüksek gelişmiş ülkeler sınıfına girmiş bir ülkedir. 1990'dan itibaren her yıl bir konunun temel alınarak hazırlandığı Birleşmiş Milletler İnsani Gelişim Endeksi'nin (BMİGE) 2000 yılına ait rapor konusu "insan hakları ve insani gelişim" üzerine olmuştur. Buradan hareketle yeni yüzyılda iktisadi gelişmişlik salt önemini yitirmiş ancak insani gelişiminde olmasıyla bir anlam kazanacağı kabul görmeye başlamıştır. 2000 yılında BMİGE sıralamasında 31'inci sıraya yükselen Güney Kore'nin bu yükselişi istikrarlı bir biçimde devam etmiş ve 2005'te 28, 2010'da da 12'nci sıraya kadar yükselmiştir. Başta da belirtildiği gibi gelişim yalnızca ekonomik ölçekle belirlenemez ve ancak siyasal, sosyal gelişmişliğin de aynı doğrultuda yükselmesiyle gelişim tamamlanabilir. Kore'nin yükselişindeki temel neden de iktisadi gelişiminin yanı sıra 1990 sonrası nispeten istikrarlı ve daha demokratik bir hale gelen siyasi durumu, sosyo-kültürel bağlamdaki gelişmişliğine, insan haklarına, bu temelde kadınların erkeklerle birlikte eşit statüde yaşama, çalışma, eğitim gibi haklarının artırılmasına önem verilmeye, sosyal ihtiyaçların devlet tarafından karşılanmasına başlanması olmuştur.

3.1.2. Sosyo-kültürel nedenler: Hallyu (Kore Dalgası), inovasyon ve markalaşma

Güney Kore'nin bölgesinde tanınırlığını arttıran temel dinamiklerden biri, inovatif eylemleri altında yatan, markalaşma sürecidir. Kore, popüler kültür çerçevesinde özlem duyulan ilişkiler, güzel giyimli sanatçılar, ahenkli şarkılar, renkli hayatlar ve hepsinin ötesinde sunulan yaşam tarzı ve standartları nedeniyle dikkatleri üzerine çekmiştir²⁰. Ülke içinde ve dışında kendi markalarına olan düşkünlükleri, kendi ekonomilerini desteklemeleri ve övgüyle kendilerinden bahsetmeleri ülkenin uluslararası gelişiminde

²⁰ Alan araştırmasında görüşmecilerin kullandığı ifadelerdir.

büyük rol oynamıştır. Bir önceki bölümde de bahsedildiği gibi 1960'lardan sonra yaşanan otoriter politikaların uygulanması sürecinde Kore halkına milliyetçi duygular aşılanmıştır. 2000 yıldır yaşadığı yarımada da homojen kimliğini kaybetmeden varolan ve Japon sömürsü sırasında dili, kültürü yok edilmeye çalışılırken milli duygularına daha çok sarılan Koreliler “yerli ürün, yerli marka” kullanma alışkanlıklarını edinmişlerdir (Kim ve Shin, 2014, s. 253). Liberal ekonomiye geçiş sürecinde chaebolleri buldukları sanayi kollarına ek olarak daha farklı ve yeni ürünlerin üretilmesine dayalı olarak inovatif bir sürece iten Kore hükümeti, yalnızca teknolojide değil pek çok alanda da inovasyonu benimseyen adımlar atmaya devam etmiştir.

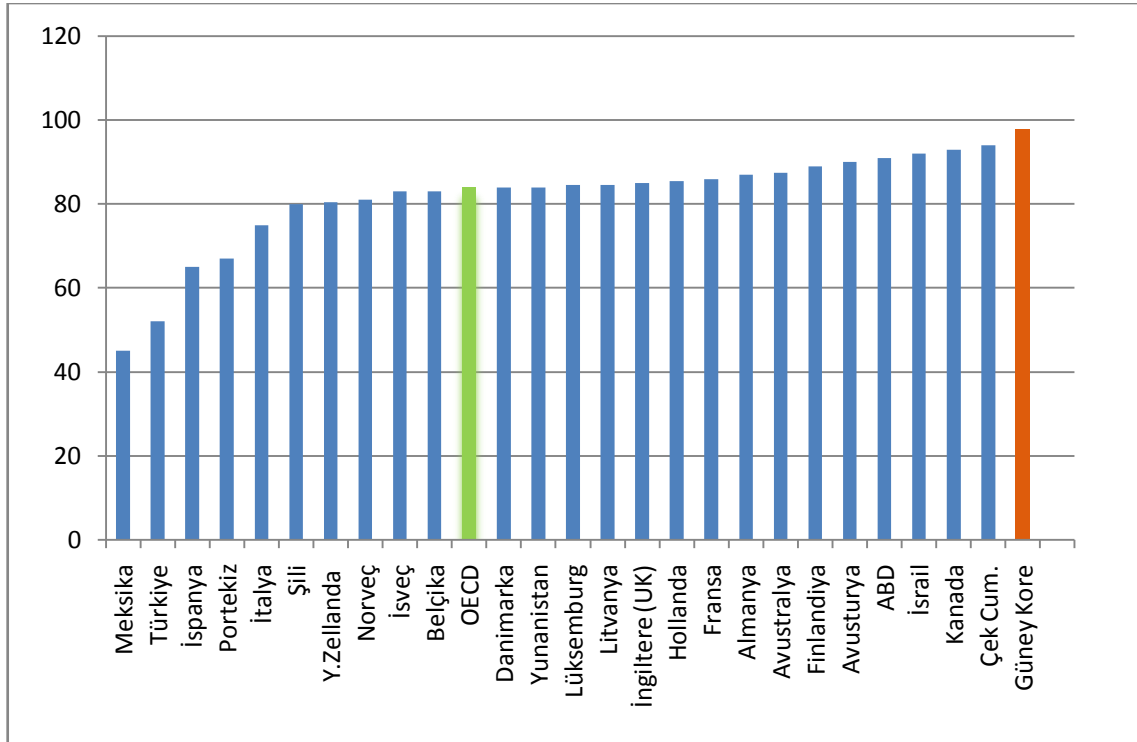
Bu noktada bahsi geçen inovasyonu ya da inovatif eylemleri, yenileme, yenileşme politikaları olarak özetlemek mümkündür. Bu sürecin ya da eylemin sadece ekonomiyle bağlantısı var gibi görünse de her alanda “yenileşmek”, “yeni değerler yaratmak” asıl hedeftir. Sosyo-kültürel ve siyasal olarak yeni yöntemlerin kullanılmaya başlanması sürecini ve yeniliğin kendisinden çok yenilenen ürün, teknoloji, kültürel ya da sosyal değişimlerin, farklılaşmaların hedefe yönelik ekonomik ve/veya toplumsal olarak nasıl bir sonuç doğurduğu ile ilgilenmektedir (Elçi, 2006, s. 1). Bu bağlamda siyasi ve ekonomik gelişim süreci ele alındığında 21. yüzyılda Güney Kore’de nüfusun yalnızca % 4’ü yoksulluk sınırı altında kalmış, adaletli gelir dağılımı büyük ölçüde sağlanmış, işsizlik oranları % 3’ün altına kadar inmiştir (Elçi, 2006, s. xix). Endüstriyel inovasyonun gelişiminiyse eğitim alanında gerçekleştirilen yenilikçi girişimler sağlamıştır. Grafik 3.2’den de anlaşılacağı üzere 2015’e gelindiğinde ülkede 25-34 yaş arası nitelikli iş gücüne sahip genç nüfusun hepsi okur-yazar olmuştur. Dördüncü bölümde birinci elden verilerden alınan sonuçlar da eğitim düzeyinin yüksekliğini kanıtlamaktadır ve alan araştırması esnasında yalnızca 55 yaş üstü nüfusun küçük bir bölümünün okur-yazar olmadığı gözlemlenmiştir.

Eğitim seviyesinin bu denli yüksek olmasının altında yatan en önemli sebepse, eğitim alanında yapılan inovasyonla birlikte, savaş sonrasında sanayileşmek için gerekli olan alanlarda kalifiye eleman yetiştirilmesidir. Kurulumundan bugüne geçen 65 yıllık süre zarfında kendi çalışma alanı konusunda eğitilmiş, donanımlı, kalifiye elemanların yetiştirilmesine ve okur-yazar bir toplum yapısına sahip olmaya büyük ölçüde önem vermiştir. Bu noktada, Kore’nin eğitim alanındaki başarısı ile ekonomik gelişimi arasında

da güçlü bir bağ bulunmaktadır. Kore eğitim sistemi, sanayiye dayalı ekonomik gelişimini desteklemek, bu sanayi kollarındaki ihtiyaç ve beklentiler temelinde eleman açıklarını kapatmak üzere inovatif değerlerle şekillendirilmiştir (Peuch, The educational system in South Korea: A case study'den aktaran Levent ve Gökkaya, 2014, s. 277).

Eğitim ve ekonomi arasındaki doğru orantılı gelişimi gösteren bir başka veri Tablo 3.6'da yer alan 1990-2015 yılları arasındaki BMİGE verileridir. Güney Kore'nin beklenen okullaşma süresi ve ortalama okullaşma verilerinin her yıl artış göstermesi arasında anlamlı bir ilişkisi bulunmaktadır.

Grafik 3.2. 25-34 Yaş Aralığında en az lise eğitimini tamamlamış olanlar, 2015, %

Kaynak: OECD 2016 "Educational attainment and labour-force status", OECD Educational Statistics (database)²¹

²¹Araujo, S. (2017) Raising skills holds the key higher living standards and well-being in Portugal, <http://oecdecoscope.wordpress.com/2017/03/23/raising-skills-holds-the-key-to-higher-living-standards-and-well-being-in-portugal/>, erişim tarihi: 30.03.2017

Tablo 3.6. Güney Kore'nin 1990-2015 Yılları Arasındaki BMİGE Verileri

	Ortalama Yaşam Süresi	Beklenen Okullaşma Süresi	Ortalama Okullaşma Süresi	Kişi Başına GSMH (\$ cinsinden Satın Alma Gücü Paritesi)	İnsani Gelişmişlik Endeksi Değeri
1990	71.7	13.7	8.9	12.064	0.731
1995	73.9	14.7	10.0	16.733	0.781
2000	76.1	15.9	10.6	20.602	0.820
2005	78.7	16.7	11.4	25.340	0.860
2010	80.8	16.7	11.8	30.475	0.884
2011	81.1	16.8	11.8	31.498	0.889
2012	81.3	16.7	11.9	32.213	0.891
2013	81.6	16.6	12.2	32.911	0.896
2014	81.9	16.6	12.2	33.741	0.899
2015	82.1	16.6	12.2	34.541	0.901

Kaynak: Briefing note for countries on the 2016 Human Development Report, Korea (Republic of)

Tarıma dayalı ekonomiden uzaklaşıp yenilikçi bir anlayışla teknoloji temelli, yüksek gelir sağlayabilecek sanayi alanlarına yönelen Güney Kore ekonomisi, ihtiyaç duyulan nitelikli elemanların hayat boyu eğitimlerine destek vermiş, 1960'ların ortasından beri de eğitime en yüksek bütçeleri ayırmıştır. Eğitime ayrılan bütçe 1951'de toplam bütçenin % 2,5'ini oluştururken bu oran 1966'da % 17'yi aşmış ve o dönemden sonrada küçük dalgalanmalarla artmaya devam etmiştir (Porter, C. (1998), The Competitive Advantage of Nations'dan aktaran Levent ve Gökkaya, 2014, s. 281). Öyle ki alan araştırmasında yapılan yüz yüze anketlerde ve pek çok mülakatta bu yüksek eğitim seviyesinin artık mavi yakalı işlerde çalışmayı istemeyen Koreli gençlerin oluşmasına neden olduğu üzerinde durulmuştur. Bu durum 3D (Difficult, Dirty, Dangerous) olarak tanımlanan zor, kirli ve tehlikeli işler için dışarıdan ucuz işçilerin alınmasına neden olmuştur. Yüksek eğitimlerini tamamlayan genç nüfus, beyaz ya da kırmızı yakalı²² işlerde çalışmayı arzulamakta fakat bunun için yeterli kontenjan bulunmamaktadır. Yüksek sanayileşmeye rağmen (tezin dördüncü bölümünde detaylı olarak işlenen araştırma verilerine göre) halen en büyük sorunlardan biri de işsizliktir.

Tüm bunların ötesinde pek çok inovasyon sürecini içine alan markalaşma konusundaki gelişimi gösterebilecek en iyi verilerden biri de patent sayısındaki artıştır. Tablo 3.7'deki rakamlar dikkate alındığında Güney Kore, kuruluşundan günümüze kadar

²² Güney Kore'de devlet memurlarını tanımlamak için kullanılan bir sıfattır. Cumhuriyet dönemi öncesinde krala hizmet eden devlet memurlarının kırmızı renkte özel üniformalar giymesinden dolayı bu tanım halen kullanılmaktadır.

patentli ürün geliştirmede büyük adımlar atmıştır. 10 yıllık bazda göstergeler incelendiğinde dönemler arasındaki farklar oldukça dikkat çekicidir. Savaş sonrası dönemde sadece 52 patentli ürünle yola çıkan Güney Kore, 2000'lere kadar çok sayıda patentli ürün elde etmiştir. Yine Tablo 3.7'deki verilere göre sadece 2005 ile 2007 arasındaki 2 yıllık sürede patent sayısı neredeyse 2 katına çıkmıştır. Bu durumda alanında uzman elemanların yetiştirildiği, nitelikli eğitim ve yaratıcılığın göstergelerinden biridir. Var olan ürünlerin Ar-Ge çalışmaları neticesinde bulunduğu sektöre göre yenilenmesi ve geliştirilmesi bu yolla gelişen yeni ürünün patent kazanması, ancak alanında uzmanlaşmış çalışanlar ile ulaşılabilecek bir başarıdır.

Tablo 3.7. Güney Kore Patent Gelişimi (1955-2007)

Yıl	1955	1960	1970	1980	1990	2000	2005	2007
Patent Sayısı	52	219	266	1.632	7.762	34.958	73.512	123.705

Kaynak: Kore Fikri Mülkiyet Ofisi (Korean Intellectual Property Office, KIPO) <http://www.kipo.go.kr/upload/en/download/Registrations.xls> aktaran Atay, 2012, s. 244

Ayrıca patentli ürün üretme konusundaki bu başarısının yanı sıra 2011 verilerine göre toplam patent sayısı açısından Güney Kore, dünyanın 5. ülkesidir ve dünyadaki toplam patentlerin % 5'ine sahiptir. Ülke içi piyasalarda, kurulumundan başlayarak devletin büyük teşvikler sağladığı aile şirketleri, patent konusunda neredeyse tüm iç pazarı paylaşmış durumdadır: Samsung Electronics Co. Ltd. % 40, Daewoo Electronics % 9.7, LG Semiconductor Co. Ltd. % 7.2, LG Electronics Inc. % 6.6 ve Hyundai Electronics Ind. Co. Ltd. % 6.5 lik patent oranlarına sahiptirler (Oğuztürk, 2011, s. 52).

Tüm bu inovasyon ve markalaşmanın getirisiyle birlikte Kore, 1990'ların sonuna doğru popüler kültürüne ait dizi, film ve müzik gibi ürünlerini de Çin ve Güney Asya'ya ihraç etmeye başlamıştır. Böylece 1990'ların ikinci yarısında endüstri kollarına bir yenisini daha ekleyerek tüm dünyaya Kore dalgasını (Korean Wave) ya da Korece ismiyle *Hallyu*'yu yaymaya başlamıştır. Kore dizileri, Kore pop müzikleri, filmleri, bilgisayar oyunları, dili ve daha pek çok sanatsal ve kültürel ögesini ihraç etmeye başlayan Kore'de tüm bunların etkisiyle turizm etkinlikleri de artmıştır.

Çin ve Japonya'ya Kore dizilerinin, Tayvan'a da Kore müziklerinin ithaliyle başlayan bu dalga, 2000'lerin ilk yarısından itibaren Avrupa, Latin Amerika, Ortadoğu gibi okyanus aşırı ülkelere de ulaşmıştır (Kim ve Ryoo, 2007, s. 118). Diğer ülkelerin

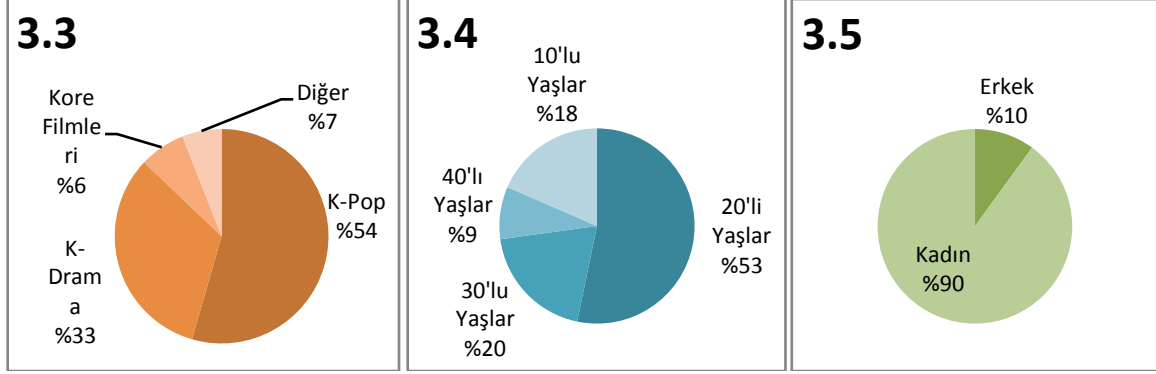

pazarlarında tüm bu popüler kültür öğelerinin rağbet görmesiyle Kore Dalgası hızla ve büyüyerek yayılmıştır. Bu ilgi izleyici ve dinleyicilerin zamanla Kore'nin kültürüne ve yaşam tarzına daha çok ilgi duymalarına da neden olmuştur.

Grafik 3.3. İlgi Duyulan Hallyu Kategorileri

Grafik 3.4. Ankete Katılanların Yaş Ortalamaları

Grafik 3.5. Ankete Katılanların Cinsiyeti

Kaynak: Hallyu survey. Reprinted from *K-pop. A new force in pop music* (p. 27), by the Korean Culture and Information Service, 2011, Seoul, South Korea: KOCIS'den aktaran William Tuk, *The Korean Wave: Who are Behind The Success of Korean popular culture*, s. 21-22.

Bu ilginin bir göstergesi olan Grafik 3.3, 3.4 ve 3.5'te görüleceği üzere 2011'de Kore Turizm Organizasyonu'nun yürüttüğü ve Koreli olmayan 102 ülkeden 12.000'in üzerinde kişinin katıldığı çevrimiçi anket sonuçlarına göre *Hallyu* kategorilerinden en çok K-Pop yani Kore müzikleri ilgi görmekte ve ardından % 33 gibi büyük bir oranla Kore dizileri (K-Drama) gelmektedir. Bu ilgiyi yaşa ve cinsiyete oranladığımızdaysa ankete katılanların % 90'ı yani ortalama 10.800'ü kadındır. Yaş ortalamalarındaki verilere bakıldığında *Hallyu* rüzgârına ilgi gösterenlerin büyük bir çoğunluğunu 20'lerini aşmış yetişkinlerin oluşturduğu görülmektedir.

Altmış yılı aşkın Kore Cumhuriyeti tarihinde özellikle 1990 sonrasında tam anlamıyla bir "mucize" yaşanmıştır. Dünya'nın en yoksul ülkelerinden biriyken günümüzde Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın 1990'dan beri hazırlamakta olduğu BMİGE çerçevesinde Çok Yüksek Gelişmiş ülkeler seviyesinde bulunmakta ve hemen her yıl sıralamasında artış yaşanmaktadır. Kuzey Kore ile halen barış sağlanamamıştır, ancak bu durum Güney Kore'nin güvenilirliğine bir zarar getirmediği gibi gelişimine de engel olmamıştır. Ekonomik gelişimini çok önce tamamlayan Güney Kore son yıllarda yaptığı sosyal ve kültürel atılımlar sayesinde uluslararası platformlarda

prestij kazanmaya devam etmektedir. Bu durum da ülkeye yaşanan göçün azalmayıp artacağına bir göstergesidir. Bu nedendir ki Güney Kore hükümeti homojen yapısının uğradığı değişimle birlikte çokkültürlülük politikaları geliştirmeye başlamıştır.

3.2. Dış Faktörler

Göç alan gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkelerin ekonomik, sosyal ve siyasal gelişimi, insan haklarına karşı adil tutumu, siyasal istikrarı, doğum oranları, yaşam sürelerinin yüksek oluşu gibi pek çok tercih edilir özellikleri bulunmaktadır. Öte yandan evlerini, ailelerini, ait oldukları kültürlerini ve çevrelerini terk eden göçmenlerin de vatandaşı oldukları ülkelerde yaşadıkları bir takım sorunlar ve o ülkelere karşı istemli ya da istemsiz güvensizlikleri bulunmaktadır. Gerek ekonomik gerekse siyasal ve sosyal bağlamda gelişmelerini tam anlamıyla tamamlayamayan ülkelere bakıldığında Güney Kore, daha önce de bahsedildiği gibi kısa süre içinde Pasifik bölgesinde bir cazibe merkezi haline gelmiş, kaçış noktası olarak görülmeye başlanmıştır. Ancak göçü cazip kılan etkenlerin yanında göçü düşündüren, yaşanacak yeni bir ülke arayışına iten ülke içi etkenler de oldukça önemlidir. Bu konu göç nedeninin dış faktörleri yani göç edilen ülkelerin gelişmişlik düzeyleri kapsamını içermektedir.

Daha önceki bölümde de kısaca ele alındığı gibi gelişmişlik düzeyi denildiğinde ilk olarak ülkelerin ekonomik kalkınmışlıkları akla gelse de, bir ülkenin “gelişmiş” olarak değerlendirilebilmesi için yeterli değildir. Gelişmişlik, yalnızca ekonomik boyutta ele alınamayacak kadar geniş bir perspektife sahiptir. Bir ülkenin gelişmiş ülke statüsünde değerlendirilebilmesi için iktisadi gelişmişliğinin ötesinde sosyal ve siyasal anlamda da gelişmiş olması, her üç konunun da birbirleriyle doğru orantılı bir biçimde gelişmekte olması gerekmektedir. Sacayağı olarak görülebilecek bu üç boyuttan birinin eksik ya da kısa olması ülkelerin gelişmişlik düzeylerini doğrudan etkilemektedir. GSYH'nin yüksek olduğu ve ekonomik anlamda gelişmiş olarak kabul gören bir ülkede, çalışanların iş güvenliğinin olmaması, emeklerinin tam karşılığını alamayışları, ortalama yaşam süresinin azlığı, siyasi istikrarsızlık, meşruiyet ya da güven boşluğunun yaşanması gibi eksiklikler bir ülkenin gelişmişlik düzeyini doğrudan etkilemektedir. Bu bağlamda da tez konusu kapsamındaki ülkelere Güney Kore'ye yaşanan göçün nedenleri İnsani Gelişmişlik Endeksi çerçevesinde ekonomik, siyasal ve sosyal olmak üzere üç ayrı boyutu temel

alınarak ortaya konulmuştur. Bu bölümde Asya ülkelerini bahsi geçen konularda gelişmişlikleri üzerinden değerlendirerek vatandaşlarının neden Güney Kore'ye göç ettikleri açıklanmaktadır.

Ekonomik anlamda gelişmiş bir ülkede, adil gelir dağılımının olmaması, insani yaşam standartlarının yoksunluğu ve siyasi istikrarsızlık gibi nedenler gelişim süreçlerini yavaşlatmakta ve hatta bazı durumlarda gelişimleri durdurmakta veya geriye götürmektedir. Bundan dolayı da sacayaklarını eşit oranlarda büyütemeyen ülkeler “*gelişmekte olan ülkeler*” statüsünde yer almaktadırlar. Günümüzde ülkelerin büyük bir bölümü iktisadi kalkınmalarına, sanayileşmeye, ithalat ve ihracat rakamlarına fazlaca önem vermektedir. Ekonomik kalkınma, gelişimin ilk ve en önemli adımı olmasına rağmen, siyasal istikrar ve en önemlisi sosyal, kültürel bağlamda insanların ulusal gelişmişliklerini destekleyici girişimler eksik kalmaktadır. Çevre kirliliğinden eğitime, sağlık haklarından kültürel aktivitelere kadar insanların biyolojik, toplumsal ve psikolojik tüm ihtiyaçlarıyla ilgilenilmesi gelişimin tamamlanması için elzemdir.

BMİGE çerçevesinde ekonomik gelişmişliğin temel göstergesi satın alma gücüdür. Bu göstergenin sağlıklı bir biçimde hesaplanması için nüfusun yüz ölçümüne oranı, ülkelerin aynı para birimini kullanmamaları, aralarında kur farklılığının olması, yerel piyasaların kendi içlerindeki değişimleri ve ithalattan doğan yüksek ücretlendirmeleri de göz önünde bulundurmak gerekir (Akgün ve Özşahin, 2013, s. 5). Bu nedenle ekonomik gelişmişlik de kendi içerisinde pek çok farklı değişkeni barındırmaktadır. Örneğin; iki işçi de günlük 10\$'lık birim gelire sahipken bir işçinin bulunduğu ülkede günlük harcama 5\$'ı geçmiyor, diğesinde 10\$ ancak yetiyorsa bu durumda alım gücünün azlığı, ülke içi fiyatların gelire oranlandığında yüksek olmasından kaynaklı bir sorunu ortaya koymaktadır. Bu noktada da bir kişinin başka ülkede yaşayan birine göre daha yüksek ya da aynı oranda gelire sahip olması ülkesindeki yaşam standartlarına ulaşmakta yeterli olduğunu göstermemektedir. Kaldı ki ekonomik gelişmişliğin tek ölçütü GSYH'nın ne kadar olduğu veya alım gücü paritesiyle de sınırlı değildir. Kişi başına düşen milli gelir matematiksel hesaplamalar sonucu alınmış bir ortalamayı gösterirken toplam gelirin toplum içindeki adaletli dağılımını göstermez.

3.2.1. BMİGE'ye göre çok yüksek ve yüksek gelişmiş ülkelerle listede bulunmayanlar: Japonya, Çin, Tayland, Tayvan, Kuzey Kore

Bu bölümde BMİGE verilerine göre Güney Kore ile birlikte Çok Yüksek Gelişmiş Ülkeler grubunda yer alan Japonya ve Yüksek Gelişmiş Ülkeler grubunda bulunan Çin ile Tayland analiz edilecektir. Bu çerçevede öncelikle Güney Kore'nin komşularından biri olan Çin Halk Cumhuriyeti (ÇHC) incelendiğinde özellikle ekonomik gelişmişlik anlamında dünyanın en büyük ekonomilerinden birisidir. Bu konuda son yıllarda hakkında pek çok araştırma yapılmıştır ve bunların neticesinde de yakın gelecekte yeni ekonomik süper güç olacağı öngörülmektedir. Yapılan araştırmaların bazılarına göre Çin büyük bir siyasi veya ekonomik bunalım, doğal afet yaşanmadan ekonomik gelişimini sürdürmeye devam edebilirse 2050'de 44 trilyon dolarlık GSMH ile ABD'yi geçeceği hesaplanmaktadır (Alagöz, 2010). Öte yandan, OECD verilerine göre dünyanın en büyük ikinci ekonomisine sahip olan ÇHC, ekonomik gelişimine ve büyümesine rağmen her geçen gün hızla artan bir nüfusun ve bu nüfusa adil şekilde dağılmayan büyük bir ekonominin sahibidir. Kişi başına düşen milli gelir hesaplamalarında yüksek rakamlarla karşılaşılmamasına rağmen, Çin'de adil gelir dağılımı yoktur ve fakirlikle zenginlik arasında büyük uçurumlar bulunmaktadır. Her yıl milyonlarca iş fırsatları yaratılsa da nüfus artış hızından dolayı işgücü piyasasına daha fazla oranda insan katılmaktadır. Öte yandan bahsi geçen iş fırsatlarının dünyanın her yerinde olduğu gibi Çin'de de eşit demografik dağılıma sahip olmaması, kırsal kesimden insanların iş bulma umuduyla Güney Kore'ye göç etmelerine neden olmaktadır. ÇHC nüfus artışını azaltmak ve göçü durdurmak için çeşitli politikalara başvurmuş olsa da, bu girişimlerinde beklenen başarıya ulaşamamış, sorunları çözememiş ve bu durum işsizliği doğurmuştur (Pulat, 2016). Bunun yanında, işçilerin iş kazaları neticesinde yaşadığı kayıplarda oldukça fazladır. Radikal'in 2013'te yaptığı bir habere göre bir önceki yıla göre % 13.9 oranında düşüş yaşanmasına rağmen yılın ilk 6 ayında 27.700 kişi iş kazalarında ya hayatını kaybetmiş ya da kaybolduğu bildirilmiştir (Çam, 2013).

Deng rejimi boyunca yeni reformlar çerçevesinde ekonomik ve teknik gelişmelerle modernleşmeye çalışılmışsa da, Çin'in ekonomik büyümesine paralel olarak siyasi ya da sosyal herhangi bir gelişim yaşanmamıştır. Siyasiler arasında özelleştirmeler, haksız kazançlar, devlet bütçesinden yararlanma, sosyo ekonomik anlamda ortalamanın altında yer alanların alternatif olarak değerlendirdiği Çin mafyası Triad gibi gizli suç örgütlerinin

işbirlikleri ile yolsuzluk, zimmete para geçirme, kalpazanlık, dolandırıcılık ve bunlara benzer büyük suçlar da bu dönemde artış göstermiştir (Gelber, 2010, s. 375-376). Alınan tedbirlere rağmen küreselleşmenin etkisiyle iletişim ve transfer olanakları kolaylaşmış; böylece Çin keyif verici madde tüketiminde, üretiminde ve kaçakçılığında başlıca transit ülkelerden biri haline gelmiştir.

Bu sorunların özünde yatan temel sebep, artan işsizlik, yoksulluk ve adil olmayan gelir dağılımıdır. Ev, iş gibi temel insani ihtiyaçlarının devlet tarafından giderilmesi gereken nüfus, 1945'te 400-450 milyon civarındayken, Mao'nun teşvikiyle 2000'lere geldiğinde 1,2-1,3 milyarlık demografik bir büyümeye uğramıştır (Gelber, 2010, s. 351). Aşırı nüfus artışı ve bundan kaynaklı, kıtlık, işsizlik, evsizlik ve iktidarın vatandaşlarına karşı tutumu Çin halkının gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkelere göçünü tetiklemiştir²³.

Öte yandan, komünist felsefenin önemini yitirmesiyle tarıma gösterilen ilgi azalmış, devlet tarımla ilgili tüm alanlardan elini çekmiştir. Büyük işletmeleri ve yatırımları merkezi otoriteyle yönetmeye devam eden Çin hükümetince yeni bir ekonomik sistem oluşturulmuş ve sanayileşmenin önü açılmıştır. Bu durum 1997'ye kadar merkezi bir ekonomi sisteminin bulunmadığı, Çin'e özgü, karma bir sistem olarak devam etmiştir (Gökdemir ve Saray, 2007, s. 666). Bu nedenle de 2000'lere yaklaşırken köyden kente göç edenlerin sayısı her yıl ortalama 9 milyona ulaşmıştır. Öyle ki 1994'te kentlerde günlük 1.25 dolarlık ücretlerle çalışan 25 milyon inşaat işçisinin % 60'ını genç göçmenler oluşturmuştur (Huang, 2005, s. 346). Hızlı nüfus artışı ve göç nedeniyle yılda ortalama 24 milyon insanın işgücüne katılması için en az % 5'lik büyüme göstermesi gereken Çin'de işsizlik artarak devam etmiştir. Ayrıca ekonomik gelişim, 1997'de yaşanan Asya Krizi ve 2008'de tüm büyük ekonomileri etkileyen Mortgage Krizi neticesinde ağır darbeler almıştır. En büyük ticari ortaklarından ve ihracat pazarlarından olan ABD ile ticaretin durgunlaşması, ihracat oranlarını düşürmüştür. Bu durumda milyonlarca insanın işsiz kalmasına, kriz temelli protesto ve sosyal istikrarsızlıklara neden olmuştur (So ve Chu, 2016, s. 87-88).

---

²³1978'de SSCB ile Vietnam arasında Dostluk Antlaşması'nın imzalanmasının ardından, Vietnamlıların Kamboçya'yı işgal ederek güçlendiklerini göstermeleri üzerine Çin, 100.000 askerini sınıra göndermiştir. Fakat tecrübesiz askerleri bölgeye göndermiş olması nedeniyle 20.000'i bu esnada hayatını kaybetmiştir. Olayın ardından Britanyalı diplomat Percy Cradock, Çinli bir bakana duyduğu üzüntüyü dile getirirken bakan, insani değerleri hiçe sayarak "Bunlardan geride daha çok var" söyleminde bulunmuştur (Gelber, 2010, s. 352-353).

Özetle, ekonomik olarak gelişmesine ve önümüzdeki yıllarda dünyanın en büyük ekonomisine sahip olacağı planlanmasına rağmen Çin, “kişi başına düşen gelir itibarıyla çok yoksuldur” (Gelber, 2010, s. 401). Sosyal ve siyasi yapısı dünya standartlarının gerisindedir ve insani gelişme konusunda da gelişimini tam anlamıyla tamamlayabilmiş değildir. Küresel ölçekte finansal nüfuzu tartışmalı olduğu gibi, gerek ulus aşırı piyasalarda gerekse ulusal ekonomi politikaları bağlamında tutarlı değildir. Çin, ekonomik olarak önemli bir küresel aktör olmasına rağmen pek çok alanda büyük eksikliklerinin olması nedeniyle orta ölçekli bir gelişime sahiptir. Tüm bunlar düşünüldüğünde de Çin vatandaşları, gelişmişlik düzeyine ne zaman ulaşacağı belli olmayan bu ülkeden özellikle insani yaşam standartlarının gelişmiş ve/veya gelişmekte olduğu ülkelere göç etmektedirler. Bu ülkelerden biri de komşusu Güney Kore’dir.

Bununla birlikte, Çin’den Güney Kore’ye göçün sayıca fazla olmasının bir nedeni de 1992’de diplomatik ilişkilerine başlayan Çin ve Güney Kore’nin özellikle üzerinde durduğu Yanbian Kore Özerk Bölgesi’nde yaşayan etnik Korelilerdir. Kore Savaşı’ndan sonra 1990’ların başında iki ülke arasındaki bozulan diplomatik ilişkilerin düzelmesi sonucunda Çin hükümetinin bölgeye yönelik politikaları da önemli ölçüde etkilenmiştir. Öyle ki ÇHC hükümeti 1995’te 30 milyar dolarlık yatırım projesi kapsamında Yanbian bölgesini “model vilayet” haline getirmek istemiştir (Volodzko, 2015). Fakat yasadışı faaliyetlerin tam merkezinde yer alan bu bölgede ekonomiyi uyandırma çabaları başarılı olamamıştır. Çin’in başarısız ekonomik reformlarının ardından, Koreli Çinlilerin büyük bir bölümü kayıtlı ya da kayıtsız olarak Güney Kore’ye göç etmeye başlamıştır. Bölgede yaklaşık 800.000, bölge dışında yaşayanlarla toplamda 2 milyonu aşkın etnik Koreli, Çin’de yaşamakta ve % 50’sinden fazlası yasadışı faaliyetlerle geçimini sürdürmektedir (Hong-jin Na, 2012). Güney Kore’ye göç etmeyi başarabilenler yasal oturma iznini aldıktan sonra, ancak ucuz işgücü olarak istihdam edilebilmektedir. Ülkede yabancıların hukuken sınırlı koşullarda çalışma izinlerinin olması nedeniyle işçilerin büyük bir bölümü yasadışı ve 3D (dirty, difficult, dangerous: kirli, zor, tehlikeli) işlerde çalışmaya devam etmektedir. Oysa bu işçilerin çoğu öğrenci, stajyer, turist gibi çeşitli yasal yollardan giriş yapmaktadır (Kim, 2002, s. 115-116).

Ancak Tablo 3.2’de de görülebileceği gibi Kore’ye gelen etnik Korelilerin büyük bir çoğunluğu yasadışı yollardan giriş yapmakta ve bu oran Çin’den gelen yasadışı nüfusun

yarısını oluşturmaktadır. Ayrıca yine Tablo 3.4 incelendiğinde 2002'den 2010'a kadarki dönemde uluslararası evlilik göçmenlerinin çoğunu Çin'den gelen etnik Koreliler oluşturmaktadır. Çin'e nazaran daha yüksek ödeme oranlarının olması, Güney Kore'yle paylaşılan ortak kültür ve kimlik, etnik Koreliler için, Kore işçi pazarını daha cazip bir hale getirmiştir (Kim, 2002, s. 115). Ayrıca etnik Korelilerin arasında Güney'e geçmeyi umut ederek Kuzey'den kaçan fakat başarılı olamayan ve "Çin'de gizlice yaşamını sürdürmeye çalışan 250 bin Kuzey Koreli olduğu tahmin edilmektedir" (Tahaoğlu, 2011). 2008 verilerine göre Kuzey'den Güney'e gelen 15 bin sığınmacı bulunmakta ve her yıl kayıtlı ortalama 3.000 sığınmacı Güney'e gelmeye devam etmektedir (Tahaoğlu, 2011).

Son yıllarda yapılan araştırmalar ve sığınmacıların anlattıkları sayesinde Kuzey Kore hakkında daha net bilgilere ulaşılmaya başlanmıştır. BM İnsan Hakları Komisyonu'nun Kuzey Kore hakkında yaptığı açıklamaya göre düşünce ve ifade özgürlüğüne ciddi kısıtlamalar getirildiğinden, günde 12 saatten fazla ağır işlerde çalıştırılmak üzere yapılmış çok sayıda çalıştırma kamplarının²⁴ olduğundan ve siyasi düşünceleri nedeniyle yargılananlara işkence ve ölüm cezaları gibi uygulamaların varlığından söz edilmektedir (Tahaoğlu, 2011). 2015 yılında skynews'in yaptığı bir haberde kimliğini gizleyerek görüşmeye katılan Kuzey Koreli sığınmacının verdiği röportaj da bu bilgileri desteklemektedir: "Kim Jong Un'u alkışlamaz, uyuklarsan, bu onun düşüncelerine karşı olduğun anlamına gelir. Ölmek istemiyorsan alkışlamak zorundasın" (dk. 1:07-1:21). Aynı görüşmeci, yüzbaşı olduğu zamanlarda orduda "halka açık idamlar" biriminin olduğunu, pek çok halka açık idamı gördüğünü ve askerlerinden birinin kurşuna dizilerek öldürüldüğünü ifade etmektedir (dk. 1:36-1:50).

1990'dan günümüze, Birleşmiş Milletler İnsani Gelişmişlik Raporları'na bakıldığında Kuzey Kore hakkında hiçbir veri bulunmamakta ve dolayısıyla gelişmişlik sıralamasında değerlendiril(e)memektedir. Ancak bu noktada Güney Kore'ye kaçan sığınmacıların verdiği bilgiler oldukça önemli verilerdir. Demokratik usul ile yönetilmeyen ve komünist bir sisteme sahip olan Kuzey Kore, gerek ekonomik gerekse

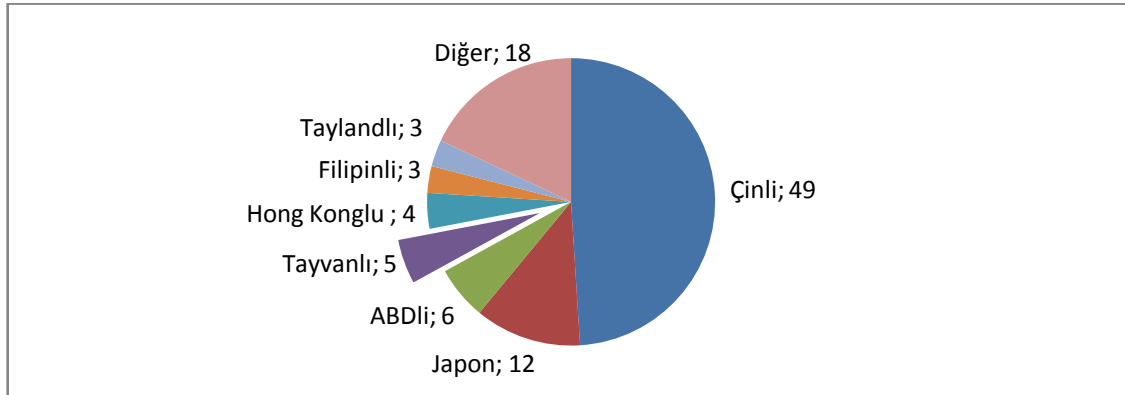
---

²⁴ Deutsche Welle Türkçe'nin yaptığı bir haberde Uluslararası Af Örgütü'nün Kuzey Kore'deki çalıştırma kamplarıyla ilgili daha önce bu kamplarda çalışmış bir görüşmecinin verdiği bilgilere dayanarak hazırladığı rapordan bahsedilmektedir. Haberde kampların genişletildiği ve 2011 yılı itibarıyla Kamp 16'da 20 bin, Kamp 15'de ise 50 bin kişinin çalıştırıldığı tahmini üzerinde durulmaktadır (Deutsche Welle, 2013). Uluslararası Af Örgütü'nün 2014'te yayınladığı dönemsel değerlendirme raporunda da bu bilgilerin desteklenmesinin yanında idam cezaları ve yasadışı infazlar ele alınmaktadır.

siyasal ve sosyal bakımdan BMİGE verilerinde yer almamaktadır. Kuzey Koreliler, önce komşu ülkeleri olan Çin ve Rusya'ya kaçmakta daha sonraysa dilini, kültürünü bildikleri Güney Kore'ye sığınmaktadırlar. Ancak her ne kadar hükümet ve çeşitli sivil toplum kuruluşları tarafından koruma altına alınıp, maddi sponsorluk alsalar da sığınmacılar, kendi şüphelicilikleri, Güney Korelilerin önyargıları ve Kuzey Kore'den farklı olan yeni kültürel değerlere uyum sağlama gibi sorunlarla karşılaşmaktadır (Woo, 2000, s. 362-363).

Kuzey Kore gibi Birleşmiş Milletler İnsani Gelişmişlik Raporları'nda yer almayan, 23 ülke dışında, gelişmiş ülkeler ve BM gibi uluslararası örgütler tarafından Çin'den ayrı siyasi bir yapı olarak kabul görmeyen Tayvan, buna rağmen Grafik 3.6'da görüleceği üzere hükümetlerin değerlendirme araçlarında ayrıca ele alınmaktadır. Tayvan, siyasi olarak statüsü tanımlanmamış ya da devlet olarak kabul edilmemiş bir yapıdır. Ancak Güney Kore Göçmenlik Servisi'nin (Korean Immigration Service) yapmış olduğu araştırmada olduğu gibi Çin'den bağımsız değerlendirilmektedir. Bu doğrultuda Grafik 3.6 incelendiğinde 2016'da 6 aylık dönemde Güney Kore'ye gelen Tayvanlılar tüm yabancıların % 5'ini oluşturmaktadır (Grafik 3.6).

Grafik 3.6. 2016 yılı Ocak-Temmuz Arasında Ülkeye Gelen Yabancı Oranları (%)

Kaynak: http://www.immigration.go.kr/doc_html/attach/imm/f2016/20160830263386_1_1.hwp.files/Section.s.html (erişim tarihi: 31.10.2016)

2008 yılına kadar Tayvan'dan Çin'e, deniz ve hava yolundan girişin yasak olması, Tayvanlıların bölgedeki diğer gelişmiş ülkelere göç etmesinde etkili olmuştur (Çolakoğlu, 2009, s. 256). Yaşam standartları düşünüldüğünde hem etnik Korelilerin hem Çinlilerin hem de Tayvanlıların iş bulma, daha iyi koşullarda yaşama umuduyla göç etmeleri şaşırtıcı değildir. Öte yandan, son yıllarda BMİGE raporlarında Güney Kore ile ekonomik,

sosyal ve siyasal alanlarda başa baş gelişimler gösteren Japonya için durum farklıdır. Japonya, Çin ve diğer Güney Asya ülkelerine göre çok yüksek gelişmişliğe sahiptir ve bu gelişimini istikrarlı bir şekilde devam ettirmektedir. Ancak, Japonya'nın 2. Dünya Savaşı'nda aldığı büyük darbeler sonucu, yıkım ve kayıplarla birlikte ekonomi de çok büyük zarara uğramıştır. Nükleer saldırının getirdiği zararların yanı sıra, savaşta hâkim olduğu bölgelerden çekilmek durumunda kalan Japonya, ucuza mâl ettiği hammaddelere ulaşım sıkıntısı çekmeye başlamış ve tüm bunlarda gelişimini sekteye uğratmıştır. İkinci Dünya Savaşı dönemi ancak ABD askerlerinin Japonca öğrenmek için yaptıkları ödemeler ve Kore Savaşı'nda Japonya'nın üs olarak kullanılması ekonomide az da olsa hareketlilik sağlamıştır (Holcombe, 2016, s. 323).

Askeri konuşlanmanın sona ermesiyle Japonya'nın ulusal kalkınması artış göstermiş, 1960'lara gelindiğinde de Japon ekonomisi büyümeye başlamıştır. Gelişimini sürdürebilmek ve koruyabilmek için hükümet tarafından ekonomide ithal ürünlere, yabancı yatırımlara kotolar konulmuş, savaş sırasında yaşadığı insani kaybın işgücündeki eksikliğini gidermek içinde nüfus artışı desteklenmiştir. Fakat 1973 Petrol Krizi'nde tüm dünya ekonomisinin aldığı ağır darbe nedeniyle 1980'lere kadar Japonya ekonomisi de durgunlaşmıştır. 1980'lerin sonunda varlık değerleri şişmeye, borsa yükselmeye, emlak fiyatları rekor kırmaya başlamıştır (Holcombe, 2016, s. 328). Gerçek değerlerinin çok üstüne çıkan borsa ve emlak fiyatları, sonunda "balon" bir ekonomiyi doğurmuştur. Fakat 1990'lara kadar süren bu hızlı ekonomik gelişim, Berlin Duvarı'nın yıkılması, SSCB'nin çökmesi, iletişim ve bilgi teknolojilerinin desteğiyle Amerikan ekonomisinin güç kazanması nedeniyle sekteye uğramış ve borsa, emlak fiyatlarının şişirdiği "balon" bir anda patlamıştır (Karaömerlioğlu ve Devres, 2013-2014, s. 4). 3 yılda borsa endeksi 1989'a oranla % 60 düşmüş ve bankaların borçları yüz trilyon Japon Yeni'ne yani GSMH'nin % 20'sine ulaşmıştır (Holcombe, 2016, s. 329). Aynı dönemde Güney Kore'nin kapılarını dış pazara aralaması, komşu ülkeleriyle diyalogunu geliştirmeye başlaması ve 1998'de Japon ürünlerine getirilen yasakların kaldırılması neticesinde Japonya'dan Kore'ye ekonomik göçler yaşanmaya başlamıştır (Holcombe, 2016, s. 333).

Japonya'da yaşanan ekonomik patlamanın en önemli sebepleri arasında olan ve Kore'deki chaebollere benzeyen, Japonya'nın büyük şirket grupları "keiretsular"ın, ekonomik patlamanın ardından Kore piyasalarına girmesi de bu nedenle bir tesadüf

değildir. Yaşanan ekonomik patlamadan en çok zararı görenler bu Japon aile şirketleri olmuş ve kaybettikleri güveni dış pazarlarda elde etmeye dönük politikalar izlemişlerdir. Çünkü 2. Dünya Savaşı sonunda verilen imtiyazlar bir süre sonra Japon hükümetine bir yük olmaya başlamış, başlarda yararlı bir sistem gibi görülen keiretsular, hükümetin güçlü desteğiyle dünya çapında işler yapmaya ve Japon ekonomisini hızla şişirmeye başlamıştır. Ancak bu durum 1990'lara gelindiğinde aniden son bulmuş, Keiretsular bu süreçte Japon piyasasının çıkarlarından çok şirketler grubu içerisindeki imtiyazlı şartları üzerine yoğunlaşmıştır. Öyle ki bu şirket grupları kendilerine ait bankalardan sorgulanmadan büyük meblağlı krediler almış ekonomik “balon” patladığıdaysa kontrolsüz kredilenme sürecinde teminat gösterilen tüm gayri menkul ve arsaların fiyatları biranda yükselmiş, geri ödemelerde zorluklar yaşanmıştır. Kâğıt üzerindeki bu yükselişle birlikte balonun patlaması ve Japon Mucizesi'nin son bulmasıyla çok büyük oranlarda değer kaybedilmiş, böylece Japon ekonomisi durgunluk sürecine girmiştir²⁵.

Ekonomik politikalarla birlikte yürütülen nüfus politikalarıysa “balon” ekonomiyle doğru orantılı artmaya devam etmiştir. Ancak, yaşanan ekonomik durgunluk sürecine rağmen nüfus artışı 2010'a kadar azalmamış ve sonuçta Japonların alışık olmadığı bir dengesizlik ortaya çıkmıştır²⁶. 1980'lerden itibaren düşmeye başlayan doğum oranı 2000'lerde orantısız sayıda 15-65 yaş arası çalışabilir genç nüfusun oluşmasına neden olmuştur²⁷. İleriki yıllarda Japonya'daki işsizlik % 5,6'ya ulaşmış, gayrimenkuller % 70 ile % 80 arasında değer kaybetmiş ve halk daha az tüketim daha çok tasarrufta bulunarak ekonominin durgunlaşmasına neden olmuştur. Genç nüfusu endişelendiren bir başka sorun da doğum oranlarının yavaş yavaş azalması ve yaşam süresiyle birlikte yaşlı nüfusundaki artış olmuştur. Bu konu hakkında endişe edilmesinin altında da yine ekonomik sebepler yatmaktadır: ekonomik krizi aşarken harcanan kaynakların oluşturduğu iç borcun yanında yaşanan nüfusun emeklilik ve sağlık giderleri çalışan nüfusta baskı yaratmıştır²⁸.

Tüm bunların yanında 1990'ların başında yaşanan büyük bankacılık krizini, 1997 Asya Krizi ve 2000'lerin ortalarında patlak vermeye başlayan, 2008'de de zirveye ulaşan

---

²⁵ Ateş, M.Y., Mucizeden duraklamaya Japon ekonomisi: Sonuçlar, sebepler, http://www.mfa.gov.tr/mucizeden-duraklamaya-japon-ekonomisi_-sonuclar_-sebepler.tr.mfa, erişim tarihi: 06.03.2017

²⁶ <https://www.populationpyramid.net/japan/2017/>

²⁷ Population Pyramid for Japan: 1920-2060, <http://www.ipss.go.jp/site-ad/TopPageData/pyrea.html>

²⁸ Ateş, M.Y., Mucizeden duraklamaya Japon ekonomisi: Sonuçlar, sebepler, http://www.mfa.gov.tr/mucizeden-duraklamaya-japon-ekonomisi_-sonuclar_-sebepler.tr.mfa, erişim tarihi: 06.03.2017

Mortgage Krizi izlemiştir. 1990 sonrasında yaşanan kriz, Asya Krizi'nin de patlak vermesiyle 10 yılı aşkın bir sürede aşılamamış ve Japonya'nın krizler öncesine dönmesi uzun zaman almıştır. Tüm bunlara ek olarak, 2011 yılında Japonya'nın Tohoku bölgesinde tarihindeki en büyük depremlerinden biri yaşanmış, depremin ardından tsunami meydana gelmiştir. Bu afetler zinciri nedeniyle Japon hükümetine göre tahmini olarak 300 milyar dolarlık (25 trilyon Japon Yeni) zarar ortaya çıkmış ve Japonya Ulusal Polis Ajansı 2015 Nisan verilerine göre 15.891 kişi hayatını kaybetmiştir (Oskin, 2015). Depremin en önemli zararlarından birisi de tsunamiden büyük ölçüde etkilenen ve 7. seviye radyoaktif enerji salınımının olduğu Fukushima Daiichi Nükleer Elektrik Santrali olmuştur (Oskin, 2015).

Japonya'dan yaşanan göçün nedenlerinden bir diğeri ise Güney Kore'nin ekonomi dışında kalan alanlarda gerçekleştirdiği gelişimlerden kaynaklanmaktadır. İç faktörler bölümünde ele alınan Güney Kore'nin, özellikle 1990'lardan sonra uyguladığı politikalar sonucunda göç oranları artmaya başlamıştır. Ekonomide liberalleşmenin yanı sıra bölge ülkeleriyle diplomatik ilişkilere başlayan Güney Kore, bu dönemde demokratik adımlara hız vermiştir. Hızlı okullaşma, işsizlik oranlarının düşmesi ve artan sanayi ile birlikte uluslararası pazara giriş yapmasının ucuz iş gücü ihtiyacını doğurması o dönemin göç oranlarını arttırmıştır. Ancak diğer Asya ülkeleri ile Japon göçmenlerin göç etmek için Güney Kore'yi tercih etmelerindeki ortak neden kültürel ve coğrafi yakınlıkları olmuştur. Bunun yanı sıra 1990'dan itibaren Kore'deki yaşam standartlarının Japonya'yla karşılaştırıldığında daha iyi bir durumda olması komşu ülkeden göçün oranlarını arttırmıştır. Örneğin, 2015 BMİGE raporunda yer alan Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği Endeksi'ne göre Güney Kore, 0.067 değerle²⁹ 10. sırada yer alırken Japonya'nın sıralaması 0.116 değerle 21'dir (United Nations Development Program (UNDP), 2016, s. 216). Bu veriye dayanarak Kore'nin cinsiyet eşitliği anlamında Japonya'dan neredeyse iki katı kadar daha gelişmiş olduğunu söylemek mümkündür. Böylece Tablo 3.4'te yer alan 2002'den 2010'a kadar evlenerek göç eden Japon göçmen sayısının yüksek oluşu anlamlı hale gelmektedir. Tüm bunlara ek olarak, OECD verilerine göre (1997-2000 arası dönem istisnadır) 1994'ten itibaren Japonya'daki işsizlik oranları Güney Kore'ye göre daha fazla

---

²⁹ % 0.1 değeri üzerinden hesaplanmıştır (United Nations Development Program (UNDP), 2016, s. 219).

olmuştur³⁰. Sonuçta, özellikle ekonomik ve sosyal nedenlere bağlı olarak 1990’larda artış gösteren Güney Kore’ye göç dalgasına Japonlar da katılmaya başlamıştır.

BMİGE’ye göre yüksek gelişmiş ülkeler grubunda yer alan ve bu grupta Çin’le rekabet halinde olan ülkelere göre de Tayland’dır. Birleşmiş Milletler İnsani Gelişmişlik Endeksi sıralamasında 2013’te 89’uncu sırada olup Çin’i (91) geride bırakan Tayland, 2014’te Çin’in 3 sıra gerisine 93’üncülüğe gerilemiş ve 2015’de de Çin’i (90) yeniden geçerek 87’inci sıraya yükselmiştir (Human Development Report (HDR), 2014, s. 161, 2015, s. 209, 2016, s. 201). Ancak siyasi anlamda istikrarlı bir yapısının olmaması, yaygın yoksulluk ve adaletsiz gelir dağılımının varlığı, devletin sosyal haklar konusundaki eksiklikleri gibi konular Tayland’ın gelişimini etkileyen sebeplerdir ve bu noktada diğer bölge ülkeleriyle de benzerlik içerisindedir.

Tayland’da hükümet demokratik usulle kurulmasına ve siyasi anlamda büyük bir gelişim göstermiş olmasına rağmen, yıllardır istikrarsız hükümetlerin ekonomiyle ilgili istikrarlı ve sürdürülebilir politikalar üretmemeleri, yeterli yatırım ve üretimin yapılmaması 1997’de yerel para biriminin Dolar karşısında değer kaybetmesi ile sonuçlanmıştır. Bu durum ayrıca Doğu Asya’da büyük bir ekonomik krize de neden olmuştur. Krizden ağır şekilde etkilenen ülkeler IMF’den belirli şartlarını kabul ederek yardım alma yolunu seçmiştir. IMF’nin bu ülkelerin kabul etmelerini istediği şartlar, krizle boğuşan Asya ekonomilerinin liberalleşmesi için olmuştur. Fakat Tayland gibi IMF’nin şartlarına uyan ülkeler için serbest piyasa ekonomisine dönük uygulanan her bir öneri yeni bir krizin çıkmasına ve daha çok kriz batağına saplanmalarına neden olmuştur. Henüz IMF şartlarına hazır olmayan bu ülkelerin ekonomileri, işsizlik ve enflasyonla birlikte hızla çökmüş, toplumun hükümete karşı güveni sarsılmış ve bu nedenlerle de politik istikrarsızlıklar baş göstermiştir.

Tayland’da kriz sonrasında ekonominin kısmen düzelmesi ve istikrarlı hükümetler kurulmuşsa da geçmişte yaşanan siyasi, sosyal, ekonomik sorunlar ve 2004’te Hint Okyanusu’nda meydana gelen büyük deprem ve tsunami ülkeyi çok ağır bir biçimde etkilemiştir. Mal kaybıyla birlikte binlerce insan hayatını kaybetmiş ve Tayland’ın önemli

---

³⁰ <https://data.oecd.org/unemp/unemployment-rate.htm#indicator-chart> (Erişim tarihi: 06.12.2017)

gelir kaynağı olan turizmi de olumsuz yönde etkilenmiştir³¹. 1997'de gerçekleşen ekonomik kriz sonrası GSYH'sini 10 yıl içinde iyileştirerek 2007'de % 5'lik büyüme oranını yakalayan Tayland'da, 2009'da ABD menşeli yeni bir krizin patlak vermesiyle tüm piyasalar olumsuz yönde etkilenmiştir. Bu krizle birlikte ekonomisi yarı yarıya küçülen Tayland, 2010'a kadar kriz öncesi ekonomik büyüme hızına yeniden ulaşarak % 8 civarı bir büyüme göstermiştir. Fakat bir sene sonra Japonya'da yaşanan doğal afet nedeniyle ekonomik gelişimi yeniden sekteye uğramış, iki ülke arasındaki tedarik zinciri zarar görmüştür. Bu nedenle Tayland'ın o yılki büyümesi ancak % 0,1 ile sınırlı kalmıştır. 2012'de büyüme yüzdeleri yeniden yükselmeye başlamış (Moment, 2015) ve bu yıldan itibaren Tayland nispeten daha düzenli siyasi ve ekonomik bir sisteme kavuşmuş, krizler ve doğal afetler öncesindeki gibi büyük bir turizm cenneti haline gelmiştir.

Ardı ardına yaşanan ekonomik krizler, güven kaybına, gelecek hakkında şüphe ve korkuların büyümesine ve sürekli değişen siyasi dinamikler, darbeler, sıkıyönetimler, insan haklarına aykırı durumların yaşanmasına neden olmuştur. Örneğin; İnsan Hakları İzleme Örgütü'nün (HRW) 2013 yılında hazırladığı rapora göre, 2004, 2010 yılları arasında gerçekleşen tüm politik şiddet ve yolsuzluk suçlarından sorumlu kişilerin affedilmesine yönelik bir kararı onaylamak isteyen Pheu Thai Partisi (PTP) hükümetinin bu kararına karşı 100.000'den fazla insan sokağa çıkmıştır. Ayrıca aynı raporda yer alan verilere göre 2010 yılında politik şiddet nedeniyle en az 90 kişi hayatını kaybetmiş 2000'den fazla insan da yaralanmıştır³².

Bu bağlamda hak ve özgürlüklerin toplumsal güven ve huzur içinde yaşanamayışı Taylandlıları bölgedeki daha güvenli, yaşanabilir ve en önemlisi de istikrarlı ülkelere göç etmeye itmiştir. Tablo 3.8'de de görülebileceği gibi özellikle Taylandlı kadınlar, bedenleri üzerinden yürüyen turizmin gün geçtikçe içinden çıkılmaz bir hal alması, tıpkı

---

³¹ The guardian ve euronews gibi haber kaynaklarının verdiği bilgiye göre diğer ülkelerle birlikte yaklaşık 230.000, New scientist'in 2005'te yaptığı bir araştırmaya göre ise toplamda 226,000 kişi hayatını kaybetmiş, 500,000'in üzerinde insanda yaralanmıştır. Aynı bilgi kaynağında yer alan verilere göre ise 226,000 kişinin 166,000'i Endonezyalı, 38,000 Sri Lankalı, 16.000'i Hintli ve 5300'ü de Taylandlıdır. Ayrıca 5000 yabancı uyruklu vatandaş olayda hayatını kaybetmiştir (Taylor, 2014, The atlantic, Pickrell, 2005, New scientist ve <http://tr.euronews.com/2014/12/25/hint-okyanusu-ndaki-dev-tsunaminin-10-yil-donumu> (Erişim tarihi: 07.12.2017))

³²World reports 2014: Thailand Events of 2013, <https://www.hrw.org/world-report/2014/country-chapters/thailand> (Erişim tarihi: 07.12.2017)

Kamboçyalılar, Filipinliler ve Vietnamlılar gibi onları da gelişmiş ülkelere, evlilik yoluyla göç etmeye teşvik etmiştir.

Tablo 3.8. Korelilerin Yabancı Eşlerinin Ülkelere Göre Dağılımı (2001-2002)(Kişi)

Ülkeler	2001		2002	
	Yabancı Gelinler	Yabancı Damatlar	Yabancı Gelinler	Yabancı Damatlar
Çin	12.559	153	18.219	262
Koreli-çinliler	9.625	94	14.040	165
Çinliler	2.934	59	4.179	101
Filipin	2.985	56	3.887	77
Vietnam	253	11	590	14
Endonezya	123	9	174	8
Nepal	4	23	19	37
Banladeş	2	69	6	108
Özbekistan	129	5	305	7
Tayland	547	5	870	6
Pakistan	1	139	2	217
Kazakistan	63	3	100	4
Moğolistan	188	3	337	5
Diğer	7.361	491	8.391	1.061
Toplam	24.215	967	32.900	1.810

Kaynak: Korea National Statistic'ten aktaran Lee, 2003, s. 142

*2001 verileri için F1 ve F3 vize sahipleri, 2002 içinse F1, F2, F3 vize sahipleri baz alınmıştır.

Gelir dengesizliği, özellikle kırsal bölgelerdeki fakir ailelerin erkek çocuklarını okutmak veya keşiş³³ yapıp sınıf atlamak umuduyla kızlarını “kolay yol”dan para kazanmaları için şehirlere göndermeleri, Tayland toplumunun bir gerçeğidir. Cinsel amaçlı ticaret için çalıştırılan çocuk yaştaki genç kızlar, 30’lu yaşlardan sonra evlerine dönüp rahatça yaşayabilecekleri kadar büyük miktarlarda para kazanmaktadırlar (Hays, 2008). 68 milyonu aşkın Tayland nüfusunun 2 milyona yakını cinsel sömürüye maruz kalarak ticari amaçla çalış(tırıl)makta, bu işçilerin 40 bine yakını ise çocuklar oluşturmaktadır (Okumuş, 2015, s. 154-155). Bu bağlamda 1990’ların başında özellikle çocuklara yönelik “cinsel amaçlı ticaret”in engellenmesine yönelik çalışan kuruluşlar ve kişiler, ECPAT (End Child Prostitution in Asian Tourism-Çocukların Cinsel Amaçla Ticaretine Son) ağını kurmuştur (ECPAT, 2008, s. 2). Meşru bir hal almış bu konuda insan hakları kurumlarının baskılarına dayanamayıp çıkarılan yasalar olsa da ekonomik

³³ Tayland’ın fakir bölgelerinde yaşayan ailelerin büyük kızları erkek kardeşlerinin okumaları için fuhuşa yönlendirilmektedir. Tarım gibi düşük ücretli işler yerine kısa zamanda daha çok para kazanılarak erkek çocuğun okuması sağlanmaktadır. Bu durumun temelinde ise erkek çocukların keşiş olması halinde ebeveynlerinin direkt cennete gideceğine olan Budist inancı vardır (Okumuş, 2015, s. 153). Ayrıca Therava Budizm’de nirvanaya ulaşmak için kadınların erkek olarak yeniden doğmaları gerektiğine inanılmaktadır (Hays, 2008).

çıkarlar nedeniyle söz konusu yasalar uygulanamamaktadır. Ayrıca farklı iş kollarının oluşturulması gibi insani gelişimi destekleyici politikaların yoksunluğu nedeniyle de yoksulluk ve işsizlik devam etmektedir.

Gelişime ket vuran tüm bu olaylar neticesinde pek çok insan göç etmek için çeşitli yollar aramaktadır. Ancak ülkelerinden kaçıp bir kurtuluş olarak gördükleri Güney Kore'ye gelenlerin bir kısmı Kore yaşam tarzına da adapte olamamakta ve kendi bildiği işi yaparak Kore'nin toplumsal düzenini bozup, yabancılara karşı kırılğan olan güveni azaltmaktadır. Örneğin Mart 2016'da <http://www.thaivisa.com> adlı internet sitesinde yapılan habere göre 2015 yılında toplamda 28,750 Taylandlı Güney Kore'den sınır dışı edilmiştir. Bu rakamın 8,733'ünün ya vize süreleri dolmuş ya da yasadışı faaliyetlerde bulunmuşlardır.

3.2.2. BMİGE'ye göre orta düzeyde gelişmiş ülkeler: Vietnam, Endonezya, Kamboçya ve Filipinler

Yukarıda dile getirilen ülkeden farklı olarak orta gelişmişlik grubunda yer alan Vietnam, Endonezya, Kamboçya ve Filipinler ise, ekonomik gelişmişlik konusunda zengin ve fakir arasındaki uçurumun daha fazla olduğu, kişi başına düşen gelirin adaletsiz şekilde dağılım gösterdiği, insan haklarının arka plana atıldığı, istikrarsız ülkeler olarak tanımlanmaktadır. Güney Kore, 40 yılı aşkın bir süre otoriter yönetimlerce yönetilmişse de, özellikle 1960 sonrasında izlenen ekonomi politikaları ve 5'er yıllık kalkınma planları sayesinde 1990'lara kadar düzenli bir gelişim göstermiştir. Fakat bu denli istikrarlı bir durum bahsi geçen ülkelerde ya hiç yaşanmamış ya da çoğu zaman kesintiye uğramıştır. Bu durumda orantılı bir biçimde sosyal, siyasal ve kültürel gelişimlerin sekteye uğramasına neden olmuştur.

Örneğin Filipinler, 1990'ların başına kadar daha çok siyasi ve ekonomik istikrarsızlıklarla uğraşmıştır. Filipinler'in o dönemki Başkanı Aquino, hükümet yolsuzluklarından kaynaklanan kötü ekonomiyi düzeltmeye çalışmanın yanı sıra siyasi problemleri de devralmıştır. Komünist ayaklanma, Moro ayrılıkçıları, darbe teşebbüsleri, hükümet yolsuzlukları ve doğal afetler sonucunda yaşanan facialar nedeniyle Filipinler siyasi ve ekonomik olarak istikrarlı bir gelişim gösterememiştir.

Ancak 1992-1998 yılları arasında iktidarda kalan Fidel V. Ramos, diğer dönemlere oranla politik ve ekonomik açıdan nispeten daha istikrarlı olmuştur. Yapmış olduğu düzenlemelerle gelişmişlik ölçütlerinin hemen her alanına dokunan Fidel V. Ramos, Filipinler'in uluslararası ekonomik arenada aktif bir hale gelmesi için çeşitli teşebbüslerde bulunmuştur. Bu doğrultuda liberalleşmenin, serbest piyasa ekonomisinin ve özelleştirmelerin önünü açmıştır. Eski hükümetlerden kalan yolsuzluk, kayırmacılık gibi adil olmayan ekonomik politikalardan kaynaklı zararlar bu şekilde düzeltilmeye çalışılmıştır. Böylece 1990 öncesi döneme göre ekonomik büyüme rakamları daha istikrarlı bir hal almıştır³⁴. Ancak bu durum yoksul ile zengin arasındaki uçurumu kapatmak için yeterli olmamış, işsizlik ve fakirlik Filipinler'in önemli problemlerinden biri olmaya devam etmiştir.

Aynı dönem yaşanan bir başka gelişme ülkenin en önemli siyasal problemlerinden biri olan Moro Ulusal Kurtuluş Cephesi (MNLF) ayrılıkçıları ile askeri isyancılar arasında barış anlaşmasının yapılması amacıyla Ramos'un arabuluculuk yaparak³⁵ insanların güvenli bir ortamda yaşayabilmeleri ihtiyacına karşılık vermeye çalışması olmuştur. Ateşkesin sağlanmasıyla Mindanao, otonom bölge kabul edilmiş ve önemli bir sorun çözülmüşse de Moro İslam Kurtuluş Cephesiyle (MILF) olan mücadele uzun bir süre daha devam etmiştir (Sönmezoğlu, 2005, s. 208). Hükümetle yapmış olduğu ateşkesi 2003'te bozan ayrılıkçı grup 2008'e kadar silahlı eylemlerini sürdürmüş ve ancak 2009'da barış görüşmelerine başlanmıştır. MILF ile 40 yıldır devam eden ve UNDP'nin verilerine göre 120.000 kişinin hayatını kaybettiği, 2 milyondan fazla kişinin evini terk ettiği silahlı çatışmaların son bulması için 2012 yılında barış çerçevesi imzalanmış, 2014'te de MILF isyancı grubu ile hükümet arasında barış sağlanmıştır (Uluatam, s. 3)³⁶.

Ekonomik ve siyasal gelişimlerin yanında Fidel V. Ramos, sosyal gelişiminde hız kazanması adına Toplumsal Reform Gündemi (Social Reform Agenda (SRA)) çerçevesinde eğitim, sağlık, çevre, yoksulluk gibi pek çok konuda kapsamlı uygulamalarda bulunmuş, bunun için kâr amacı gütmeyen Barış ve Kalkınma Vakfı'nı

---

³⁴Fidel Ramos, <https://www.britannica.com/biography/Fidel-Ramos> (Erişim tarihi: 08.12.2017)

³⁵Fidel Ramos – Biographical Information, <http://www.g-l-f.org/index.cfm?id=23690>, (Erişim tarihi: 26.03.2017)

³⁶Philippines profile-Timeline, BBC News, <http://www.bbc.com/news/world-asia-15581450> (Erişim tarihi: 29.03.2017)

(The Ramos Peace and Development Foundation) kurmuştur. 1990’larda yaşanan bu olumlu girişimlere rağmen Filipinler’de insan hakları halen başarılı bir biçimde uygulanamamaktadır. Tayland ve Kamboçya gibi Filipinler’de de sosyal politikaların yetersizliğinden dolayı çok sayıda insan hayatını kaybetmeye devam ederken, çocuk ve kadınlar cinsel amaçla sömürülmekte ve ticari olarak kullanılmakta, uyuşturucu madde satıcılığı, kaçakçılık gibi yasadışı işlerde çok fazla insan çalışmak mecburiyetinde kalmaktadır³⁷. Filipinler Polis İstatistikleri’ne göre 2016’da 1 Temmuz’dan 3 Kasım’a kadar uyuşturucu madde satmaktan ve kullanmaktan şüpheli bulunan ortalama 1790 kişi öldürülmüştür. Başka bir istatistiğe göre ise aynı yıl 1 Temmuz-4 Eylül arasında 3001 uyuşturucu madde satıcı ve kullanıcısı faili meçhul bir biçimde öldürülmüştür³⁸. Tüm bunların yanında küçük yaşta çocuklar altın madenlerinde uygunsuz, düşük ücretle çalıştırılmakta, LGBT (Lezbiyen, Gay, Biseksüel, Transeksüel) bireylere yönelik önemli ölçüde nefret suçu işlenmekte, HIV salgını ile ilgili problemler için gerekli önlemler alınmamaktadır. İnsan Hakları İzleme Örgütü (HRW)’nün 2017 raporuna göre, Asya-Pasifik bölgesinde Filipinler, en yüksek HIV virüsü yayılma oranına ve 2008’den beri de Güneydoğu Asya’da en yüksek transeksüel bireylerin öldürülme oranlarına sahiptir³⁹.

Bölgede benzer kaderi yaşayan bir başka ülke, Kamboçya’dır. 1800’lü yıllardan itibaren Fransız mandası olan ve İkinci Dünya Savaşı’nda Japon istilasına uğrayan Kamboçya, tam bağımsızlığını ancak 1953’te kazanmıştır. Fakat despot yönetimler, iç savaş, Vietnam işgali gibi nedenlerle, 1990’lara kadar kendi kaderini 23 Ekim 1991’e kadar kendisi tayin edememiştir. Paris Konferansı’nın son buluşması ve Kamboçya Çatışmasının Kapsamlı Politik Uzlaşısı Anlaşması, diğer adıyla Paris Anlaşması’nın⁴⁰ imzalanmasıyla modernleşmeye, demokratikleşmeye ve en önemlisi uluslararasılaşmaya başlamıştır⁴¹. Anlaşma çerçevesinde Güvenlik Konseyi tarafından BM Kamboçya Geçici Otoritesi (UNTAC) kurulmuş ve böylece anlaşmanın uygulanılabilirliğinin gözlemlenmesi

³⁷U.S. Department of States (08.03.2008), Phillipines, <https://www.state.gov/j/drl/rls/hrrpt/2005/61624.htm> (Erişim tarihi: 08.06.2017)

³⁸Human Rights Watch-Philippines Events of 2016, <https://www.hrw.org/world-report/2017/country-chapters/philippines> (Erişim tarihi: 28.03.2017)

³⁹ Human Rights Watch-Philippines Events of 2016, <https://www.hrw.org/world-report/2017/country-chapters/philippines> (Erişim tarihi: 28.03.2017)

⁴⁰Anlaşmanın orijinal ismi The Agreement on a Comprehensive Political Settlement of the Cambodia Conflict, The Paris Agreements şeklindedir.

⁴¹Vietnamese Occupation-1979-1989, <http://www.globalsecurity.org/military/world/cambodia/history-vietnam.htm> (Erişim tarihi: 14.11.2016)

sağlanmıştır. Ayrıca anlaşmayı imzalayan Kamboçya partileri UNTAC öncülüğünde 1993'te demokratik bir seçimin yapılmasını kabul etmişlerdir⁴².

Fakat önceki bölümde detaylı şekilde ele alınan Güney Kore, 1990'larda ekonomik gelişimini büyük ölçüde tamamlamış, sosyal, siyasal ve kültürel gelişimleriyle yakından ilgilenmeye başlayıp, BMİGE'nin 1990 verilerine göre yüksek insani gelişmişliğe sahip ülke konumuna yükselmiştir. Oysa Kamboçya, "demokratik" seçimin denetimli özgürlükle yapılması bir yana, 20 yıldan fazla süreyle eğitimin durdurulması, tarım arazilerinin, kırsal bölgelerin mayınlardan dolayı kullanılamaz hale gelmesi, nüfusun neredeyse tamamının niteliksiz oluşu ve 1990'lara kadar sanayileşmeye getirilen siyasi engellerden dolayı büyük bir ekonomik gelişimde bulunamamıştır (Leung, 2003, s. 181).

Bu etkilerin en kısa sürede azaltılması ve ekonominin bir an önce hareketlenmesi için 1991'de turizm canlandırılmaya çalışılmıştır. Böylece çevre ülkelerden yatırımcılar gelmeye ve sanayi alanında iş olanakları artmaya başlamıştır. Ancak bu durum bir takım sosyal sorunları da beraberinde getirmiştir. Eğitimsiz ve niteliksiz fakir aileler, savaşta nedeniyle kimsesiz kalanlar, köle tacirleri tarafından şehirlerde daha refah bir yaşam sürecekleri yalanıyla kandırılarak, cinsel amaçlı ticaret için ya da yasadışı işlerde aracı olarak çalıştırılmışlardır (Leung, 2003, s. 181-182). Böylece turizmle orantılı olarak yasadışı ya da insan onuruna yakışmayacak iş kolları artmaya başlamıştır. Ekonominin hızla gelişim göstermesi isteği ile birlikte insan hakları suistimalleri ortaya çıkmış, çocuklar okula gitmek yerine zorla çalıştırılmış ve cinsel amaçlı ticaretin yaygınlaşması nedeniyle halk sağlığı tehlikeye girmiştir. Tüm bu olumsuzluklar neticesinde toplam nüfusu 12.901.217 olan Kamboçya'da, Asya Kalkınma Bankası 1999 yılı istatistiklerine göre, nüfusun % 35,9'u fakirlik sınırının altına düşmüştür (Leung, 2003, s. 186)⁴³.

Gerek ekonomik gerekse insani koşullardan dolayı Kamboçya'nın dünyanın en fakir ülkelerinden biri olması nedeniyle Kamboçyalılar gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkelere göç etmektedir. Güney Kore'de şehirleşmenin artması ve kırsalda yaşayan kadın sayısının azalması, çeşitli evlilik sitelerinin bölgede yaşayan Koreli erkeklerin talepleri doğrultusunda artış göstermesine yol açmıştır. Kamboçya, Vietnam, Endonezya ve Filipinler gibi orta düzeyde gelişmiş ülkelere kadın göçmenler de evlenmek için Güney

⁴² Cambodia-UNTAC, <http://www.un.org/Depts/DPKO/Missions/untac.htm> (Erişim tarihi: 22.02.2017)

⁴³Dünya Bankası 2003- Kamboçya toplam nüfusu, <http://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.TOTL?locations=KH>, erişim tarihi: 10.12.2016

Kore'ye göç etmeye başlamıştır. 2005'te evlilik göçüyle gelen Asyalı⁴⁴ kadınların sayısı 30.719 ile zirveye ulaşmıştır. Bu sayı her yıl düşüş gösterse de 2016 verilerine göre 14,822 Asyalı kadın, evlenerek Kore'ye göç etmiştir⁴⁵. Öte yandan Güney Kore'nin Asya ülkelerinde başarıya ulaşmış kültürel aktiviteleri de göç için tercih edilmesine ve Güney Kore'ye göçün artmasına neden olmuştur. Bir önceki bölümde detaylı bir biçimde ele alınan *Hallyu* (kültür dalgası) Kore'nin tanınırlığını ve görünürlüğünü arttırmış, tercih edilen ülkeler listesinde ön sıralara yükseltmiştir.

Kamboçya ve Filipinler gibi 1990'lardan sonra ekonomik, sosyal ve kültürel olarak gelişim süreçlerini önemsemeye başlayan bir başka ülke de Vietnam'dır. 1990 öncesinde faaliyet gösteren komünist yönetimin politikaları 1970'lerin sonlarına doğru özellikle uluslararası arenada Vietnam'ı yalnızlaştırmıştır. ABD ile diyalogu kesintiye uğrayan Vietnam, 2000'lere kadar ABD önderliğinde ekonomik ambargolarla karşılaşmıştır. Finlandiya ve İsveç dışında tüm ülkeler yardımı kesmiştir. Bu nedenle Vietnam'ın enflasyon oranı % 700'lere kadar yükselmiştir (Okumuş, 2015, s. 71).

1989'da serbest piyasa ekonomisine geçilmesiyle 1990'da Vietnam, savaş öncesi dönemde olduğu gibi yeniden pirinç ihracatına başlamıştır. 1992'de yeni anayasa ve yeni yönetimle birlikte Vietnam özellikle ekonomi alanında hızlı bir gelişim göstermeye başlamıştır. 1990'ların başından itibaren dış politikaya önem vermeye, uluslararası ilişkilerini normalleştirmeye başlamıştır. 1994'e gelindiğinde ABD, uyguladığı ekonomik ambargoyu kısmen kaldırmıştır. Böylece Vietnam'ın ekonomik gelişimi bir nebze daha hızlanmış, 2000 yılına gelindiğinde ise ikili anlaşma imzalanarak bu ekonomik ambargo süreci tamamen bitmiştir.

Vietnam, tıpkı diğer Güney Asya ülkeleri gibi ancak 1990 sonrasında normalleşen siyasi süreçlere, ekonomik politikalara sahip olabilmıştır. Aynı dönemde hem kendi dış politika sürecinde yurtdışına açılması hem de Güney Kore'nin aynı dönemlerde dış pazara popüler kültürünü ihraç etmeye başlaması refah yaşam arzusu güden Vietnam halkına bir farkındalık kazandırmıştır. Yeni hükümetler, Vietnam'ın yaşadığı yıkımları atlatabilmek adına eğitilmiş bir nüfusa sahip olması gerektiği bilincine ulaşmıştır. Bu doğrultuda da

---

⁴⁴ Asyalı ifadesi kapsamında araştırma evreni içerisinde yer alan Japonya, Çin, Kamboçya, Tayland, Tayvan, Vietnam, Endonezya ve Filipinler bulunmaktadır.

⁴⁵Marriages by Foreign Bride's Nationality for Provinces, http://kosis.kr/eng/search/search01_List.jsp (Erişim tarihi: 08.12.2017)

Vietnamlı gençlere eğitim almaları için yurtdışı olanaklarından yararlanmaya dönük destekler vermeye başlamıştır. Gençleri burslar vererek yurtdışına göndermenin yanında; Avustralya, Almanya ve Güney Kore gibi gelişmiş devletleri eğitim merkezleri açmaları adına Vietnam'a davet etmiştir (Okumuş, 2015, s. 103).

Ekonomik, siyasal ve sosyal anlamda yaşanan gelişmelere rağmen Vietnam'da halen ifade, düşünce ve yaşam özgürlüklerine kısıtlılık getirilmektedir. Siyasal istikrar sağlamış olsa da, tek partili bir sistemle yönetilmesine bağlı olarak demokratik anlamda özgürlükçü, çeşitliliği barındıran siyasi bir yapılanmaya sahip değildir. Sadece siyasal alanda kalmayan bu sorun sosyal anlamda da özgürlüklere ket vurulmaktadır. Örneğin, Vietnam'da iki sene önce internet kullanımına dair kısıtlılık yasası çıkarılmıştır. Bu yasa çerçevesinde Vietnamlıların tüm sosyal paylaşım sitelerinde ve bloglarda kendi bilgileri hariç kişilerin herhangi bir haber kaynağını paylaşması yasaklanmıştır (BBC, 2013).

Tezin bu bölümünde son olarak Endonezya ele alınacaktır. Diğer ülkelerin aksine Müslüman çoğunluğun yaşadığı bir ülkedir ve 2017 nüfus verilerine göre 262.895.341 kişi ile dünya nüfusunun % 3,5'ini oluşturmaktadır⁴⁶. Uluslararası Göç Örgütü (IOM-International Organization for Migration) 2015 verilerine göre ise 4 milyona yakın Endonezyalı yurtdışında yaşamaktadır⁴⁷. Çoğu Malezya, Birleşik Arap Emirlikleri, Suudi Arabistan gibi Müslüman ülkelerde yaşasa da, Çin, Japonya, Güney Kore gibi yüksek ya da çok yüksek gelişmiş ülkelere de göç etmektedir. Çin'le Japonya'nın nüfusları oranlarına göre, Güney Kore'de yaşayan Endonezyalı oranı da daha yüksektir. Yine 2015 IOM verilerine göre Güney Kore'de 33.340 Endonezyalı bulunmaktadır. Çin, Vietnam ve Filipinler'den sonra Güney Kore'ye en çok göç veren ülke, Endonezya'dır.

Yaşanan bu göçün sebepleriye Soğuk Savaş'ın bitimine rastlamaktadır. SSCB'nin yıkılması, komünizmin de çöküşü sonrasında Endonezya'da *açıklık* denen resmi sosyal liberalizm politikasıyla yeni bir ekonomi dönemi başlamıştır (Vickers, 2013, s. 259). Bu ekonomi politikasıyla birlikte Endonezya'nın yıllık iktisadi büyümesi % 7'lere kadar yükselmiş, Bali, Cakarta ve Batam gibi merkezlerde yaşayanların zenginliğine zenginlik katmıştır. Ancak toplum içerisindeki gelir dağılımı eşit oranda dağılmamış, zengin ve fakir arasındaki uçurum giderek artmıştır. Bu sorunun çözümü içinde hiçbir girişimde

---

⁴⁶ <http://www.worldometers.info> (Erişim tarihi: 05.03.2017)

⁴⁷ <https://www.iom.int/world-migration> (Erişim tarihi: 11.09.2016)

bulunulmamıştır. Böylece 1996 yılına gelindiğinde yoksulluk sınırı altındaki nüfus 10 milyondan fazla insana ulaşmıştır (Vickers, 2013, s. 260).

1990'ların başında ekonomide liberalleşme beraberinde küreselleşmeyi de getirmiş ve bu durum Endonezya'daki hükümet yetkililerini rahatsız etmeye başlamıştır. Çünkü küreselleşme aynı zamanda ülke içi politikada gerçekleşen olayları tüm dünyanın duyacağı anlamına gelmektedir. Nitekim 1991'de Endonezyalı askerlerin Doğu Timorluları katlettiklerini tüm dünya bu şekilde öğrenmiştir (Vickers, 2013, s. 262). Böylece sadece dünya değil, Endonezyalı vatandaşlar da hükümetleri hakkındaki pek çok gerçeği öğrenmeye başlamıştır. Tüm bunlar çok geçmeden *açıklık* politikasının son bulmasına ve yeniden eski baskıcı günlere dönülmesine neden olmuştur. Bu süreçten sonra da ülke içinde tartışmalı bir kaos ortamı doğmuştur.

Oysa bir önceki bölümde detaylı olarak incelenen Güney Kore, 1990'lar sonrası çok yüksek gelişmiş ülkeler grubuna girmiş, 1997 Asya Krizi hariç, ekonomik gelişim süreci nispeten düzene girmiştir. Bu durum karşısında Endonezyalıları içinde buldukları baskıcı yaşam tarzından kurtulmak adına göç etme yolunu tercih etmişlerdir. Güney Kore, Asya Krizi'ni daha hafif atlatmıştır fakat Endonezya, 1997-1999 arasında çok ağır bir ekonomik krizle karşı karşıya kalmıştır. Yoksulluk % 100 artmış, kriz geçtikten sonra pek çok kişi borç batağına saplanmış, maaşlar % 40 oranında alçalma göstermiştir. 2000'lerde insan hakları, sosyal ve kültürel gelişimden bahseden Güney Kore'nin renkli sokaklarında mutlu insanların olduğu dizileri Endonezya piyasasına tam da bu dönemde girmiş ve göç edilmek için en ideal ülkelerden biri durumuna gelmiştir. Bu süreçten sonra özellikle ucuz işçi olarak ya da evlilik yoluyla pek çok Endonezyalı, Güney Kore'ye göç etmeye başlamıştır (Tablo 3.2, Tablo3.4).

Bu ülkeler ele alındığında görülmektedir ki, ekonomik gelişmişlik ya da gelişmemişliğin yanında sosyal ve siyasal gelişmişlikler de göç eylemi üzerinde büyük bir etkiye sahiptir. İşsizlik oranının azlığı, kişi başına düşen gelirin yüksekliği ya da alım gücü paritesindeki artışlar, işçilerin sağlıklı, güvenli ve insan onuruna yakışır işlerde çalıştıklarının, her bir vatandaşa adil oranlarda gelir sağlandığının ve/veya bu gelirlerin alım gücüne oranlandığında yeterli olduğunun göstergesi olmamaktadır. Gerçek gelişmişlik, insanların eğitim ve sağlık gibi haklara ulaşmaları, kabul edilebilir yaşam koşullarına erişmeleri, kendilerini ve ailelerini güvende hissetmeleri ve bunların sürdürülebilirliğine olan güvenlerinin tam olması anlamına gelmektedir.

4. ASYA ÜLKELERİNDEN GELEN GÖÇ HAKKINDA GÜNEY KORE TOPLUMUNUN ALGISI

4.1. Birinci Elden Verilerin Analizi

İkinci ve üçüncü bölümlerde yararlanılan kitap, makale, gazete, dergi ve görsel dökümanları içine alan nitel araştırma yönteminin yanı sıra bu bölümde, tezin yöntemi olarak belirlenen karma yöntemi tamamlayan nicel veriler incelenmektedir. Araştırmanın evrenini Kore Cumhuriyeti vatandaşı olan 51.541.582 kişilik nüfus kapsamaktadır⁴⁸. Ancak betimleyici çalışma yöntemi kapsamında örneklem hacmini Kore Cumhuriyeti'nin en büyük iki şehri olan ve sanayi nedeniyle göçmen sayısının yüksek olduğu Seul (10.365.593) ve Busan (3.557.716)'da yaşayan, 400 Kore Cumhuriyeti (Güney Kore) vatandaşı oluşturmaktadır⁴⁹. Araştırmanın büyük bir bölümü, Seul ve Busan şehirlerinde yabancı yerleşimcilerin sayıca fazla oldukları Yeonnam Dong, Dongdaemun, Itaewon, Mapo-gu, Jayang Dong, Gangnam-gu, Jongno-gu, Haeundae, Gamcheon-dong, Nampo-dong gibi bölgelerin merkezlerinde esnaf, iş yeri çalışanı, müşteri ve ziyaretçilerin bulunduğu kafe, kültür merkezi, kilise, metro ve otobüs durakları gibi kamusal alanlarda, zaman ve koşulları uygun olan gönüllü katılımcılara uygulanmıştır. Bu bağlamda 59 kapalı uçlu sorudan oluşan veri toplama aracının yöntemi tesadüfi olmayan örneklem yönteminin alt başlıklarından erişilebilenlerden örneklem yöntemidir (Akça, 2016, s. 73, Geray, 2006, s. 123). Bu yöntemle elde edilen birinci elden anket verileri, ikinci elden veriler ve mülakatlar yardımıyla desteklenmiş ve tartışılmıştır.

6 görüşmeciyle ankette var olan temel sorulara bağlı kalınarak uzmanlık alanları ile ilgili ve verdikleri cevapların beraberinde ortaya çıkan yeni soruların sorulduğu, tüm bunların ses kayıt cihazı yardımıyla kaydının tutulduğu yarı yapılandırılmış (*semi-structured*) mülakatlar gerçekleştirilmiştir (Aktürk, 2016, s. 127). Diğer 3 görüşmeciyle ise literatürde yapılandırılmamış (*unstructured*) görüşme olarak değerlendirilen, önceden belirlenmemiş bir ya da birden fazla zaman dilimlerinde, kapalı uçlu sorular olmaksızın konuyla ilgili kendiliğinden ortaya çıkan sorulara cevapların alındığı mülakat tekniği kullanılmıştır (Zhang ve Wildemuth, s. 2). Bu görüşmeler ise görüşme sonrasında derinlemesine not tutulup kayıt altına alınarak kullanılmıştır.

⁴⁸ <http://www.mois.go.kr/frt/sub/a05/totStat/screen.do>, erişim tarihi: 02.02.2016

⁴⁹ <http://www.citypopulation.de/KoreaSouth-MunRegPop.html>, erişim tarihi: 02.02.2016

Araştırmanın yöntemine karar verilmesi ve araştırma sorularının hazırlanmasıyla 6 Kasım-29 Aralık 2015 tarihleri arasında araştırmanın yapılabilirliğinin ölçülmesi adına Güney Kore’de pilot uygulama yapılmıştır. Pilot uygulama esnasında dil farklılıklarından doğan yanlışlıklar tespit edilip, soruların yeterlilikleri test edilmiştir. Bu bağlamda uzman görüşleri de alınarak anket soruları yeniden düzenlenmiş ve geliştirilmiştir. Anadolu Üniversitesi’nin Bilimsel Araştırma Projesi olarak desteklediği araştırma kapsamında 19 Mayıs-10 Haziran 2016 tarihleri arasında Güney Kore’ye gidilerek tezde kullanılması amacıyla hazırlanan birinci elden veriler anketler yardımıyla toplanmıştır. Nicel çalışmanın sonucunda elde edilen veriler, IBM SPSS istatistik paket programı yardımıyla bilgisayar ortamında istatistiksel çözümlenmeye tabi tutularak analiz edilmiştir. Söz konusu nicel araştırmayla birlikte gazete, dergi, çeşitli yazılı, görsel dökümanların da içinde bulunduğu nitel araştırma yönteminden faydalanılarak Güney Korelilerin algıları ortaya konmuştur.

Tüm bunların ışığında, tezin dördüncü bölümünde anketlerden ve mülakatlardan elde edilen veriler analiz edilmiştir. Anketlerden elde edilen veriler, IBM SPSS istatistik paket programının yardımıyla Güney Kore vatandaşlarının Asyalı göçmenlere yönelik algılarını içeren çeşitli tablo ve grafiklerle ortaya konulmuştur. Devamındaysa konuyla bağlantılı olarak daha önce yapılmış araştırmalar ortaya konularak The diplomat, The New York Times gibi uluslararası ve The Chosunilbo, The Korea Times gibi yerel gazetelerden elde edilen veriler yardımıyla Güney Korelilerin Asyalı göçmenlere yönelik algıları birinci elden verilerle karşılaştırılarak analiz edilmiştir.

4.1.1. Anket sonuçları ve analizi

Alan araştırmasında kullanılmak üzere hazırlanan ankette katılımcıların demografik özelliklerinin yanı sıra Güney Kore’ye gelen Asyalı göçmenlere yönelik algılarını ölçen sorular da yöneltilerek alanyazında bir veri tabanı oluşturulması hedeflenmiştir. Araştırma esnasında katılımcıların algıları ve tepkileri anketler yardımıyla ölçülmeye çalışılmış ve yüz yüze anket olması nedeniyle jest ve mimiklerine dayalı tepkisel ölçümlerde de bulunulmuştur. Bu doğrultuda yapılan mülakatlar ve yaş ortalaması 25 yaş üzerinde olan çoğu katılımcının Asyalı göçmen problemi olarak önce Çinlileri tanımladıkları ve evliliklerin çoğaldığı, işsizliğin arttığı söylemleri tespit edilmiştir. Bu veriler yüz yüze

mülakatlar esnasında alınan cevaplar ve bir önceki bölümde yer alan göçmenlerin nüfus verileri gibi ikinci elden kaynaklarla da doğrulanmıştır.

Bölümün devamında yer alan ikinci elden anket çalışmaları ve haberlerin analizine geçmeden önce alanda 400 Güney Kore vatandaşı ile yapılan anketler analiz edilecektir. Bu bağlamda öncelikli olarak ankette yer alan yaş, cinsiyet, eğitim ve ekonomik durumlarını içeren ilgili soruların her birine yanıt veren (Frekans (N) = 400) Güney Koreli katılımcıların demografik özellikleri verilmiştir. Tablo 4.1’de görüleceği üzere yaş sorusunu yanıtlayan 400 kişiden 296’sını (% 74,0) 18-34 yaş aralığındaki katılımcılar oluşturmaktadır. 18-55 yaş arasındaki 386 katılımcı ise örneklemin % 96,5’ini oluşturmaktadır.

Tablo 4.1. *Anket Katılımcılarının Yaş Aralıkları ve Oranları*

Yaş Aralıkları	Frekans (N)	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)
18-24	107	26,8	26,8
25-34	189	47,3	47,3
35-55	90	22,5	22,5
55 yaş üstü	14	3,5	3,5
Toplam	400	100,0	100,0

Daha önce belirtildiği üzere basit tesadüfî yöntemle belirlenen katılımcıların yaşları oranlarına dikkat edilmeye çalışılmıştır. Fakat 55 yaş üzeri kategorisi yalnızca 14 katılımcıdan oluşmaktadır. Bu yaş aralığında bulunan katılımcıların diğer yaş gruplarına kıyasla daha az olmasının bazı sebepleri vardır. Bunlardan biri, Kore Savaşı sonrasında yaşanan yoksulluktan dolayı eğitime önem verilememiş olması⁵⁰ ve erken yaşta çalışmak zorunda olmaları nedeniyle bu gruptaki okuryazar sayısının az oluşudur. Diğer bir sebepse, 55 yaş üstü bazı katılımcılarda yabancı algısının negatif yönlü olmasından kaynaklı iletişim problemleri yaşanmış ve anket yapılamamıştır.

⁵⁰ Bu bilgiye, hem yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış mülakatlar esnasında hem de alan araştırmasında ankete katılmakta zorlanan, özellikle 70 yaş üstü Korelilerle çevirmen yardımıyla yapılan görüşmeler ve diğer anket katılımcılarıyla yapılan görüşmeler sonucunda ulaşılmıştır.

Tablo 4.2. Anket Katılımcılarının Eğitim Düzeyleri ve Oranları

Eğitim Düzeyleri	Frekans (N)	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)
Lise	44	11,0	11,0
Üniversite/ Yüksek Okul	301	75,2	75,2
Lisansüstü	55	13,8	13,8
Toplam	400	100,0	100,0

Tablo 4.2'deki veriler incelendiğinde eğitim düzeyine ilişkin soruya cevap veren 400 anket katılımcısının 44'ü (% 11) lise, 301'i (% 75,2) üniversite veya yüksek okul, 55'i (% 13,8) lisansüstü eğitime sahip olduğunu belirtmiştir. Bir önceki bölümde Grafik 3.2'de ele alındığı gibi OECD verilerine göre de Güney Kore, eğitim düzeyinin en yüksek olduğu ülkelerden biridir. Bu nedenle araştırma esnasında ilkokul mezununa rastlanmamıştır.

Yüz yüze anketi yanıtlayan (N=400) katılımcıların Tablo 4.3'te sunulduğu üzere 205'i (% 51,3) kadın, 195'i (% 48,2) erkektir. 2016 Ocak cinsiyet dağılımı istatistiğine göre Güney Kore'de 25.778.345 kadın (% 50,01) ve 25.763.237 erkek (% 49,99) bulunmaktadır⁵¹. Örneklemi 400 katılımcının oluşturduğu araştırmada nüfusun, cinsiyet dağılımına dikkat edilmiş ve bu doğrultuda katılımcılar kamusal alanlarda tesadüfi olmayan örneklem yöntemiyle seçilmiştir.

Tablo 4.3. Anket Katılımcılarının Cinsiyet Oranları

Cinsiyet	Frekans (N)	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)	Toplam Yüzde (%)
Kadın	205	51,2	51,2	51,2
Erkek	195	48,8	48,8	100,0
Toplam	400	100,0	100,0	

Tablo 4.4'te görülebileceği üzere ankete katılan 400 kişinin 398'i haneîçi ekonomik durumlarının sorulduğu soruya cevap vermiştir. Diğer 2 kişiye bu soruyu yanıtlamamıştır. Haneîçi ekonomik durum sorusunda yer alan Yüksek (3999KRW ve üstü), Orta Üstü (2116KRW-3998KRW), Orta (1531KRW-2115KRW), Orta Altı (841KRW-1530KRW) ve Düşük gelir grubu (625KRW-849KRW) sınıflandırması esas alınarak Kore vatandaşlarının ekonomik yapıları 5 farklı gruba ayrılmıştır⁵². Tablo 4.4'e göre 398 (% 100) kişi içinde Yüksek Gelir Grubu'nda 14 (% 3,5), Orta Üstü Gelir

⁵¹<http://www.mois.go.kr/frt/sub/a05/totStat/screen.do> (Erişim tarihi: 27.09.2017)

⁵² 5 ayrı grupta ele alınan gelir dağılımı verileri ortalaması alınarak oluşturulmuştur <http://kosis.kr/stat/Html/statHtml.do> (Erişim tarihi: 08.12.2017)

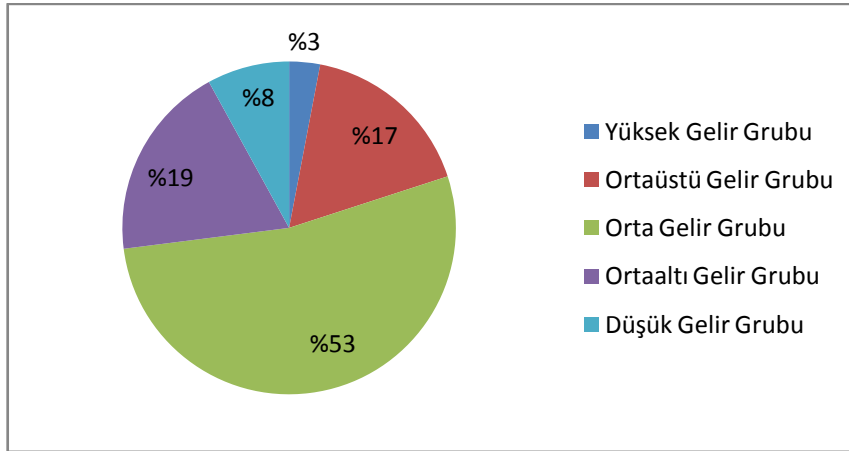
Grubu'nda 69 (% 17,3), Orta Gelir Grubu'nda 209 (% 52,5), Orta Altı Gelir Grubu'nda 75 (% 18,8) ve Düşük Gelir Grubu'nda ise 31 (% 7,8) kişi yer almaktadır.

Tablo 4.4. Anket Katılımcılarının Haneîçi Ekonomik Durumları (Kore Wonu-KRW (1000))

	Frekans (N)	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)
Yüksek Gelir Grubu (3999KRW ve üstü)	14	3,5	3,5
Orta Üstü Gelir Grubu (2116KRW-3998KRW)	69	17,3	17,3
Orta Gelirli Grup (1531KRW-2115KRW)	209	52,3	52,5
Orta Altı Gelir Grubu (841KRW-1530KRW)	75	18,8	18,8
Düşük Gelir Grubu (625KRW-849KRW)	31	7,8	7,8
Kayıp Veri Sayısı	2	0,5	
Toplam	400	100,0	

Grafik 4.1, haneîçi ekonomik durumu ile ilgili soruya cevap veren 398 anket katılımcısının verdikleri cevapların daha iyi anlaşılması adına oluşturulmuştur. Grafik incelendiğinde katılımcıların yarısından fazlasının orta gelir grubuna sahip olduğu, % 20,9'unun ise orta üstü ve yüksek haneîçi ekonomik grubunda yer aldığı görülmektedir. Geriye kalan % 27'lik payı ise orta gelir grubunun altında yer alan orta altı ve düşük gelir grupları oluşturmaktadır.

Grafik 4.1 Anket Katılımcılarının Haneîçi Ekonomik Durumları

Tablo 4.1, 4.2, 4.3, 4.4 ve Grafik 4.1'de verilen bilgilerle 400 Güney Kore vatandaşı üzerinde yapılan anket araştırması katılımcılarının (N=400) demografik özellikleri ortaya konulmuştur. Bu demografik veriler ışığında Asyalı Göçmenlere yönelik algıları ve göçün artışıyla birlikte başlatılan çokkültürlülük politikasının da Güney Korelileri ne yönde etkilediğine dair bilgiler toplanmıştır.

Bu doğrultuda Tablo 4.5'te çokkültürlülük algısına yönelik genel kanıya ilişkin bulgular ortaya konulmuştur. Anket evreni içinde yer alan katılımcı Güney Korelilerin yarısından fazlası (% 52,8'i) Güney Kore'nin çokkültürlü bir ülke olduğunu, % 47'si ise Güney Kore'nin çokkültürlü bir ülke olmadığını düşünmektedir.

Tablo 4.5. “Güney Kore Çokkültürlü Bir Ülkedir” İfadesine Verilen Cevaplar

	Frekans (N)	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde (%)
Evet	211	52,8	52,9
Hayır	188	47,0	47,1
	399	99,8	100,0
Kayıp Veri Sayısı	1	0,2	
Toplam	400	100,0	

Çokkültürlülük algısının yaş aralığına göre verilerinin sunulduğu Tablo 4.6'da görüleceği gibi 18-24 yaş arası katılımcılarla 55 yaş üzerindeki katılımcılarda Güney Kore'nin çokkültürlü bir ülke olduğu algısı daha yaygındır. Oysa 25-34 yaş arası 188 katılımcıdan 100'ü (tüm katılımcıların % 25'i) Güney Kore'nin çokkültürlü bir ülke olmadığı algısına sahiptir. Toplam verilere bakıldığında soruya cevap veren 399 kişiden 188'i (% 47,11) Güney Kore'nin Çokkültürlü bir ülke olmadığını düşünmektedir. Geriye kalan 211 kişi ise (% 52,88) Güney Kore'nin çokkültürlü bir ülke olduğu görüşündedir. Aynı tabloda Güney Kore'nin gelecek neslini oluşturan 18-24 yaş arası gençler, çokkültürlü bir ülkede yaşadıklarını düşünmekteyken, yaş ortalamasının artmasıyla bu düşüncenin negatif yönlü hareket ettiği görülmektedir.

Tablo 4.6. Çokkültürlülük Algısının Yaşa Dayalı Bulguları

Yaş Aralıkları		Evet, çokkültürlüdür.	Hayır, çokkültürlü değildir.	Toplam
18-24	Kişi Sayısı	69	38	107
	Yüzde (%)	% 32,7	% 20,2	% 26,8
25-34	Kişi Sayısı	88	100	188
	Yüzde (%)	% 41,7	% 53,2	% 47,1
35-55	Kişi Sayısı	45	45	90
	Yüzde (%)	% 21,3	% 23,9	% 22,6
55 yaş üstü	Kişi Sayısı	9	5	14
	Yüzde (%)	% 4,3	% 2,7	% 3,5
Toplam	Kişi Sayısı	211	188	399
	Yüzde (%)	% 100	% 100	% 100

Anket katılımcılarının yarıya yakınının Güney Kore'nin çokkültürlü bir ülke olduğu düşüncesine ek olarak, birebir görüşmelerde alınan cevapların çoğunluğu kesin ve net bir biçimde “hayır” ve “henüz çokkültürlü bir ülke olmadığı” yönünde olmuştur. Katılımcıların bu soruya 1-2 saniyelik kısa düşünme aralıklarıyla cevap verdiği gözlemlenmiştir.

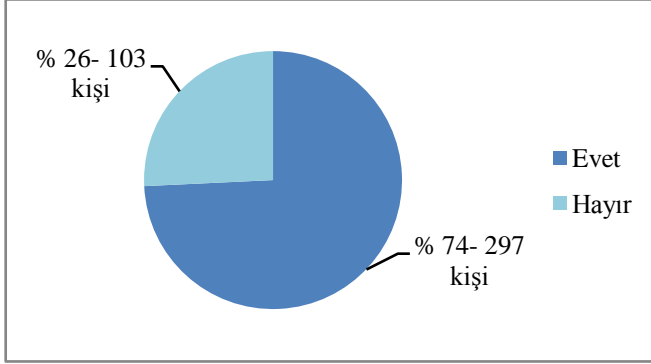
Bu doğrultuda Tablo 4.7’de de “Çokkültürlülük iyi bir şeydir” ifadesine verilen cevaplar ele alınmıştır. Bu verilere göre de 18-24 yaş arasındaki gençlerin 68’i (% 63,55) çokkültürlülüğün iyi bir şey olduğu ifadesine katılmaktadır. Diğer yaş gruplarının verileri, 18-24 yaş arası gençlerde olduğu gibi olumlu yöndedir ve toplamda 231 kişi çokkültürlülüğün iyi bir şey olduğunu düşünmekte, geriye kalan 132 kişi bu ifadeye ne katılmakta ne katılmamaktadır. Katılımcıların sadece 33’ü çokkültürlülüğün iyi bir şey olmadığı görüşüne katılmaktadır.

Tablo 4.7. “Çokkültürlülük iyi bir şeydir” ifadesine Verilen Cevaplar

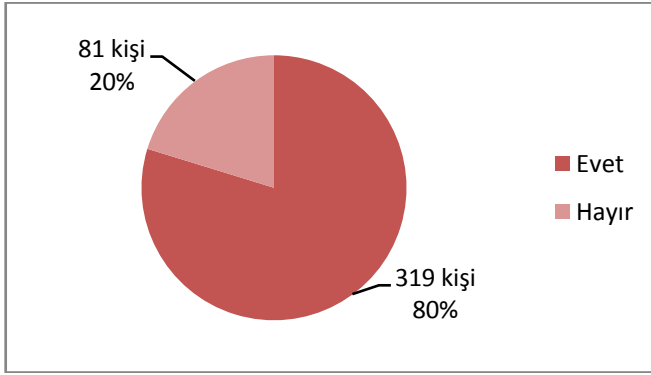
Yaş		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne katılıyor ne de katılmıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
18-24	Kişi Sayısı	3	7	29	47	21	107
	Yüzde	% 2,8	%6,5	% 27,1	% 43,9	% 19,6	% 100
	Soru içindeki toplam yüzde	% 33,3	% 29,2	% 22,0	% 26,6	% 38,9	% 27
25-34 yaş	Kişi Sayısı	4	10	73	74	26	187
	Yüzde	% 2,1	% 5,3	% 39,0	% 39,6	% 13,9	% 100
	Soru içindeki toplam yüzdesi	% 44,4	% 41,7	% 55,3	% 41,8	% 48,1	% 47,2
35-55 yaş	Kişi Sayısı	2	6	28	46	6	88
	Yüzde	% 2,3	% 6,8	% 31,8	% 52,3	% 6,8	% 100
	Soru içindeki toplam yüzde	% 22,2	% 25	% 21,2	% 26	% 11,1	% 22,2
55 yaş üstü	Kişi Sayısı	0	1	2	10	1	14
	Yüzde	% 0	% 7,1	% 14,3	% 71,4	% 7,1	% 100
	Soru içindeki toplam yüzde	% 0	% 4,2	% 1,5	% 5,6	% 1,9	% 3,5
Toplam	Kişi Sayısı	9	24	132	177	54	396
	Yüzde	% 2,3	% 6,1	% 33,3	% 44,7	% 13,6	% 100
		% 100	% 100	% 100	% 100	% 100	% 100

Öte yandan, 400 katılımcının 297’si (% 74) Güney Kore ile diğer Asya ülkelerinin benzer kültürlere sahip olduğunu düşünmektedir (Grafik 4.2) ve bu soruya cevap veren katılımcıların 319’u (% 80) bahsi geçen ülkelere en az birini ziyaret etmiştir (Grafik 4.3). Derinlemesine mülakatlarda bu soruya verilen cevapların bir kısmı da olumlu yönde olmuştur. Bu doğrultuda da mülakatlar sonucunda Doğu, Güneydoğu Asya toplumlarında özellikle Konfüçyüs felsefesinin etkili oluşu, saygı, kolektif bilinç, ailenin önemli olması gibi düşünsel ve davranışsal unsurların kültürel benzerliğe neden olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Ancak bu kültürel benzerlik düşüncesi, Doğu kültürünü “öteki” olan Batı kültürü üzerinden tanımlamaktadır ve bu nedenle Batı kültürüne kıyasla Asyalı ülkelerin kültürleri benzer görülmektedir. Görüşmelerden elde edilen verilere göre, sınırlı kültürel benzerlik nedeniyle göçmenler Kore dilini ve kültürünü öğrenebilecekleri ücretsiz ya da düşük ücretli kurslara katılmaktadır. Çin, Japonya ve Kore’nin kültürleri diğer Asya ülkelerine kıyasla daha fazla benzerliğe sahip olsa da bu toplumların özellikle dilleri ve tarihi bellekleri birbirlerinden farklıdır. Bu iki önemli ortak bağın diğer ülkelerle aralarında bulunmaması nedeniyle benzer olmadıkları yönler, benzer oldukları yönlerden fazladır.

Grafik 4.2. *Asya Ülkeleri (Doğu ve Güneydoğu) ile Güney Kore Kültürü Arasındaki Benzerlik Algısı*

Grafik 4.3. *Bahsi Geçen Ülkelerden En Az Birini Ziyaret Eden Katılımcıların Oranları*

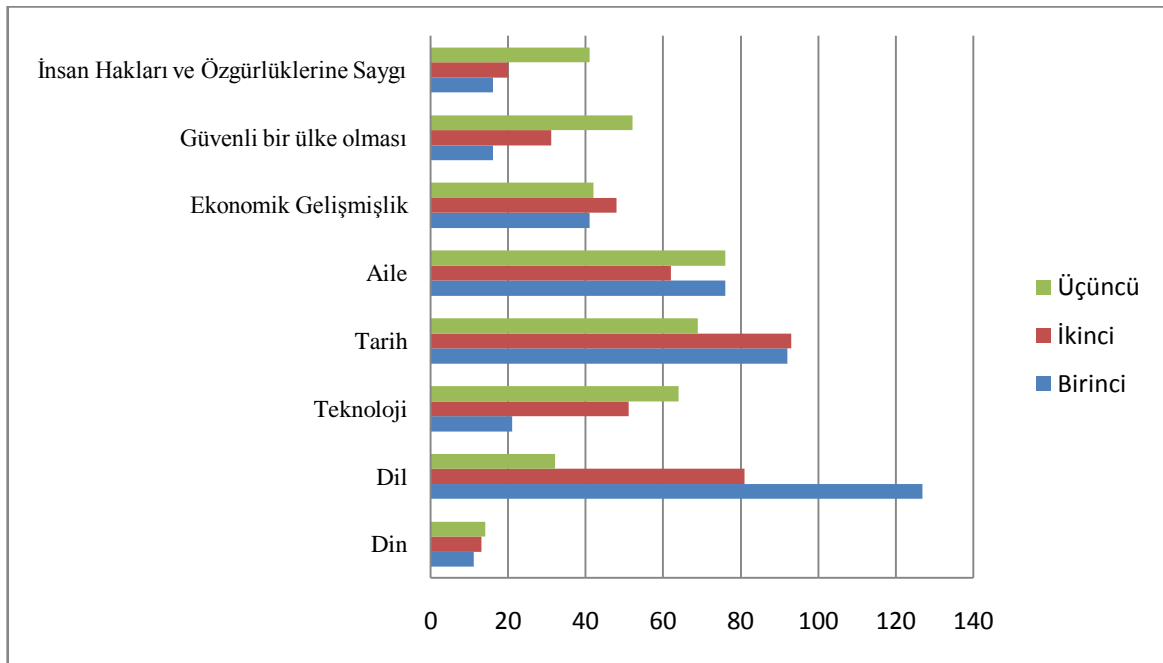

Dil, tarih, etnisite, kimlik ve inanç gibi kültürel alt başlıklar, Güney Kore'yi ve Güney Korelileri kendine özgü kültürel bir kimliğe sahip kılmaktadır. Grafik 4.4'te görüleceği gibi katılımcılar, Kore kültürünün en temel 3 değerini sırasıyla dil, tarih ve aile olarak tanımlamaktadır. Bir önceki bölümde de ele alındığı gibi dil, Kore halkı için önemli bir unsurdur. Çünkü Korece, Koreliler için aynı zamanda özgürlük ve toplumsal birlik anlamlarını taşımaktadır. Uzun bir süre Çin alfabesi kullanan Koreliler, Joseon Hanedanlığı döneminde Kral Sejong'un sayesinde kendi alfabelerine sahip olabilmişlerdir. Bu nedenle kültürlerini ve Koreli kimliklerini dil üzerinden tanımlamaktadırlar. Ayrıca yine bir önceki bölümde değinildiği gibi, Japon istilası esnasında Korece konuşulması yasaklanmış, özellikle eğitim alanında Japonca kullanımı ve öğretimi yaygınlaştırılmıştır. Bu doğrultuda, dile verilen önemin bir başka örneği de günümüzde Güney Kore'de yabancı göçmenlere düşük ücretli ya da ücretsiz gidebilecekleri dil kurslarının ve meslek

edindirme kurslarının açılmış olmasıdır. Böylece yabancı göçmenlerin Kore kültürüne daha hızlı ve daha sorunsuz biçimde entegre olmasına çalışılmaktadır⁵³.

İkinci elden verilerin incelendiği bölümde yer alan veri ve örnekler bu sürecin neden daha problemsiz yürütülmesi gerektiğini açıklamaktadır. Ulusal İnsan Hakları Komisyonu'nun yaptığı araştırmaya göre çok sayıda yabancı uyruklu çocuk, okulda zorbalık ve ayrımcılıkla tanışmakta, korecilerinin iyi olmaması öğretmenlerin ilgisizliğine ve arkadaşlarının alay edip, dışlamasına neden olmaktadır. Yalnızca çocuklar değil yabancı işçiler de çalıştıkları yerlerde ayrımcılığa uğramaktadır. Aynı bölümde konuyla ilgili olarak Tablo 4.16'daki ifadeler verilen cevapların oranları da Güney Korelilerin gelenek ve göreneklerine verdikleri önemi ortaya koymaktadır.

Grafik 4.4. *Kore Kimliğinin ve Kültürünün En Önemli 3 Temel Değeri*

Kore'nin temel kültürel değerlerini de kendi içlerinde birer kategori ile tanımlayacak olursak; grafik incelendiğinde Konfüçyüs felsefesine dayalı aile, tarih ve dil gibi kolektif bilinci tanımlayan öğeler halen büyük öneme sahiptir. Öte yandan gelişmişliğin simgesi olan ekonomik gelişim ve teknoloji ikinci sırada öneme sahip ve üçüncü kategoride de güvenli bir ülke olması, din ve insan hak ve özgürlüklerine saygı yer almaktadır. Güvenlik

⁵³ Bu bilgiye alan araştırması esnasında yarı yapılandırılmış mülakatlarda ulaşılmıştır.

unsurunun kültürel tanımlamanın sonlarında yer alma nedeninin, Grafik 4.4’te elde edilen verilere göre Kuzey Kore ile yaşanan sorun olduğunu söylemek mümkündür. Ayrıca yine aynı grafikte Kore’nin en büyük problemlerinin arasında insan hak ve özgürlüklerine karşı hoşgörüsüzlüğün olduğu dile getirilmiştir.

Din ise Grafik 4.4’te her üç önem sıralamasında da 20 kişiden az katılımcı tarafından önemli görülerek tüm kategoriler arasında kültürel değerlerin tanımlanmasında en az kullanılan kavram olmuştur. Bunun nedeni yapılandırılmamış ve yarı yapılandırılmış mülakatlar neticesinde elde edilen veriler ışığında, Kore halkının, dini “tercih edilebilir” bir unsur olarak görmesidir. Müslüman, Musevi ve Hıristiyan pek çok toplum için din doğuştan gelen, bireyin kaderi olup değiştirilmesi zor ya da mümkün olmayan bir unsurken, Güney Kore’de din, sonradan seçilebilen, değiştirilebilen bir tercihtir. Bu nedenle toplumsal değil bireysel bir özelliği bulunmaktadır⁵⁴.

Tablo 4.8. *Son 20 Yılda Nüfus Yapısındaki Değişim ve Memnuniyet İlişkisi*

Son 20 yılda yaşadığımız bölgenin nüfus yapısında değişim oldu mu?		Bu durumdan memnun musunuz?		
		Evet	Hayır	Toplam
Evet	Kişi Sayısı	90	230	320
	% Yüzde	% 78,9	% 85,5	% 83,6
Hayır	Kişi Sayısı	24	38	62
	% Yüzde	% 21,1	% 14,1	% 16,2
Toplam	Kişi Sayısı	114	268	382
	% Yüzde	% 100	% 100	% 100

Son 20 yılda Güney Kore’ye göçün artmasıyla birlikte nüfus yapısında değişimler ortaya çıkmaya, “kosian” çocuklar doğmaya başlamıştır. Bu doğrultuda nüfus yapısında değişimin yaşandığını kabul edenlerin oranı da Tablo 4.8’de görüldüğü üzere toplam katılımcıların % 83,6’sını oluşturmaktadır. Bu soruya cevap veren 382 kişiden 230’u ise nüfus yapısında meydana gelen değişimden memnun değildir. Yaşanan bu değişimle beraber sosyal güvenlik, eğitim seviyesi, gelenek ve görenekler, iş imkânları gibi konularda da değişiklikler ortaya çıkmıştır. Tüm bu değişimler toplumun bazı kesimlerini memnun ederken bazılarını da etmemektedir. Yaşanan değişim küreselleşmenin etkisiyle

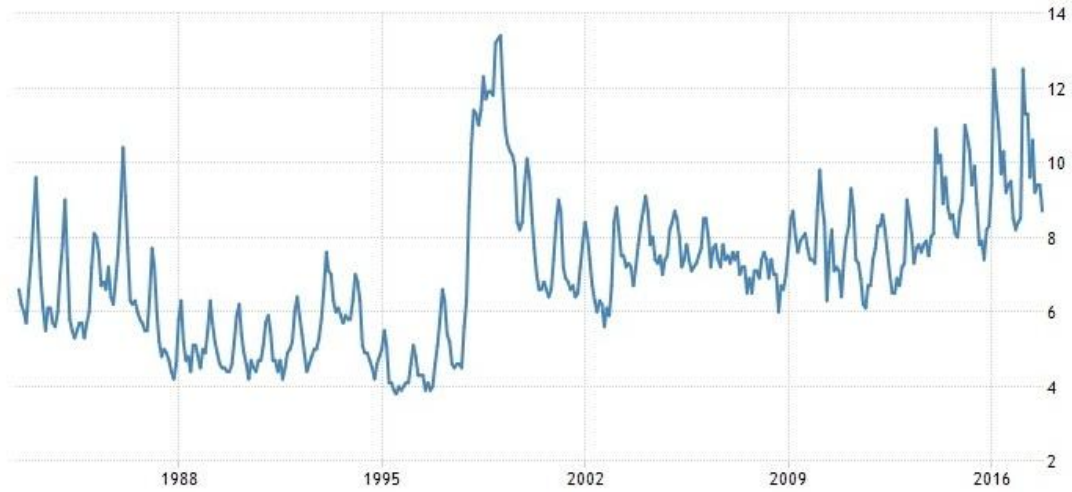
⁵⁴ Bu bilgi yüz yüze mülakatlardan elde edilmiştir.

genç neslin Kore'nin temel değerlerini önemsiz görmesi, artan göçlerden kaynaklanan toplumsal bozulma ve yozlaşma gibi nedenlere dayandırılmaktadır⁵⁵.

Koreliler, Asyalı yabancılarla evlenerek nüfus yapısını değiştirmeye başlamıştır. Ebeveynlerinden biri Koreli olan çocuklarda ebeveynlerinin farklı etnik kökenleri nedeniyle koreli olup olmadıklarına dayalı kimlik karmaşası ortaya çıkmıştır. Kimliklerini sorgulayan bu çocuklar, sorguları esnasında küçük yaşta “kosian” gibi isimlendirmelerle ötekileştirilmekte ve koreceyi iyi konuşamamaları nedeniyle okul arkadaşları ya da öğretmenleri tarafından ayrımcılığa maruz kalmaktadır. Böylece toplumsal bir problem de yavaş yavaş günyüzüne çıkmaya başlamıştır⁵⁶. Konuyla ilgili olarak sonraki bölümde ele alınan ikinci elden kaynaklarda da görülebileceği gibi Koreliler arasında göçmenlere yönelik bir takım rahatsızlıklar da ortaya çıkmıştır. Ancak yine de Kore'deki en önemli sorun şu an için Asyalı göçmenler, yabancı düşmanlığı, ırkçılık ya da çokkültürlü evlilikler değildir.

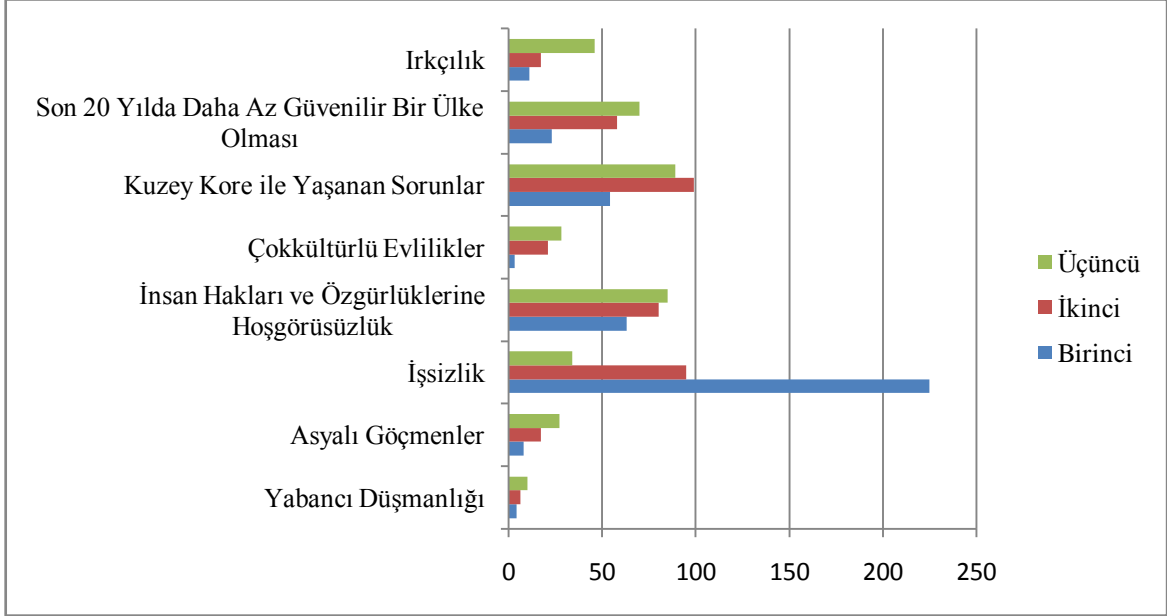
Grafik 4.5 Koreli Genç Nüfusun İşsizlik Oranları (1988-2017)

⁵⁵ Bu bilgiye yarı yapılandırılmış mülakatlar neticesinde ulaşılmıştır.

⁵⁶ Yüz yüze mülakat görüşmelerinde elde edilen bilgileridir.

Grafik 4.6. Güney Kore'deki En Önemli 3 Problem (2016)

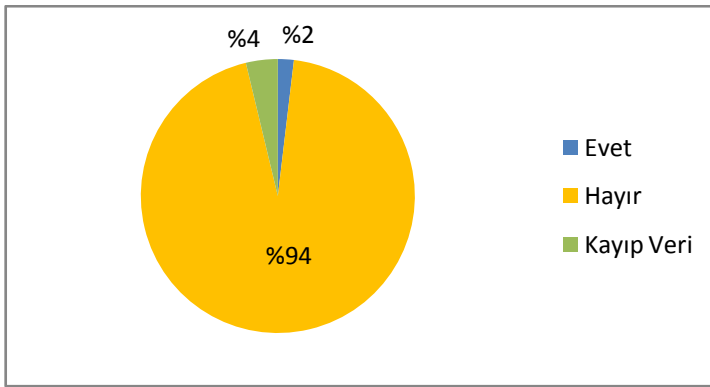
Grafik 4.5'te görüleceği üzere Korelilerin en büyük problemleri işsizliktir. Bu bağlamda Şekil 4.1'de yer alan “genç nüfusun işsizlik oranı” grafik görseline göre de Kore'deki işsizlik oranı son yıllarda dalgalı bir biçimde artmaktadır. Bir önceki bölümde değinildiği gibi eğitim seviyesindeki pozitif yönlü artış; yüksek eğitim kurumlarından mezun olanların sayısının her geçen gün artması, Güney Korelilerin mavi yakalı işleri tercihini azaltmaktadır. Bu durum da aynı zamanda işsizliği Güney Kore'nin en önemli problemi haline getirmiştir (Grafik 4.5). Bu doğrultuda Tablo 4.9'da iş imkânlarında değişim olduğunu düşünenlerin oranları yer almaktadır. 246 kişi değişim olduğunu belirtirken bu kişilerden 215'i değişimden memnun olmadıklarını ifade etmiştir. Bu soruya yanıt veren 384 katılımcının 129'u da iş imkânlarında herhangi bir değişimin olmadığı kanaatindedir.

Tablo 4.9. Son 20 Yılda İş imkânlarındaki Değişim ve Memnuniyet İlişkisi

20 yıllık dönemde yaşadığınız bölgede iş imkânlarında değişim oldu mu?		Bu durumdan memnun musunuz?		
		Evet	Hayır	Toplam
Evet	Kişi Sayısı	30	215	246
	% Yüzde	% 76,9	% 62,5	% 64,1
Hayır	Kişi Sayısı	9	129	138
	% Yüzde	% 23,1	% 37,5	% 35,9
Toplam	Kişi Sayısı	39	344	384
	% Yüzde	% 100	% 100	% 100

Yüz yüze anketi yanıtlayan (N=400) katılımcılara göre Güney Kore'nin 2016 itibarıyla en önemli problemi işsizliktir (Grafik 4.5). Daha önce üçüncü bölümde de bahsedildiği gibi Güney Kore'deki işsizlik sorunu Asyalı göçmenlerden değil, Güney Korelilerin 3D (kirli, zor ve tehlikeli) işleri yapmak istememelerinden kaynaklanmaktadır. Bu bağlamda haneîçi ekonomik durumlarında herhangi bir değişim olmadığını ya da her geçen gün kötüye gittiğini belirten 213 katılımcıdan 201'i (% 94), Asyalı göçmenlerin ekonomik değişimleriyle bir ilgilerinin olmadığını ifade etmiştir. Öte yandan sadece 4 kişi (% 2) ekonomik değişimlerini Asyalı göçmenlere dayandırmaktadır. Geriye kalan 8 katılımcı da bu soruyu yanıtlamamıştır (Grafik 4.6).

Grafik 4.7. Ekonomik Değişimle Asyalı Göçmenler Arasındaki İlişki

Mavi yakalı işler yerine beyaz ya da kırmızı yakalı işleri tercih etmeleri nedeniyle sanayide işçi ve ara eleman açığının ortadan kaldırılması için yakın ülkelerden çok sayıda işçi göçü yaşanmaktadır. Bununla ilgili 2015'te küçük ve orta ölçekli işletmelerle yapılan bir ankette katılımcıların % 60,7'si gençlerin imalat işlerinde çalışmaya gönüllü olmadıklarını göstermektedir (Choi, 2016). Bu durum da Korelilerin istihdam edilebilecek alanlarının daralması ve işsizliğin artmasına neden olmaktadır. Kore Ekonomik Araştırma Enstitüsü'nün raporuna göre de 15-64 yaş arası çalışan nüfusun 2040'ta % 73'ten % 56,5'e kadar düşmesi beklenmektedir. Bu nedenle sosyo kültürel anlamda yaşanan bir takım sıkıntılara rağmen, ekonomi alanında Asyalı göçmenlere karşı daha ılımlı ve daha kabul edilir bir politika bulunmaktadır.

Konuya ilişkin bir başka sorudan alınan veriler de yine Asyalı göçmenlerin işsizlik problemiyle doğrudan bağlarının olmadığını göstermektedir. Tablo 4.10'da Asyalı göçmenlerin işsizlik oranlarındaki artış üzerinde etkilerinin olup olmadığına yönelik algı,

cinsiyete dayalı olarak incelenmektedir. “Asyalı göçmenlerin etkisiyle işsizlik oranı artmaktadır” ifadesine olumsuz cevap veren toplamda 184 kişi (% 46,1) bulunmaktadır. Bunun 82’sini kadın katılımcılar 102’sini de erkek katılımcılar oluşturmaktadır. Soruya cevap veren 87 kişi (% 21,8) Asyalı göçmenlerin işsizlikle ilgili oldukları düşüncesine sahiptir. Soruya cevap veren 399 kişiden geriye kalan 128 kişi (% 32,1) bu ifadeye “Ne Katılıyorum Ne De Katılmıyorum” cevabını vermiştir. Bu veriler ışığında katılımcıların büyük bir bölümü Asyalı göçmenlerin işsizlik oranlarındaki artışla bir ilgisinin olmadığı görüşüne sahiptir.

Tablo 4.10. *Asyalı Göçmenlerle İşsizlik Oranlarının Artması Arasındaki İlişkinin Cinsiyete Göre Analizi*

“Asyalı göçmenlerin etkisiyle işsizlik oranı arttı.”		Cinsiyet		
		Kadın	Erkek	Toplam
Kesinlikle Katılmıyorum.	Kişi Sayısı	14	21	35
	Yüzde %	%6,8	%10,8	%8,8
Katılmıyorum	Kişi Sayısı	68	81	149
	Yüzde %	%33,2	%41,8	%37,3
Ne katılıyor ne de katılmıyorum	Kişi Sayısı	80	48	128
	Yüzde %	%39	%24,7	%32,1
Katılıyorum	Kişi Sayısı	31	26	57
	Yüzde %	%15,1	%13,4	%14,3
Kesinlikle Katılıyorum	Kişi Sayısı	12	18	30
	Yüzde %	%5,9	%9,3	%7,5
Toplam (Cinsiyete göre soruya cevap verenler)	Kişi Sayısı	205	194	399
	Yüzde %	%51,4	%48,6	%100

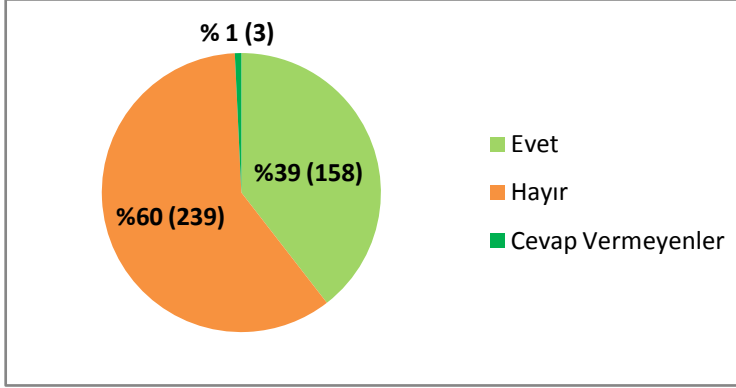
Ayrıca Güney Kore’de toplumsal güvenliğin değişim ve memnuniyet ilişkileri ile ilgili veriler Tablo 4.11’de ele alınmaktadır. Bu verilere göre, 2016’ya kadar geçen 20 yıllık zamanda Güney Kore’de toplumsal güvenliğin değiştiğini düşünen 212 kişi (% 55,1) bulunmaktadır. Bu kişilerin 127’si değişimden memnun değildir. 173’ü de toplumsal güvenlik anlamında değişim yaşanmadığını, fakat cevap verenlerin büyük bir çoğunluğunu oluşturan 158 kişi değişimin olmamasından memnun olmadıklarını belirtmiştir.

Tablo 4.11. Son 20 Yılda Toplumsal Güvenlik Konusunda Değişim ve Memnuniyet İlişkisi

20 yıllık dönemde yaşadığımız bölgede toplumsal güvenlik anlamında değişim oldu mu?		Bu durumdan memnun musunuz?		
		Evet	Hayır	Toplam
Evet	Kişi Sayısı	85	127	212
	% Yüzde	% 85,9	% 44,6	% 55,1
Hayır	Kişi Sayısı	14	158	173
	% Yüzde	% 14,1	% 55,4	% 44,9
Toplam	Kişi Sayısı	99	285	385
	% Yüzde	% 100	% 100	% 100

2016’da 400 kişi üzerinde yapılan araştırmada Güney Kore’deki ikinci ve üçüncü en önemli problemin sırasıyla Kuzey Kore ile yaşanan sorunlar ve insan hak ve özgürlüklerine karşı hoşgörüsüzlük olduğu verilerine ulaşılmıştır (Grafik 4.5). Aynı grafikte Asyalı göçmenler önemli bir problem olarak görülmemektedir ve Tablo 4.11’e bakarak Asyalı göçmenlerin toplumsal güvenliği doğrudan etkileyen bir unsur olduğunu söylemek de mümkün değildir. Ancak Grafik 4.7’de Asyalı göçmenler ve yabancıların Güney Kore için bir tehdit olup olmadığına ilişkin veriler sunulmuştur. Bu ifade de kullanılan “tehdit” ekonomik, sosyal, kültürel ya da siyasi olmak üzere tüm konuları kapsayıcı olarak kullanılmıştır. Ancak bu konuyla ilgili olarak daha önce yapılan araştırmaların bir kısmı incelendiğinde genel olarak yabancı ve işçilerin özellikle kültürel olarak toplumsal olarak bir korku oluşturduğu anlaşılmaktadır (Tablo 4.17, Tablo 4.18). Aşağıdaki grafiğe göre de soruyu cevaplayan 397 kişiden 158’i (% 39) Asyalı göçmenlerin ve diğer yabancıların Güney Kore için bir tehdit olduğu görüşündedir. 3 kişinin (% 1) cevap vermediği soruda geriye kalan 239 kişi (% 60) Asyalı göçmenleri ve yabancıları bir tehdit olarak algılamamaktadır.

Grafik 4.8. “Asyalı Göçmenler ve Yabancılar Güney Kore İçin Bir Tehdittir” İfadesine Verilen Cevaplar

Tablo 4.12’de Asyalı göçmenlerin Güney Kore’ye etkilerinin suç oranları, sağlık problemleri, işsizlik ve evlilik göçü bağlamında Asyalı Koreli çocukların oranlarındaki artış hakkında algılarının ne olduğu ele alınmıştır. Bu doğrultuda Asyalı göçmenlerin Güney Kore’deki suç oranlarını arttırdığını düşünenlerin oranı % 46,8’dir. Bu bağlamda görüşmeler sırasında biri yarı yapılandırılmış diğer ikisi yapılandırılmamış görüşmelerden birbirini tanımayan üç görüşmeci Seul’de bulunan Yeonnam Dong ve Jayang Dong bölgelerinin çoğunlukla Çinli yerleşimciler tarafından tercih edilen bölgeler olduğu bilgisini vermiştir. Bu bölgelerde Çinli göçmenlerin sayıları artmaktadır. Göçmen sayısında yaşanan bu artışla birlikte bölgelerdeki göçmenler gettolaşmaya başlamıştır. Öyle ki Çinlilerin yaşadığı bazı mahallelere polislerin dahi girmesi zor ve tehlikeli bir hal almıştır. Öte yandan Koreliler bu bölgelerde yaşamak istemediklerinden taşınmaya ve hatta işlerini değiştirmeye başlamışlardır⁵⁷.

Tablo 4.12’de ele alınan bir başka konu ise yine işsizlikle ilgilidir ve katılımcıların % 46,1’i Asyalı göçmenlerin etkisiyle işlerinin azaldığı görüşünde değildir. Sadece % 21,8 oranında Koreli, Asyalı göçmenlerin işsizliği arttırdığı görüşüne sahiptir. Bir başka ifade de Asyalı göçmenlerin sağlık problemlerindeki artışta etkilerinin olup olmadığı yönündedir; katılımcıların % 59,8’i sağlık problemlerinde Asyalıların etkisi olmadığını, sadece % 8,3’ü sağlık problemlerinde Asyalı göçmenlerin etkilerinin bulunduğunu düşünmektedir. Son olarak % 59,3 oranında katılımcı, Asyalı gelinlerin ve Asyalı Koreli çocukların oranlarında artış olduğu, % 18’i ise olmadığı görüşündedir.

⁵⁷ Yapılandırılmamış ve yarı yapılandırılmış mülakatlar esnasında elde edilen bilgilerdir.

Tablo 4.12. *Asyalı Göçmenlerin Güney Kore'ye Etkisi*

İfadeler	Olumlu Cevaplar		Olumsuz Cevaplar	
	Kişi	Yüzde (%)	Kişi	Yüzde (%)
Suç oranları arttı.	187	46,8	86	21,6
İşsizlik arttı.	87	21,8	184	46,1
Sağlık problemleri arttı.	33	8,3	239	59,8
Asyalı gelinlerin ve Koreli-Asyalı çocukların oranları arttı.	237	59,3	72	18

Tablo 4.13’de ise Güney Korelilerin Asyalı göçmenlere yönelik çeşitli tutumlarını gösteren ifadeler ele alınmaktadır. Bu doğrultuda Asyalı göçmenlerin toplumsal barışa katkı sağladığına dair ankete katılanların % 50’den fazlası henüz Asyalı göçmenlerin toplumsal barışa katkı sağlayıp sağlamadıkları konusunda kararsızken % 27,6’sı barışa katkı verdiklerini, % 17,6’sı ise barışa katkı vermedikleri düşüncesindedir. Bunun yanı sıra Asyalı göçmenler ve Güney Koreliler arasında ayırım olmadığına dair ifadeye verilen cevapların % 57’si olumlu, % 25’i de olumsuz yöndedir. Bu konuyla ilgili olarak, Tablo 4.14 incelendiğinde yapılan bir başka ankete göre özellikle yabancı işçilerin Güney Koreli işçilerle benzer haklara sahip olmaları gerektiğini katılımcıların % 72,8’i kabul etmiş, % 26,9’u kabul etmemiştir. Aynı tabloda yer alan gelişmiş ülkeden gelen yabancılara daha nazik, yarı gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkelerden gelen yabancılara karşı ise daha az nazik davrandıklarını kabul eden katılımcıların hisleri ya da fikirleri farklı olsa dahi, insan haklarının yerine getirilmesi konusunda hassasiyet göstermektedirler. Grafik 4.5’te 2016’da en önemli problemlerden biri olarak insan hak ve özgürlüklerine karşı hoşgörüsüzlüğün görülmesi, Korelilerin bu konudaki hassasiyetlerini göstermektedir.

Öte yandan, Asyalı göçmenler için yapılan düzenlemeleri katılımcıların % 48,8’i yeterli bulmamaktayken sadece % 9,3’lük bir kısım düzenlemeleri yeterli bulduğu görüşündedir. Düzenlemelerin yetersiz olduğunu ifade edenlerin büyük bir çoğunluğunu da (144 kişi) 18-34 yaş arası genç nüfus oluşturmaktadır. Bu tablo, Tablo 4.14 ile karşılaştırıldığında, Tablo 4.14’te yer alan “Güney Kore, yabancıların insan haklarını iyi bir şekilde korumaktadır” ifadesine % 75,2 oranında olumsuz cevap verildiği görülmektedir. Buradan hareketle, Güney Kore vatandaşlarında hükümetin yürütmekte olduğu çokkültürlülük politikasının hukuki anlamda eksikleri olduğu algısından bahsedebiliriz. Öyle ki katılımcıların % 45’i Korelilerle Asyalı göçmenler arasındaki iletişimin yetersiz olduğunu düşünmekte ve bu oranın büyük bir çoğunluğunu ise yine (126

kişi) 18-34 yaş arası katılımcılar oluşturmaktadır. Katılımcıların % 24,9'u ise göçmenlerle aralarındaki iletişimi yeterli bulmaktadır.

Göçmenler için yapılan düzenlemelerin ve Korelilerle Asyalı göçmenler arasındaki iletişimin eksik olmasına rağmen Güney Kore'deki göçmenlerle Koreliler arasında bir ayırım olmadığı düşüncesi yaygındır. Bu noktada, bu ifadeyi destekleyen en önemli örneklerden biri, 2012'den beri hükümette görev alan ve her fırsatta çokkültürlülüğe vurgu yapan, ilk kez sonradan Kore vatandaşlığı alarak meclis üyesi olmuş, Filipin asıllı Jasmine Lee'dir. Kore'de doğup büyümemiş olmasına ve sonradan vatandaşlık almış olmasına rağmen tüm Koreliler gibi aynı haklara sahiptir.

Tablo 4.13. *Asyalı Göçmenler Hakkındaki Tutumlar*

	Olumlu Cevaplar		Olumsuz Cevaplar			Nötr Cevaplar		Toplam			
	Kişi Sayısı	Yüzde (%)	Kişi Sayısı	Yüzde (%)	Kişi Sayısı	Yüzde (%)	Kişi Sayısı	Yüzde (%)			
									G	Y	G
Asyalı göçmenler toplumsal barışa katkı sağlamaktadır.	85	25	27,6	51	19	17,6	160	69	54,8	399	99,8
Halklar arasında ayırım yoktur. Korelilerle	173	57	57,6	71	29	25,0	51	16	16,8	397	99,3
Asyalı göçmenler arasındaki iletişim yetersizdir.	126	54	45,0	76	23	24,9	93	26	29,8	398	99,5
Asyalı göçmenler için yapılan düzenlemeler yeterlidir.	26	11	9,3	144	51	48,8	126	41	41,8	399	99,8

Not: *Olumlu cevaplar bölümü "kesinlikle katılıyorum" ya da "katılıyorum" cevaplarını, olumsuz cevaplar bölümü ise "kesinlikle katılmıyorum", "katılmıyorum", nötr cevaplar bölümü de "ne katılıyorum ne de katılmıyorum" cevaplarını içermektedir. G "18-24 ve 25-34", Y "35-55 ve 55 yaş üstü" yaş aralıklarını temsil etmektedir. N=400 değerini karşılamayan ifadelerde kayıp veriler mevcuttur.*

4.2. İkinci Elden Verilerin İncelenmesi

Bu bölümde özellikle Güney Kore’de daha önce yapılmış bazı araştırmalardan elde edilen veriler ve konuyla ilgili basılı medyada yapılan haberler ele alınmaktadır. Güney Kore vatandaşlarının kültürel kodlarına, yabancılara ve göçmen haklarına yönelik tutumlarını ve Güney Kore’ye gelen yabancı göçmenlerin ülkelerinin gelişmişlik durumuna göre onlara karşı davranışlarını ortaya koyan bir takım veriler ışığında 2016’da birinci elden elde edilen veriler daha anlamlı bir hale gelmektedir. Bunun dışında The Diplomat, The New York Times gibi uluslararası ya da The Chosunilbo, The Korea Times gibi yerel gazetelerden elde edilen verilerle Güney Kore’de yaşayan Asyalı göçmenlere yönelik tutum ve davranışlar ortaya konulmuştur.

Tablo 4.14. *Yabancılara Karşı Tutumlar (%)*

İfadeler	Olumlu Cevaplar	Olumsuz Cevaplar	Olumlu ve Olumsuz Cevaplar Arasındaki Fark
Koreliler gelişmiş ülkelerden gelen yabancılara naziktir.	83,0	17,0	66,0
Koreliler yarı gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkelere gelenlere naziktir.	30,0	70,0	-40,0
Yabancı işçiler, Koreli işçilerle benzer haklara sahip olmalıdır.	72,8	26,9	45,9
Güney Kore, yabancıların insan haklarını iyi bir biçimde korumaktadır.	24,2	75,2	-51,0
Farklı ırktan yabancılara karşı farklı hislere sahibim.	71,8	28,1	43,7
Çocuğumun yabancılarla evlenmesi fikrine karşıyım.	56,5	43,3	13,2
Çocuğumun yurtdışından Koreli biriyle evlenmesine karşıyım.	44,2	55,7	-11,5
Koreliler yabancılara karşı daha üstündür.	54,9	44,9	10,0

Kaynak: *The 2006 Koreans' Consciousness and Value Survey'den aktaran Yoon, I.J. vd. (2008), South Koreans' attitudes toward foreigners, minorities and multiculturalism, s. 335.*

Not: *Yabancı işçilere karşı kabul edilen sınır, göçmenler ve etnik gruplardır.*

Tablo 4.14’te 2006’da yapılmış bir çalışmadan elde edilen veriler kapsamında Güney Korelilerin yabancılara karşı tutumları ele alınmaktadır. Bu bağlamda, Korelilerin % 83’ü gelişmiş ülkelerden gelen yabancılara nazik davrandıkları cevabını verirken katılımcıların % 70’i yarı gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkelere gelen yabancılara karşı nazik olmadıklarını ifade etmiştir. Aynı şekilde katılımcıların % 75,2’si Güney Kore’de yabancıların insan haklarının iyi bir biçimde korunmadığını, % 72,8’i de yabancı işçilerin de Koreli işçilerle benzer haklara sahip olmaları gerektiği fikrini kabul etmiştir.

Aynı tablonun devamında yer alan ifadelere göre Korelilerin % 71,8'i farklı ırktan olan insanlara karşı farklı hisler beslediklerini, % 56,5'i ise çocuklarının yabancılarla evlenmelerine karşı olduklarını belirtmiştir. “Çocuğumun yurtdışından Koreli biriyle evlenmesine karşıyım.” ifadesine % 44,2 olumlu cevap verirken, % 55,7'si bu ifadeye olumsuz cevap vermişlerdir. Tablonun sonunda yer alan “Koreliler yabancılarla karşı daha üstündür.” ifadesine ise katılımcıların % 54,9'u olumlu cevap verirken % 44,9'u bu görüşü onaylamamıştır.

Tablo 4.15. *Anti-sosyal Grupların Halk Toplantıları (Mitingleri) Yapmalarına Yönelik Güney Korelilerin Tutumları (%)*

	Aşırı Dindarlar		Hükümet Karşıtları		İrk ve etnik gruplara önyargılı insanlar		Homoseksüeller	
	2004	2007	2004	2007	2004	2007	2004	2007
N=Frekans	1.313	1.500	1.313	1.500	1.313	1.500	-	1.500
Kesinlikle İzin Verilmemeli	25	41,9	39,7	61,7	29,6	46,5	-	24,5
Muhtemelen İzin Verilmemeli	50,8	46,3	47,0	34,5	48,5	46,7	-	36,7
Muhtemelern İzin Verilmeli	16,7	10,9	7,5	3,6	15,3	6,4	-	33,3
Kesinlikle İzin Verilmeli	2,3	0,8	1,4	0,2	1,5	0,5	-	5,5
Bilmiyorum	5,3	-	4,4	-	5,1	-	-	-
Toplam	100	100	100	100	100	100	-	100

Kaynak: *The 2004 KGSS and the 2007 Koreans' Conflict Consciousness Survey'den aktaran, Yoon, I.I. vd. (2008), South Koreans' Attitudes toward Foreigners, Minorities and Multiculturalism, s.329.*

Tablo 4.15'de Kore'de toplumsal araştırmalar yapan Korean General Social Survey (KGSS)'in 2004 verileri ile 2007'de yapılan Koreans' Conflict Consciousness Survey (Korelilerin Çatışma Bilinci Araştırması) adlı bir başka anket çalışmasının karşılaştırıldığı ve anti-sosyal grupların halk toplantıları (mitingleri) yapmalarına yönelik Güney Korelilerin tutumlarını ortaya koyan bir tablo yer almaktadır. KGSS'nin yapmış olduğu araştırmanın 2004'teki frekansını (N) 1313 Koreli, 2007'deki araştırmanın frekansını (N) ise 1500 Koreli oluşturmaktadır. 2004 ve 2007'de yapılan her iki araştırmada da tez konusu kapsamında değerlendirilebilecek “ırk ve etnik gruplara karşı önyargılı insanlar”ın toplanmalarına yönelik ifade için Korelilerin tutumu olumsuz yönde olmuştur. 2004'te ırk ve etnisite farklarına karşı yapılacak gösterilere 2007'ye oranla daha olumlu cevaplar verilmiştir. Bu durumda 3 sene içerisinde artan göç oranlarına rağmen hükümetin çokkültürlülük politikaları, özellikle görsel ve basılı medya çalışmaları sonucunda

göçmenlere karşı yapılacak gösterilere izin verilmemesi gerektiğine dair verilen cevapların oranı artış göstermiştir.

Tablo 4.16. Kültürel Çeşitliliğe Karşı Tutumlar (%)

	Olumlu Cevaplar		Olumsuz Cevaplar		Aradaki Fark	
	2003	2007	2003	2007	2003	2007
Tamamen Güney Koreli olmak, Güney Kore'nin gelenek ve göreneklerini paylaşmayan insanlar için imkânsızdır.	55,0	30,8	23,0	32,9	32,0	-2,1
Etnik azınlıklara gelenek ve göreneklerini korumak için devlet desteği verilmelidir.	61,6	51,6	12,5	10,7	49,1	40,9
Farklı ırk ve etnik gruplar kendi gelenek ve göreneklerini sürdürebiliyorsa bu bir ülke için daha iyidir.	43,1	46,9	47,6	9,3	-4,5	37,6
Etnik azınlık grubunu Kore geleneklerine adapte etmek Kore için daha iyidir.	-	39,3	-	11,7	-	27,6

Kaynak: 2003 KGSS and the 2007 Koreans' Conflict Consciousness Survey'den aktaran, Yoon, I.J. vd. (2008), *South Koreans' Attitudes toward Foreigners, Minorities and Multiculturalism*, s. 334.

Not: Olumlu cevaplar bölümü "çok önemli" ya da "oldukça önemli" cevaplarını, olumsuz cevaplar bölümü ise "çok önemli değil", "hiç önemli değil" cevaplarını içermektedir.

Tablo 4.16'da Güney Korelilerin kültürel çeşitlilik ile ilgili bazı ifadelere verdikleri cevapların yüzdeleri bulunmaktadır. Bu bağlamda 2003'te KGSS'nin yapmış olduğu araştırmaya göre Güney Korelilerin % 55'i, gelenek ve göreneklerini paylaşmayan insanların tamamen Güney Koreli olmalarının imkânsız olacağı ifadesine katılmakta, % 23'ü ise bu ifadeye katılmamaktadır. 2003 yılında yapılan bu araştırmanın sonucuna göre Koreliler gelenek ve göreneklerin gerçek bir Güney Koreli olmak için önemli olduğu görüşündedir (Yoon vd., 2008, s. 333). Oysa bu ifadeye verilen cevapların 4 yıl sonra yapılan araştırmada büyük bir değişim göstermiş olduğu görülmektedir. 2003'te % 55 olan katılım oranı 2007'de % 30,8'e düşmüş, olumsuz cevaplar ise % 23'ten % 32,9'a yükselmiştir.

Aynı tabloda bulunan etnik azınlıklara gelenek ve göreneklerini korumaları için devlet desteğinin verilmesi 2003'te de 2007'de de sırasıyla % 61,6, % 51,6 oranlarında olumlu cevaplar almıştır. Buna rağmen 2007'de yapılan araştırma verilerine göre etnik azınlık grubunun Kore geleneklerine adapte edilmesinin iyi olacağına dair ifade % 39,3 oranında olumlu cevap, % 11,7 olumsuz cevap almıştır. Ayrıca çokkültürlülüğün bir ifadesi olan farklı ırk ve etnik grupların kendi gelenek ve göreneklerinin sürdürülmesinin

bir ülke için daha iyi olabileceği ifadesi 2003'te % 43,1 oranında olumlu, % 47,6 oranında da olumsuz cevap alırken sadece 4 yıl sonra olumlu cevaplarda % 3,8 oranında büyüme olmuştur ve olumsuz cevaplar önemli ölçüde azalmıştır (% 9,3). Bunun yanında Tablo 4.17'deki veriler incelendiğinde yabancıların sermaye ve kültürüne karşı daha milliyetçi tutumlar sergilendiği görülmektedir.

Tablo 4.17. *Yabancı Sermaye ve Kültüre Karşı Tutumlar*

İfadeler	Olumlu Cevaplar (%)	Olumsuz Cevaplar (%)
Güney Kore ulusal ekonomisini korumak amacıyla yabancı ürünlerin ithalatını sınırlanmalıdır.	51,8	24,3
Büyük uluslararası şirketler Güney Kore'deki yerel işletmelere gitgide zarar vermektedir.	43,6	21,7
Yabancılar Güney Kore'den arazi almalarına izin verilmemelidir.	57,4	17,8
Güney Kore televizyonu Güney Koreli film ve programları tercih etmelidir.	56,6	17,2
Yabancı film, müzik ve kitapların artan etkisi, ulusal ve yerel kültürümüze zarar vermektedir.	46,2	29,7

Kaynak: *Yoon, I.J. vd. (2008), South Koreans' Attitudes toward Foreigners, Minorities and Multiculturalism, s. 338, 339.*

Tablo 4.17'de ekonomik olarak iç pazarın korunmasına yönelik yabancı ürünlerin ithalatının sınırlandırılmasına dayalı ifade de % 51,8 oranında olumlu cevap verilmiş, % 24,3 oranındaysa olumsuz cevaplar verilmiştir. Büyük uluslararası şirketlerin ülke içerisindeki faaliyetlerinin artmasıyla yerelde bulunan işletmelerin zarara uğradıklarını kabul edenlerin oranıysa % 43,6'dır. Buna karşılık zarara uğramadığını düşünen % 21,7'lik bir oran bulunmaktadır. Bir diğer ifade ise yabancıların Güney Kore'den arazi almalarına izin verilmemesi şeklindedir ve bu konuda da araştırmaya katılanların (N=1500) % 57,4'ü ifadeyi onaylamakta, % 17,8'i arazi satışına izin verilmesinde bir sakınca olmadığını desteklemektedir. Bu konuyla ilgili olarak yarı yapılandırılmış mülakatlarda Çinli iş adamlarının Jeju adasında büyük oranlarda arazi satın aldıkları, bölge halkının ve yerel turistlerinde bu durumdan rahatsız oldukları dile getirilmiştir.

Diğer iki ifade de basılı ya da görsel medya araçlarında Güney Kore'nin kendisine ait film, müzik, kitap gibi ürünlerin kullanılmasına % 56,6 oranında olumlu cevaplar

verilmiştir. Öte yandan yabancı film, müzik ve kitapların etkisinin arttığı % 46,2 olumlu cevapla kabul edilmektedir. Bu da yabancı film, müzik ve kitapların Kore kültürüne zarar vermekte olduğunun kabul edildiğini ortaya çıkarmaktadır. Tüm bu veriler ışığında Güney Korelilerin, yabancı sermayenin ve yabancı kültürünün ülkede yaratabileceği nüfuzla karşı temkinli olmayı tercih ettikleri görülmektedir (Yoon vd., 2008, s. 338).

KGSS'nin 2003'te yapmış olduğu bir araştırmaya göre, "Göçmenler suç oranlarını arttırmaktadır." ifadesine % 37 olumlu cevap verilmiş, % 32 oranında da olumsuz cevap verilmiştir (Yoon vd., 2008, s. 336). Birinci elden elde edilen veriler ile kıyaslandığında Tablo 4.12'de Asyalı göçmenlerin Güney Kore'ye etkilerinin suç oranlarını arttırdığını düşünenlerin oranı % 46,8'dir. 2003'ten 2016'ya kadar geçen sürede yarı yapılandırılmış mülakatlardan da elde edilen bilgilere göre Güney Kore'de artan göçmenlik sonucu çeşitli bölgelerde gruplaşma ve özellikle bu bölgelerde yaşanan suçlara müdahalede çeşitli aksaklıklar yaşanmaktadır. Bu durumda Korelilerin toplumsal güven algılarını büyük ölçüde sarsmaya başlamıştır.

Aynı araştırmada "Günümüzde Güney Kore'de göçmenlerin sayıları artmalı mı yoksa azalmalı mı?" sorusuna katılımcıların % 32'si azalması, % 35 olduğu gibi kalması ve % 23'ü de sayılarının artması gerektiği cevabını vermiştir (Yoon vd., 2008, s. 336). Bu bağlamda hükümetin yürüttüğü göçmen politikası sürecinde göçmenler Kore vatandaşlarının sempatilerini kazanmış olmalarına rağmen gün geçtikçe sayılarında yaşanacak artış ve Güney Kore'deki yaşam şeklini değiştirmeleri Güney Kore vatandaşlarının göçmenlere karşı daha az hoşgörülü olacakları sonucunu da beraberinde getirmektedir (Yoon vd., 2008, s. 336). Bu konuya ilişkin bir başka örnekte yine Tablo 4.18'de yer almaktadır.

Tablo 4.18. *Komşu Olmak İstemeyen Gruplar (%)*

	2001	2006
Madde Bağımlıları	75,6	98,6
HIV/AIDS Hastaları	98,4	93,5
Eski Hükümlüler	81,4	88,4
Homoseksüeller	82,4	87,3
Alkolikler	75,6	76,4
Yabancı işçiler/Göçmenler	46,8	38,7
Diğer Etnik Gruplar	34,7	36,5

Kaynak: *The Life and Value Changes Survey in 2001 and 2006'den aktaran Yoon, I.J. vd. (2008), South Koreans' Attitudes toward Foreigners, Minorities and Multiculturalism, s. 337.*

2001 ve 2006'da yapılan iki ayrı araştırmanın verilerine göre tez konusuyla bağlantılı olarak tablonun son iki ifadesinde yer alan yabancı işçiler/göçmenlerle komşuluk yapmayı istemeyenlerin oranı 2001'de % 46,8 iken 2006'da bu oran % 36,5'e düşmüştür. Ancak diğer etnik gruplarla komşu olmak istemeyen Korelilerin oranı 2001'den 2006'ya kadar % 34,7'den % 36,5'e yükselmiştir. 2014'te The Diplomat yazarı Tae-jun Kang'ın yazısında yer alan Hyundai Araştırma Enstitüsü'nün bir araştırmasına göre % 44,2 Güney Koreli, göçmenlerin ya da göçmen işçilerin kendilerinin komşusu olmalarını istemediklerini belirtmiştir (Kang, 2014). Konuyla ilgili olarak Gyeonggi Göçmenlerin İnsan Hakları İçin Politika Geliştirme ve Araştırma Enstitüsü'nün 560 yabancı yerleşimci ile 2015 yılında yaptığı bir araştırmaya göre ise % 43,7'si iş yerlerinde ayrımcılığa uğradıklarını dile getirmiştir (Kim, 2016).

Ayrımcılığa uğrayanlar sadece yetişkin göçmenler de değildir. Göçmen sayısında yaşanan artışla birlikte ilk, orta ve liseye giden yabancı çocuk sayısında da artış yaşanmıştır. The Chosun Ilbo'nun 2012'de yaptığı bir habere göre 2006 yılında çokkültürlü aileye mensup 9.389 çocuk ilkokul ve ortaokula giderken 2012 yılında bu sayı 44.954'e yükselmiştir. Aynı haberdeki bir diğer veriye göre ise bu çocukların 15.882'si Çinli, 12.933'ü Japon, 127.553'ü Filipinli, 3.408'i Vietnamlı, 1.136'sı Taylandlı ve 1.021'i Mongol ebeveyne sahiptir. Ülke çapında bu alanda çocuklara danışmanlık sağlayacak uzmanlar ve dil gelişimi başta olmak üzere okul öncesi hazırlığa yardımcı olan göçmenlere özel okullar bulunmaktadır. Fakat bu çocukların çoğu okula başladıklarında iyi derecede Korece konuşamadıkları ve dersleri anlamakta zorlandıkları için öğretmenleri tarafından hoşgörülmemekte, arkadaşlarının da ayrımcılığa uğramaktadırlar. Aynı haberde yer alan bir başka bilgiye göre ise bu çocukların % 40'ı okul arkadaşları ve öğretmenleri tarafından ayrımcılığa uğradıkları için okulu bırakmak zorunda kalmaktadır (Chosunilbo,

Eylül 2012). Chosun Ilbo'nun bir başka haberine göre ise Ulusal İnsan Hakları Komisyonu (The National Human Rights Commission)'nun 186 farklı kültürden gelen çocuğa yaptığı ankette, % 37'sinin sınıf arkadaşlarınca zorbalığa uğradığı, yaklaşık % 42'sinin ise aksanlarından dolayı ayrımcılığa uğradıkları sonucuna varılmıştır (Chosunilbo, Ocak 2012).

Tüm bu verilerin ışığında, Korelilerin özellikle az gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkelerden gelen göçmenlere karşı çok fazla hoşgörülü olmadıkları, yabancı işçiler, göçmenler ve etnik gruplarla bazı Korelilerin komşuluk ilişkilerini halen geliştirmek istemedikleri, yabancı kültürlerle ait çeşitli materyallerin (film, kitap vb.) piyasada çok fazla olmasından rahatsızlık duyacakları ve Kore'nin kültürel kodlarını bozacağı düşüncesinin varolduğu gibi çıkarımlarda bulunmak mümkündür. Bunların yanı sıra insan haklarına dayalı olarak yabancı işçilerin Koreli işçilerle benzer haklara sahip olması gerekliliği, farklı ırk ve etnisitelere sahip kişi ya da kişilere, gruplara önyargılı olunmaması gerektiği gibi ifadeler de desteklenmektedir.

1990'ların başından 2010'ların ortalarına kadar Kore'de yapılan çeşitli araştırmalar geçmişten günümüze kadar göçmenlerle ilgili yaşanan bir takım problemleri ve buna bağlı olarak Korelilerin konuyla ilgili bazı algılarını istatistikî verilerle ortaya koymaktadır. Aynı zamanda Kore'de yapılan çeşitli araştırmalara göre de literatürde konuyla ilgili önümüzdeki yıllara dayalı tahminler de bulunmaktadır.

1970'den 1990'a Kore nüfusu hızlı bir artış göstermiştir; 1980'de 37.5 milyonken 1990'da 42 milyona ulaşmış, 2000'e gelindiğindeyse Kore nüfusu 47 milyona kadar yükselmiştir. Günümüzde 50 milyonun üzerinde bulunan Kore nüfusunun artış hızının 2018 itibari ile düşmeye başlayacağı ve 2030'da 48.6'ya, 2040'ta 46.3'e ve 2050'ye gelindiğinde 42.3 milyona kadar düşeceği tahmin edilmektedir (Oh vd., 2012, s. 8). Nüfusun azalmasının temelinde yatan doğum oranlarındaki azalma, Kore nüfusunun yaşlanmasına ve çalışabilecek genç sayısında da daralmaya neden olacaktır ki bu durumda işçi kıtlığı problemini doğuracaktır (Oh vd., 2012, s. 9). Kore Ekonomik Araştırma Enstitüsü'nün (Korean Economic Research Institute-KERI) yaptığı araştırmaya göre 2015'te 15-64 yaş arasındaki aktif çalışanların toplam nüfusa oranı % 73'ken bu oranın 2040'a kadar % 56,5'e gerilemesi beklenmektedir (Choi, 2016). Bu bağlamda Güney Kore özellikle ekonomik anlamda gerilememek ve genç nüfusa oranla artış gösteren yaşlı ve emekli nüfusun maaş, sigorta gibi temel giderlerini sağlayabilmek amacıyla yabancı

işçilere daha uzun dönemli izinler vermeye başlayacaktır. Bu bağlamda, KERI araştırmacısı olan Cho Kyuong-yeop'a göre Kore, 2017'de 37 milyona ulaşan aktif ekonomik nüfusun varlığını sürdürebilmek için 2018'le 2030 yılları arasında yılda 300.000 yeni konuk işçinin gelmesine izin vermek durumunda kalacaktır (Choi, 2016). Böylece Kore Sağlık ve Sosyal İşler Enstitüsü (The Korea Institute for Health and Social Affairs)'nün yapmış olduğu araştırmaya göre de 2020'ye kadar Kore'deki çokkültürlü aile sayısı 740.000'e yükselecektir (Shim, 2015). Bu sayının artışı devam ederse 2020'de toplam nüfusun % 5'i ve 2050'de de % 9,2'si oranında yabancı yerleşimci artışı yaşanacağı beklenmektedir (Yoon vd., 2008, s. 326).

Bu tahminlere dayalı olarak özellikle işçi göçü akınına uğrayacağı düşünülen Kore'de giderek yabancı nüfusda artış göstermeye başlayacaktır. Bu oranın ne kadarının Asyalı göçmen olacağı tahmini çok güç olsa da 1990'lardan günümüze elde edilen veriler sayının her geçen sene artış gösterdiğini kanıtlamaktadır. Öte yandan Tablo 4.14'te ve Grafik 4.7'de verilen cevaplardan da anlaşılacağı üzere gelişmekte olan ya da az gelişmiş ülkelerden gelenlere büyük oranda nazik davranılmamakta ve Asyalı göçmenler önemli ölçüde tehdit olarak algılanmaktadır. Bu doğrultuda, yabancı sayısındaki artışla birlikte arz ve taleplerde meydana gelecek değişimler Tablo 4.17'de de ele alındığı gibi Kore toplumu içerisinde hoşnutsuzluklara neden olmaya devam edebilir ve hatta bu durum artış dahi gösterebilir. Daha öncede ele alınan KGSS'nin 2003'te yapmış olduğu araştırmadan da anlaşılacağı üzere Güney Koreli vatandaşların göçmen sayısının artmasına yönelik olumlu cevap oranları düşüktür ve bu durumda Kore'ye gelen göçmen sayısı arttıkça onlara yönelik hoşgörüde ters orantılı olacaktır (Yoon vd., 2008, s. 336).

Ancak, Kore, ekonomik anlamda göçmen işçilerden vazgeçebilecek bir konumda değildir. Koreliler 3D işlerden uzak durdukları sürece düşük ücretli göçmen işçilere ihtiyaç duyulacaktır. Göçmenlerin sayıları arttıkça talepleri de artacaktır. Zaman zaman küçük topluluklar olarak bir araya gelmeleri ve sokağa çıkmaları şimdiden Korelileri tedirgin etmeye başlamıştır. Sayıları arttığında bu tür eylemlerde artabilir ve hatta bu duruma karşı siyasi bir hareket dahi ortaya çıkabilir. Şu an bu durum çok büyük bir etki yaratmamışsa da göçmenler arasında böyle bir hareketlenme de söz konusudur⁵⁸. Filipin asıllı bir Kore vatandaşı olan Jasmine Lee'nin Ulusal Meclis Üyesi olduktan sonra çeşitli

---

⁵⁸ Bu bilgi yarı yapılandırılmış mülakatlardan elde edilmiştir.

kanallardan Korelilerin kendisine yönelik yaptıkları eleştiriler de Korelilerin Asyalı göçmenlere karşı algılarına bir örnektir. Jasmine Lee, 2012'den beri göçmenlik politikasıyla ilgili önemli çalışmalar yapmaktadır. Kamuoyunda farkındalık yaratmak için yaptığı konuşmalardan birinde Asyalı ülkelerden gelen göçmenlerin yaşadıkları ayrımcılıklardan bahsederek Batılılar gibi görülmeklerini ve bir çifte standardın var olduğunu dile getirmiştir⁵⁹.

---

⁵⁹ Jasmine Lee (15.12.2014), IOM – Un Migration Agency tarafından yayınlanmıştır, videonun 4.35-4.41 dakikaları arasında bahsi geçen cümleyi kullanmaktadır. Çevirisi araştırmacı tarafından yapılmıştır, <https://www.youtube.com/watch?v=5Gb2Rd1pfso>, erişim tarihi: 31.10.2017

5. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Kore Savaşı sonrasında darbeler, sıkıyönetimler, yasaklar ve asker kökenli yöneticilere rağmen, ekonomi politikalarını düzenli bir şekilde devam ettiren Güney Kore, hızlı okullaşma, her alanda inovasyon, dışa kapalı pazar ve yerli malına teşvik gibi politikalarla 1990 itibariyle BMİGE verileri kapsamında “Çok Yüksek Gelişmiş Ülke” olmayı başarmıştır. Sanayileşmesinin ve eğitim seviyesinin artması sürecinin doğal bir sonucu olarak da, göçmenlik ve çokkültürlülük, Güney Kore’de 1990’lardan sonra konuşulmaya ve araştırılmaya başlamıştır. Bu süreçte yaşanan değişimler ise Güney Kore’nin bölgesinde fark edilmesinin ve tercih edilmesinin yollarını açmıştır. Bu değişime katkı sağlayan inovasyon tekniklerinin yarattığı markalaşma ve K-drama, K-pop gibi modern dünyanın reklam araçlarının kullanıldığı Hallyu etkisiyle, Kore’nin ve Kore kültürünün pek çok ülkede tanınması sağlanmıştır. Bu araçlar, Güney Kore’ye göçün temel nedenini oluşturmamakla birlikte ekonomik ve sosyal anlamda orta gelişmişliğe sahip ülkelerin Kore’den haberdar olmalarını sağlamış, bu durum da tercih edilmesini kolaylaştırmıştır. Böylece önce turistler ve sonrada göçmenler, Güney Kore’ye gelmiştir. 1988’de kapılarını olimpiyat sporcularıyla birlikte tüm dünyaya açan Güney Kore, 1992’de Çin ve Vietnam gibi bölge ülkeleriyle diplomatik ilişkilerini düzelterek, kendi bölgesine daha çok açılmış, 1993’te sivil kökenli bir cumhurbaşkanının yönetime gelmesiyle birlikte sacayağının üçünde de gelişimine hız katarak bölgesinde ve dünyada görünür bir hal almıştır.

Kuzey Kore sınırının sıkı güvenlik önlemleriyle kapalı oluşu nedeniyle adeta bir ada ülkesi olan Güney Kore, bu jeopolitik konumunu kullanarak hükümetin kontrollü bir göçmenlik ve “damunhwa” politikası yürütmesini sağlamaktadır. Kore hükümeti ve medyası, göçmenlik konusunun halk arasında problem yaratmaması için olumlu yönde çalışmalarına göç oranları artmaya başladığı 1990’lar itibariyle başlamıştır. Örneğin; devlet desteğiyle Kore Göçmenlik Hizmetleri Vakfı (The Korea Immigration Service Foundation-KISF) bünyesinde göçmenlere yönelik uyum programı (The Korean Immigration and Integration Program-KIIP) oluşturulmuş ve bu programa bağlı olarak göçmenlerin, kültürün en önemli unsuru kabul edilen Korece öğrenmeleri ve Kore kültürüne uyum sağlamaları kolaylaştırılmış. Bunun yanında toplam 32 farklı noktada göçmenlik ofisleri ve şubeleri açılarak konuyla ilgili sosyo-kültürel, güvenlik ve benzeri

çalışmalar başlatılmıştır. Göçmenlik konusuyla ilgili yasalar ve düzenlemelerin yapılmasının yanında bu süreci göçmenlerin gözünden anlamak, onlara uygun yasalar düzenleyerek toplum içinde barışa hizmet etmek amacıyla 2012 yılında Filipin asıllı Kore vatandaşı Jasmine Lee meclis üyesi olarak göreve gelmiştir.

Bütün bu iç faktörlerin yanı sıra, Birleşmiş Milletler İnsani Gelişmişlik Endeksi çerçevesinde, Japonya hariç, Çin, Tayland, Endonezya, Kamboçya, Vietnam, Filipinler ve listede bulunmayan Tayvan'la Kuzey Kore'nin sacayaklarından en az ikisi ya da hepsi kısa kaldığı için, çok yüksek gelişmiş ülke olma yolunda yavaş ilerlemişler ve Güney Kore'ye göç vermişlerdir. Bu noktada, “*Yüksek Gelişmiş Ülkeler*” sıralamasında yer alan Çin ve Tayland, özellikle ekonomi anlamında gelişirken, siyasi ve sosyal alanda gelişimini desteklemekte zayıf kalmış ve üç sacayağı içinde gelişimlerini sürdürülebilir bir biçimde devam ettirememiştir. “*Orta Düzeyde Gelişmiş Ülkeler*” olan Filipinler, Endonezya, Kamboçya ve Vietnam ise sacayaklarının üçünde kısa kaldığı ülkelerdir. İstikrarsız ya da başarısız siyasetin yanı sıra ekonomik dar boğazdan kurtulamayan bu ülkeler, toplumun sosyal ihtiyaçlarına da cevap verememişlerdir. Listede bulunmayan Tayvan, henüz siyasi rüştünü tamamlayamaması nedeniyle hem iç hem de dış politikalarında sorunlar yaşamaktadır ki bu durumda özellikle sosyal gelişimini doğrudan etkilemektedir. Kuzey Kore'de, aynı şekilde komünist yönetimin sınırlarını kapattığı, ancak kaçan sığınmacılar tarafından edinilen bilgilerle yorum yapılabilen, gelişmişliğin üç sacayağında kısa kaldığı bir ülkedir. Öte yandan, Güney Kore ile aynı gelişmişlik düzeyinde bulunan Japonya'da, ekonomik, sosyal ve siyasal istikrar devam etmesine rağmen ardı ardına yaşanan ekonomik durgunluklar, nüfus politikalarının doğurduğu sonuçlar, işsizlik ve cinsiyet eşitsizliğinden kaynaklanan problemler, temelde ekonomik nedenlerle Japonları göçe teşvik etmiştir. Böylece, Asya ülkelerinde yaşanan ekonomik, sosyo-kültürel ya da siyasal aksaklıklar, jeopolitik yakınlığı, Batı'ya oranla kültürel benzerliği ve bölgedeki en gelişmiş ülkelerden biri olması nedeniyle Güney Kore'ye göç etme eğilimini arttırmaktadır.

Öte yandan, ekonomik gelişim, inovatif eylemler ve eğitim seviyesinin neredeyse % 100'e ulaşması, Korelileri mavi yakalı işlerden uzaklaştırmıştır. Beyaz ve kırmızı yakalı işlerde çalışmaya odaklanan Korelilerin boş bıraktıkları kirli, zor ve tehlikeli endüstriyel işlerdeyse, özellikle yakın coğrafyalardan gelen Asyalı göçmenler çalıştırılmaya

başlamıştır. Koreliler için bugünün en önemli problemini işsizlik oluştursa da, elde edilen verilerden de anlaşılacağı üzere, haneçi ekonomik durumu kötüye giden veya herhangi bir değişimin olmadığını düşünenlere göre, Asyalılar ne Korelilerin işlerini ellerinden almakta ne de bu konuda tehdit niteliği taşımaktadırlar. Güney Kore'nin en önemli sorunu işsizlik olmasına rağmen, bunun Asyalı göçmenlerle ilgisinin bulunmadığı, katılımcılar tarafından, iki farklı soruda aynı oranda (%46,1) ifade edilerek onaylanmış ve görüşmelerle de bu durum desteklenmiştir. 3D işleri yapmaktan geri duran Korelilerin bugün en büyük problemi işsizlik olsa da, henüz aralarında çok büyük ekonomik eşitsizlikler bulunmamaktadır. Fakat 3D işleri yapacak Koreli sayısının az oluşu ve her geçen gün doğum oranlarının düşüşü, Kore'yi, sanayiye bağlı ekonomik gelişimin sürdürülebilmesi için göçmen işçilere bağımlı hale getirmektedir. Bu noktada, göçmen sayısı nüfusa oranlandığında şu an için düşüktür, ancak gelecek tahminlerine göre göçmen sayısı ile birlikte göçmen-Koreli evliliklerin ve bir ebeveyni Asyalı olan Koreli çocukların sayısının artması beklenmektedir.

İşçi göçlerinin yanında, Batı'dan farklı olarak çokkültürlülük tanımlamasını uluslararası evlilikle harmanlayan Güney Kore'ye, evlilik yoluyla göç edenlerin sayıları ise her geçen gün artış göstermekte, doğan çocukların da homojen özellikleri değişmektedir. Bu durum, üniversite okumak için köyden kente göç eden Koreli genç kadınların geri dönmemeleri ve kırsal bölgeleri bırakmak istemeyen Koreli erkeklerin iş göçten kaynaklanan evlilik sorununu çözmek üzere Asyalı göçmen kadınlarla evlenmeye başlamasıyla ortaya çıkmıştır. 1990'lardan itibaren işçi ve evlilik göçlerinde yaşanan bütün bu artışlar, çokkültürlü bir Kore toplumunun temellerini atmaya başlamıştır ve 1990'lardan bu yana her geçen yıl artan göçmen sayısı 2030 ve 2050 tahminlerine göre artış göstermeye de devam edecektir.

Yaşanan göç dalgası, 2000 yıldır homojen bir toplum olan Korelilerde, göçmenler konusunda algı, tutum ve davranış dinamiklerinin oluşmasına, yeni politik söylemlere, akademik araştırmalara, köşe yazılarına ve haberlere konu olmasına neden olmuştur. Kısacası, 1990'lardan itibaren çokkültürlülük gündeme gelmiş, heterojen toplum yapısına hazırlıklar başlatılmıştır. Bunun için siyasette "birlikte yaşama" söylemleri yer alırken, gazeteler de artan göçle ilgili istatistikler verilmeye, televizyonlarda yabancı yüzler görülmeye ve nihayetinde Kore'deki yabancıların varlığı kabul edilmeye başlamıştır. Öte yandan, gelişmiş ülkeden gelenle, az gelişmiş ya da gelişmekte olan ülkelere gelen

göçmenlere yönelik farklı muameleler geliştirilmiştir. Öyle ki, bu konulara ilişkin araştırmalar ve çeşitli söylemler bulunmaktadır. Bu noktada, Güney Korelilerin, yabancılara ve özellikle gelişmekte olan ya da az gelişmiş ülkelerden gelen göçmenlere karşı farklı hisler içerisinde oldukları ve hoşgörülerinin sınırlı olduğu bilgisine ulaşılmıştır. İkinci elden verilere göre, henüz küçük bir yabancı topluluğu olmalarına rağmen, göçmenler ve ebeveynlerinden biri Asyalı olan Koreli çocuklar, iş yerlerinde, okullarda ya da sokakta ayrımcılıkla karşılaşmakta, göçmen çocukların çoğu yaşadıkları bu ayrımcılık ve hoşgörüsüzlük nedeniyle de okuldan ayrılmaktadır. Ayrıca, Güney Korelilerin evrenini oluşturduğu çeşitli anketlere verilen cevaplar kapsamında katılımcıların önemli bir bölümü, göçmenlerin komşuları olmalarını, çocuklarının yabancılarla evlenmelerini istememektedir. Birinci elden elde edilen veriler ışığında, eşit haklara sahip olmaları gerektiğini düşünseler de, Asyalı göçmenleri, 400 katılımcının % 39'u tehdit olarak algılamaktadır. Bu algının da ekonomik değil, sosyo-kültürel bir tehdit algısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sonuç olarak, hem hükümetin sürdürmekte olduğu politikalar hem de araştırma kapsamında elde edilen verilere dayanarak, Kore vatandaşları bireysel olarak çokkültürlülüğe karşı olmadıklarını, insan hak ve özgürlükleri çerçevesinde tüm göçmenlerin ve yabancılardan haklarının kendileriyle benzer olduğu görüşünü savunmaktadırlar. Ancak, göçmen sayısında artışın yaşanmasıyla birlikte vatandaşlık haklarının Kore asıllı olmayanlara da verilmesi, Kore halkında bir korkuya, bu anlamda Asyalıları, kültürlerine ve Koreli kimliklerine karşı bir tehdit olarak algılamaya başlamalarına neden olmuştur. Bu durum da bireysel olarak, kişi hak ve özgürlükleri kapsamında, göçmenlerin kendi kültürel öğelerini korumalarının, yaşama ve yaşatmalarının bir hak olduğunu savunmalarına, bu doğrultuda çokkültürlülüğü desteklemelerine rağmen, toplumsal ve kültürel değerlerini kaybetmemek için ulusal ve uluslararası ölçekte muhafazakâr milliyetçi tutumlarını koruma eğiliminde olduklarını göstermektedir.

5.1. ÖNERİLER

Araştırma sonucunda Türkiye’de uluslararası ilişkiler literatüründe göç, göçmelik, çokkültürlülük, Güney Kore ve Asya çalışmaları alanlarında yeni bir örnek oluşturulmuştur. Araştırmadan elde edilen sonuçlar ve araştırma süresince elde edilen tecrübeler ışığında özellikle Güney Kore ve Asya çalışmaları yapan araştırmacılara şu öneriler getirilmiştir:

- Öncelikli olarak bu çalışma sonucunun genellenmesi 400 kişilik bir örneklem üzerinden mümkün değildir. Çalışmanın genellenebilmesi için daha fazla katılımcının olduğu yeni bir araştıma yapılması gerekmektedir. Bunun için yüz yüze mülakat yapılabileceği gibi “Çevrimiçi Anket” uygulanabilir. Bu tür bir araştırma yapılması durumunda araştırmacının Kore’nin kendi markalarını kullandığı göz önünde bulundurarak naver.com üzerinden anket oluşturması önerilir. Yüz yüze yapılacak anket çalışmasında ise Kore’de yapılacak alan çalışmasının uzun bir süreçte gerçekleşmesi gerekmektedir.
- Göçmenlikle ilgili yapılacak araştırmalarda yerleşim alan ya da alanları saptanarak sadece o bölgelerde, göçmenlerle iç içe yaşayan Korelilerin algıları ölçülebilir. Örneğin; Yeonnam Dong bölgesinde yaşayan Korelilerin, bölgelerindeki Çinli göçmenlere yönelik algı ve tutumları. Böylece araştırma konu ve evreninin daraltılması yapılan araştırmalarda daha dar ve özel alanlarda derinlemesine, kapsayıcı, genellenebilir sonuçlar elde edilmesine yardımcı olacaktır.
- Bu araştırmanın evlilik yoluyla gelen Filipinli kadınların Korelilere yönelik algıları gibi ters yönlü bakış açısının araştırılması da birinci elden elde edilmiş verilerle birlikte ikinci elden verilerin çift yönlü değerlendirilerek objektif bir bakış açısının oluşturulmasını kolaylaştırabilir.
- Bundan sonra yapılacak araştırmalar, birinci elden elde edilen anket araştırmasında ve ikinci elden kaynaklarda üzerinde durulan konularda yeni araştırma soruları oluşturularak genişletilebileceği gibi benzer sorular yöneltilerek karşılaştırmalı bir analiz gerçekleştirilebilir.

KAYNAKÇA

Kitap ve Makaleler

- Acar, M. (2008), Küreselleşmenin kuşatması altında ulus-devlet: ya revizyon, ya tasfiye, *Demokrasi Platformu*, 4 (15), 81-96.
- Ahn, J.H. (2013), Global migration and the racial project in transition: institutionalizing racial difference through the discourse of multiculturalism in South Korea, *Journal of Multicultural Discourses*, Taylor&Francis, 8 (1), 29-47.
- Akça, B.Ş. (2016), Örnekleme yöntemleri, Çarkoğlu A. (Ed.), *Uluslararası ilişkilerde araştırma yöntemleri içinde* (s. 64-91), Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Yayınları.
- Akdemir, E. (2013), *Avrupa Birliği'nde kimlik, kültür tartışmaları ve Türkiye*, Bursa: Ekin Yayınevi.
- Akdemir, E. (2009), 11 Eylül 2001, 11 Mart 2004 ve 7 Temmuz 2005 terörist saldırılarının ardından İslam'ın Avrupa'da algılanışı, Ankara, *Avrupa Çalışmaları Dergisi*, 8 (1), 1-26.
- Akgün, B. , Özşahin M. C. (2013), Gelişmekte olan ülkeler: temel kavramlar ve yaklaşımlar, Akgün, B. (Ed.), *Gelişmekte olan ülkelerde siyaset içinde* Ankara: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Yayınları.
- Akyüz, Ş. (2016), Nitel yaklaşım ile görüşme, gözlem ve odak grup yöntemleri, içerik analizi, Çarkoğlu A. (Ed.), *Uluslararası ilişkilerde araştırma yöntemleri içinde* (s. 123-141), Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Yayınları.
- Amnesty International (Kasım 2013), *Democratic People's Republic of Korea-New leadership but human rights crisis continues*, Amnesty International Submission to the UN Universal Periodic Review, April-May 2014.
- Asena, G.A. (2009), *Çin-Doğu Türkistan*, İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Atay, E. (2012), Krizden inovasyona: Güney Kore örneği, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 32 (2), 239-254.
- Bauman, G. (2006), *Çokkültürlülük bilmecesi*, (Çev: Demirakın, I.), Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.
- Beşikçi, M. (2007), 1894-1895 Çin-Japon savaşı: Japon emperyalizminin yükselişi ve Osmanlı imparatorluğu, *Toplumsal Tarih*, 161, 60-64.

- Budak, A. (ed.) (2004), *Güney Kore ve Türkiye sermaye piyasaları*, İstanbul: Printcenter.
- Çimen, A. (2012), *Tarihi değiştiren diktatörler*, İstanbul: Timaş Yayınları.
- Çolakoğlu, S. (2009), *Uluslararası ilişkilerde Kuzeydoğu Asya*, Ankara: USAK Yayınları.
- Doytcheva, M. (2016), *Çokkültürlülük*, (Çev: Akıncılar Onmuş, T.), İstanbul: İletişim Yayınları.
- ECPAT (End Child Prostitution in Asian Tourism) (2008), *Çocuklara yönelik cinsel amaçlı turizm ile mücadele: sorular ve yanıtlar*, ECPAT Uluslararası.
- Erdem, Ç. (2008), Küreselleşme ve ulus devlet, *Demokrasi Platformu*, 4 (15), 61-80.
- Gelber, H.G. (2010), *MÖ 1100'den günümüze Çin ve dünya - ejderha ve yabancı deccaller*, (Çev: Kocaoluk, H.H.), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Genç, Ç. (2013), Kültür ve kültürel yeterlik, Orhon, N. ve Yılmaz, A. (Ed), *Küreselleşme ve kültürlerarası iletişim içinde* (s. 2-20), Ankara: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Yayınları.
- Geray, H. (2006), *Toplumsal araştırmalarda nicel ve nitel yöntemlere giriş*, Ankara: Siyasal Kitapevi.
- Gökdemir, L. ve Saray, M. O. (2007), Çin ekonomisinin büyüme aşamaları (1978-2005), *Journal of Yaşar University*, 2 (7), 661-686.
- Hoefinger, H. (2013), *Sex, love and money in Cambodia: professional girlfriends and transactional relationships*, Routledge, Abingdon.
- Holcombe, C. (2016), *Doğu Asya tarihi: Çin, Japonya, Kore*, (Çev: Özeren, M.M.), İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Huang, R. (2005), *Çin tarihi*, (Çev: Sönmez, A), İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Jun, E.R. (2012), "We have to transform ourselves first": the ethics of liberal developmentalist and multicultural governance in South Korea, *Journal Global and Historical Anthropology*, 64, 99-112.
- Kim, E.M., Ryoön, J.(2007), South Korean culture goes global: K-Pop and the Korean Wave, *Korean Social Science Journal*, XXXIV (1), 117-152.
- Kim, Y.H, Shin, Y.K. (2014), *Uluslararası okurlar için Kore tarihi*, (Çev: Çıdamlı, Ç.), Ankara: Kore Cumhuriyeti Türkiye Büyükelçiliği.

- Köşer Akçapar, Ş. (2012), Uluslararası göç alanında güvenlik algılamaları ve göçün insani boyutu, S. G. İhlamur Öner ve N. A. Şirin Öner (Der.), *Küreselleşme çağında göç: kavramlar, tartışmalar* içinde (s. 563-575), İstanbul: İletişim Yayınları.
- Kymlicka, W. (1998), *Çokkültürlü yurttaşlık azınlık haklarının liberal teorisi*, (Çev: Yılmaz, A.), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Lee, H.K. (2003), Gender, migration and civil activism in South Korea, *Asian and Pasific Migration Journal*, 12 (1-2), s. 127-153.
- Lee, J.W. (2001), The impact of the Korean War on the Korean economy, *International Journal of Korean Studies*, V (1), 97-118.
- Leung, P. (2003), Sex tourism: the case of Cambodia, T.G.Bauer ve B. McKercher (Ed.), *Sex and tourism* içinde (s. 181-195), USA: The Haworth Hospitality Press (THHP).
- Levent, F. , Gökkaya, Z. (2014), Education policies underlying South Korea's economic success, *Journal Plus Education*, 10 (1), 275-291.
- Oğuztürk, B. S. (2011), Güney Kore'nin kalkınmasında inovasyonun rolü, *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 3 (5), 48-53.
- Oh, J.E. vd. (2012), *Migration profile of the Republic of Korea*, The Migration Research and Training Centre of The International Organization for Migration (IOM MRTC), 2011-1, Güney Kore.
- Okumuş, O. (2015), *Doğu Asya, alternatif bir gezi rehberi*, İstanbul: Kolektif Kitap.
- Peköz, M. (2012), *Küresel kapitalizm ve göçmenlik*, İstanbul: Karakoyun Yayınları.
- Ritzer, G. (1998), *Toplumun mcdonaldlaştırılması*, (Çev: Kaya, Ş.S.), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Shi, Q. (1996), *Çin*, Ankara: Elit Yayıncılık.
- So, A.Y. ve Chu Y. (2016), *The global rise of China*, İngiltere: Polity Press.
- Sönmezoğlu, F. ve diğerleri (Der) (2005), *Uluslararası ilişkiler sözlüğü*, İstanbul: Der yayınları.
- Şahin, C. (2001), Yurt dışı göçün bireyin psikolojik sağlığı üzerindeki etkisine ilişkin kuramsal bir inceleme, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21 (2), 57-67.
- Şirin Öner, N. A. (2012), Göç çalışmalarında temel kavramlar, S. G. İhlamur-N.A. Şirin Öner (Der.), *Küreselleşme çağında göç: kavramlar, tartışmalar* içinden (s. 13-28), İstanbul: İletişim Yayınları.

- Uluatam, E. (Tarihsiz), *Filipinler'deki ayrılıkçı gruplar ve barış süreci hakkında bilgi ve değerlendirme notu*, Avrupa Birliği Daire Başkanlığı, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, 1-7.
- United Nations Development Program (UNDP) (2014), *Human Development Report (HDR) 2014: sustaining human progress: reducing vulnerabilities and building resilience*, New York/USA.
- United Nations Development Program (UNDP) (2015), *Human Development Report (HDR) 2015: work for human development*, New York/USA.
- United Nations Development Program (UNDP) (2016), *Human Development Report (HDR) 2016: h development for everyone*, New York/USA.
- Vickers, A. (2013), *Komünistlerden İslamcılara: Endonezya*, (çev. A. Tuygan), İstanbul: Aytıntı Yayınları.
- Yanık, C. (2013), *Dünyada ve Türkiye'de çokkültürlülük*, Ankara: Sentez Yayıncılık.
- Yoon, I.J., Young, H.S., Young J.B. (2008), South Koreans' attitudes toward foreigners, minorities and multiculturalism, *Annual Meeting of the American Sociological Association*, Boston, M.A., August 1-4, 2008, 324-341
- Woo, T.J. (2000), Issues and problems of adaptation of North Korean defectors to South Korean society: an in-depth interview study with 32 defectors, *Yonsei Medical Journal*, 41 (3), 362-371

Çevrimiçi Kaynaklar

- Araujo, S. (2017), *Raising skills holds the key higher living standards and well-being in Portugal*, <https://oecdecoscope.wordpress.com/2017/03/23/raising-skills-holds-the-key-to-higher-living-standards-and-well-being-in-portugal/> (Erişim tarihi: 30.03.2017)
- Alagöz, E. (17.03.2010), *Yükselen güç Çin'in dünden bugüne dış politika analizi*, Bilgesam, <http://www.bilgesam.org/incele/865/-yükselen-guc-cin%E2%80%99in-нден-bugüne-dis-politika-analizi/> (Erişim tarihi: 12.10.2016)
- Ateş, M.Y. (Tarihsiz), *Mucizeden duraklamaya Japon ekonomisi: sonuçlar, sebepler*, T.C. Dış İşleri Bakanlığı resmi internet sitesi, http://www.mfa.gov.tr/mucizeden-duraklamaya-japon-ekonomisi_-sonuclar_-sebepler.tr.mfa (Erişim tarihi: 06.03.2017)

- Aymalı, Ö. (2013), *Kamboçya'nın kanlı tarihi: Pol Pot rejimi, tarih dosyası*, Dünya Bülteni, <http://www.dunyabulteni.net/tarihten-olaylar/256030/kambocyanin-kanli-tarihi-pol-pot-rejimi> (Erişim tarihi: 09.11.2016)
- Büyüktaşkın, K. (2012), *Tayland tarihi*, <http://www.taylandgezi.com/tayland-tarihi/>, (Erişim tarihi: 20.01.2017)
- Chiang, M.H. (14.07.2016), Chaebol's role in South Korea's economic development, *EAI Background Brief No. 1153*, East Asian Institute, National University of Singapore.
- Choi, S.J. (05.02.2016), Immigrant workers play increasingly important role, *The Korea Times*, http://m.koreatimes.co.kr/phone/news/view.jsp?req_newsidx=197455, (Erişim tarihi: 29.04.2016)
- Çam, A.İ. (30.07.2013), Çin'deki İş Kazalarında 27 bin kişi öldü ya da kayıp, *Radikal*, <http://www.radikal.com.tr/ekonomi/cindeki-is-kazalarinda-27-bin-kisi-oldu-ya-da-kayip-1144090/> (Erişim tarihi: 26.07.2017)
- Elçi, Ş. (2006), *İnovasyon: kalkınma ve rekabetin anahtarı*, <http://docplayer.biz.tr/632948-Inovasyon-kalkinma-ve-rekabetin-anahtari-sirin-elci.html>(Erişim tarihi: 26.07.2017)
- Hays, J. (2008), *Woman in Thailand: status, role, abuse and rights issues and problems with Thai wives*, http://factsanddetails.com/southeast-asia/Thailand/sub5_8c/entry-3223.html (Erişim tarihi: 07.12.2017)
- Iglauer, P. (29.01.2015), South Korea's foreign bride problem, *The Diplomat*, <http://thediplomat.com/2015/01/south-koreas-foreign-bride-problem/> (Erişim tarihi: 29.10.2016)
- Jinkinson, B. (2005), Taksin'in yükselişi, *BBC Türkçe*, http://www.bbc.co.uk/turkish/news/story/2005/02/050207_thaksin.shtml (Erişim tarihi: 22.01.2017)
- Karaömerlioğlu, M. A., Devres, M. S. (2013-2014), *Japonya'nın nüfus politikaları*, Boğaziçi Üniversitesi dönem sonu araştırması, https://www.academia.edu/7315448/Japans_population_politics_Tr_ (Erişim tarihi: 10.11.2016)
- Kang, T.J. (12.11.2014), South Korea's immigrant problem, *The Diplomat*, <http://thediplomat.com/2014/11/south-koreas-immigrant-problem/> (Erişim tarihi: 27.05.2015)
- Kim, B.E. (Mart 2016), Foreign workers fall victim to discriminatory rules, *Korea Times*, http://www.koreatimes.co.kr/www/news/nation/2016/03/116_200833.html (Erişim tarihi: 29.04.2016)

- Kim, J.S. (2002), *The economic status and role of ethnic Koreans in China*, s.101-130, http://piie.com/publications/chapters_preview/365/6iie3586.pdf (Erişim tarihi: 12.12.2016)
- Lin, J.P. (24.01.2012), Tradition and progress: Taiwan's evolving migration reality, *MPI (Migration Policy Institute)*, <https://www.migrationpolicy.org/article/tradition-and-progress-taiwans-evolving-migration-reality> (Erişim tarihi: 29.10.2016)
- Oo, Z.C. (2014), *Leadership in southeast Asia studies, field Marshal Sarit Thanarat (1908-196)*, https://www.academia.edu/10191362/Field_Marshal_Sarit_Thanarat_1908-1963_ (Erişim tarihi: 23.01.2017)
- Oskin, B. (2015), Japan earthquake & tsunami of 2011: facts and information, *Live Science* <http://www.livescience.com/39110-japan-2011-earthquake-tsunami-facts.html> (Erişim tarihi: 10.03.2017)
- Öztürk, Y. (2015), Çin'deki insan hakları ihlalleri Birleşmiş Milletleri'nde gündeminde, *İha*, <http://www.iha.com.tr/haber-cindeki-insan-haklari-ihlalleri-birlesmis-milletler-in-de-gundeminde-477429/> (Erişim tarihi: 01.11.2016)
- Pickrell, J. (20.01.2005) Facts and figures: Asian tsunami disaster, *New scientist*, <https://www.newscientist.com/article/dn9931-facts-and-figures-asian-tsunami-disaster/> (Erişim tarihi: 07.12.2017)
- Pulat, M. (Tarihsiz), Çin Halk Cumhuriyeti'nin dünya ekonomisindeki yeri ve DTÖ bağlamında Türkiye-ÇHC İlişkileri, http://www.mfa.gov.tr/cin-halk-cumhuriyeti-nin-dunya_-ekonomisindeki-yeri-ve-dto-baglaminda-turkiye-chc-ilişkileri.tr.mfa (Erişim tarihi: 27.10.2016)
- Pulubarit V., Bartolome J. (2016), The 1990 Luzon earthquake, *GMA News*, <http://www.gmanetwork.com/news/story/573959/news/specialreports/the-1990-luzon-earthquake> (Erişim tarihi: 18.02.2017)
- Shim, Elizabeth (08.05.2015), South Korea's population becoming more diverse, but tolerance lagging, *UPI*, http://www.upi.com/Top_News/WorldNews/2015/04/08/South-Koreas-population-becoming-more-diverse-but-tolerance-lagging/6301428414418/ (Erişim tarihi: 14.02.2016)
- Tahaoglu, Ç. (21.09.2011), Kuzey Kore'de insan hakları, göç, muhalifler, *Bianet*, <http://bianet.org/bianet/goc/132792-kuzey-kore-de-insan-haklari-goc-muhafifler>, (Erişim tarihi: 13.12.16)

- Taylor A.(24.12.2014), Ten years since the 2004 Indian Ocean tsunami, *The Atlantic*, <https://www.theatlantic.com/photo/2014/12/ten-years-since-the-2004-indian-ocean-tsunami/100878/> (Erişim tarihi: 07.12.2017)
- Ünver, O. C. (2010), Türkiye'nin göç siyasetinin temel ilkelerine ilişkin yeni yaklaşımlar, *Uluslararası İlişkiler ve Stratejik Analiz Merkezi (TÜRKSAM)*, <http://www.turksam.org/tr/makale-detay/93-turkiye-nin-goc-siyasetinin-temel-ilkelerine-iliskin-yeni-yaklasimlar> (Erişim tarihi: 20.05.2015)
- Volodzko, D. (21.08.2015), China's Koreans, part1: a brief history, *The Diplomat*, <http://thediplomat.com/2015/08/chinas-koreans-part-i-a-brief-history/> (Erişim tarihi: 11.12.2016)
- Yuan, I.(21.05.2014), Migrant brides in South Korea, *The Diplomat*, <http://thediplomat.com/2014/07/migrant-brides-in-south-korea/> (Erişim tarihi:26.09.2016)
- Zhang, Y. ve Wildemuth B.M. (Tarihsiz), *Unstructured interviews*, https://www.ischool.utexas.edu/~yanz/Unstructured_interviews.pdf (Erişim tarihi: 29.11.2017)

Yazarı Belli Olmayan Çevrimiçi Kaynaklar

- ... (2008), ARMM history and organization, *GMA News Online*, <http://www.gmanetwork.com/news/story/112847/news/armm-history-and-organization> (Erişim tarihi: 12.02.2017)
- ... (Tarihsiz), Cambodia-UNTAC, <http://www.un.org/Depts/DPKO/Missions/untac.htm> (Erişim tarihi: 22.02.2017)
- ... (31.03.2017), Eski devlet başkanı tutuklandı, *Hürriyet*, <http://www.hurriyet.com.tr/eski-devlet-baskani-tutuklandi-40413583> (Erişim tarihi: 23.07.2017)
- ... (Tarihsiz), Ferdinand Marcos biography, *Biography*, <http://www.biography.com/people/ferdinand-marcos-9398625#synopsis> (Erişim tarihi: 11.02.2017)
- ... (Tarihsiz), Fidel Ramos – biographical information, <http://www.g-l-f.org/index.cfm?id=23690> (Erişim tarihi: 26.03.2017)
- ... (Tarihsiz), Fidel Ramos, *The Encyclopedia Britannica*, <https://www.britannica.com/biography/Fidel-Ramos> (Erişim tarihi: 08.12.2017)
- ... (Tarihsiz), Final results of Birth Statistics in 2016, *KOSTAT*, <http://kostat.go.kr/portal/eng/pressReleases/1/index.board?bmode=read&aSeq=363582> (Erişim tarihi: 04.12.2017)

- ... (2015), Güneydoğu Asya'nın zorlu pazarı: Tayland, *Moment dergisi*, 83, <http://www.moment-expo.com/guneydogu-asyanin-zorlu-pazari-tayland> (Erişim tarihi: 24.01.2017)
- ... (10.03.2017), Güney Kore devlet başkanı Park Geun-Hye görevden alındı, *BBC Türkçe*, <http://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-39229385> (Erişim tarihi: 23.07.2017)
- ... (Tarihsiz), İnsan hakları suistimalleri sürüyor, *Dünya Bülteni*, <http://www.dunya-bulteni.net/index.php?aType=haber&ArticleID=1038> (Erişim tarihi: 01.11.2016)
- ... (23.12.2014), Kuzey Kore ilk kez BM Güvenlik Konseyi gündeminde, *Aljazeera Türk*, <http://www.aljazeera.com.tr/haber/kuzey-kore-ilk-kez-bm-guvenlik-konseyi-gundeminde> (Erişim tarihi: 12.12.2016)
- ... (05.12.2013), Kuzey Kore'de kamplar genişletiliyor, *Deutsche Welle Türkçe*, <http://www.dw.com/tr/kuzey-korede-kamplar-geni%C5%9Fletiliyor/a-17273322> (Erişim tarihi: 05.12.2017)
- ... (Tarihsiz), Marriages by foreign bride's nationality for provinces, *KOSIS*, http://kosis.kr/eng/search/search01_List.jsp (Erişim tarihi: 08.12.2017)
- ... (11.01.2012), Multicultural children still face discrimination, *The Chosun Ilbo*, http://english.chosun.com/site/data/html_dir/2012/01/11/2012011101030.html (Erişim tarihi: 31.10.2017)
- ... (22.09.2012) Number of multucultural kids in school grows explosively, *The Chosun Ilbo*, http://english.chosun.com/site/data/html_dir/2012/09/22/2012092200339.html (Erişim tarihi: 25.10.2017)
- ... (Tarihsiz) Philippines events of 2016, *HRW*, <https://www.hrw.org/world-report/2017/country-chapters/philippines> (Erişim tarihi: 28.03.2017)
- ... (Tarihsiz), Philippines profile - timeline, *BBC News*, <http://www.bbc.com/news/world-asia-15581450> (Erişim tarihi: 29.03.2017)
- ... (Tarihsiz), Population pyramid for Japan: 1920-2060, <http://www.ipss.go.jp/site-ad/TopPageData/pyrea.html> (Erişim tarihi: 06.12.2017)
- ... (Tarihsiz) Religion in Indonesia, *Indonesia-Investments*, <https://www.indonesia-investments.com/culture/religion/item69?> (Erişim tarihi: 02.12.2017)
- ... (Tarihsiz), Republic of Korea-Migration Profiles, *unicef*, <https://esa.un.org/migmgm/profiles/indicators/files/Korea.pdf> (Erişim tarihi: 26.12.2017)

- ... (08.03.2016), S. Korea & Thailand discuss immigration policies after S.Korea rejects 30.000 Thais last year, *Thai Visa The Nation*, <http://www.thaivisa.com/forum/topic/901310-s-korea-thailand-discuss-immigration-policies-after-s-korea-rejects-30000-thais-last-year/> (Erişim tarihi: 20.03.2017)
- ... (Tarihsiz), Tayvan'ın diplomatik durumu ve vize işlemleri, http://www.tayvanticaret.com/?page_id=20 (Erişim tarihi: 27.10.2016)
- ... (21.03.2012), The fascist leader that shaped modern Thailand-field Marshal Plaek Phibunsongkhram, <https://americanexpatchiangmai.wordpress.com/2012/03/21/the-fascist-leader-that-shaped-modern-thailand-field-marshal-plaek-phibunsongkhram/> (Erişim tarihi: 23.01.2017)
- ... (08.03.2008), Phillipines, U.S. *Department of States*, <https://www.state.gov/j/drl/rls/hrrpt/2005/61624.htm> (Erişim tarihi: 08.06.2017)
- ... (01.09.2013), Vietnam'da internet yasakları yürürlüğe girdi, *BBC Türkçe*,http://www.bbc.com/turkce/haberler/2013/09/130901_vietnam_internet_yasaklari (Erişim tarihi: 28.07.2017)
- ... (02.06.2012), Vietnamese occupation-1979-1989, <http://www.globalsecurity.org/military/world/cambodia/history-vietnam.htm> (Erişim tarihi: 14.11.2016)
- ... (Tarihsiz), World reports 2014: Thailand events of 2013, *HRW*, <https://www.hrw.org/world-report/2014/country-chapters/thailand> (Erişim tarihi: 07.12.2017)
-

<https://datahelpdesk.worldbank.org/knowledgebase/articles/906519>

(Erişim tarihi: 17.06.2017)

<https://data.oecd.org/unemp/unemployment-rate.htm#indicator-chart>

(Erişim tarihi: 06.12.2017)

<http://data.worldbank.org/indicator/SP.POP.TOTL?locations=KH>

(Erişim tarihi: 10.12.2016)

<http://tomer.ankara.edu.tr/korece/> (Erişim tarihi: 01.12.2017)

<https://tr.tradingeconomics.com/south-korea/youth-unemployment-rate>

(Erişim tarihi: 28.11.2017)

<http://www.citypopulation.de/KoreaSouth-MunRegPop.html> (Erişim tarihi: 02.02.2016)

<http://www.fmprc.gov.cn/ce/cetur/tur/zt/t230471.htm> (Erişim tarihi: 29.10.2016)
<https://www.iom.int/world-migration> (Erişim tarihi: 11.09.2016)
<http://www.korea.net/AboutKorea/Korean-Life/Religion> (Erişim tarihi: 02.12.2017)
<http://www.migrationpolicy.org/article/tradition-and-progress-taiwans-evolving-migration-reality> (Erişim tarihi: 29.10.2016)
<http://www.mois.go.kr/frt/sub/a05/totStat/screen.do> (Erişim tarihi: 02.02.2016)
<https://www.populationpyramid.net/japan/2017/> (Erişim tarihi: 07.12.2017)
<http://www.worldometers.info> (Erişim tarihi: 05.03.2017)

Görsel Dökümanlar (Filmler, Belgeseller)

Carma Hinton, Richard Gordon (Yön.), The gate of heavenly peace (1995), <http://www.youtube.com/watch?v=17-NIFVZqTM> (Erişim tarihi: 27.11.2016)
Hello Counselor (2016), KBS World, https://www.youtube.com/watch?v=a_shxsapJ60&feature=player_embedded (Erişim tarih: 07.12.2016)
Hong-jin Na (Yön.), The Yellow Sea (2012), <http://unutulmazfilmler.co/the-yellow-sea-hwanghae-olum-denizi.html> (Erişim tarihi: 29.11.2016)
Jasmine Lee (15.12.2014), IOM – Un Migration Agency tarafından yayınlanmıştır, <https://www.youtube.com/watch?v=5Gb2Rd1pfso> (Erişim tarihi: 31.10.2017)
Kuzey Kore Gerçeği (2011), BBC Türkçe, <https://www.youtube.com/watch?v=k51y7o9XWWI> (Erişim tarihi: 12.12.2016)
Roland Joffe (Yön.), The Killing Fields (1984), <http://fmovies.to/film/the-killing-fields.800wq/pjlp6> (Erişim tarihi: 10.11.2016)
Skynews (16.09.2015), Exclusive Interview with North Korea Defector: ‘you clap to stay alive’, <https://www.youtube.com/watch?v=Tc6LB9hCJ6I> (Erişim tarihi: 05.12.2017)

Yarı Yapılandırılmış Mülakatlar

An, Y., Kral Sejong Enstitüsü, Korece Öğretmeni, 13.03.2017, İstanbul.
Cho, D.W., Kore Cumhuriyeti Büyükelçiliği, Müsteşar, 22.11.2016, Ankara.
Jeong, E.K., İstanbul Üniversitesi Kore Dili ve Edebiyatı Bölümü, Öğretim Üyesi, 15.03.2017, İstanbul.
Kim, J., Paxnet Inc., (Eski) Pazar Araştırmacısı (Borsa Değerlendirme Uzmanı), 13.07.2017, Eskişehir.

Kwon, K., Generation of Adventure Tourism&Travel Agency, Yönetici, 20.02.2017, Ankara.

Park, J., Atılım Üniversitesi Metalurji ve Malzeme Mühendisliği Bölümü, Öğretim Üyesi, 22.02.2017, Ankara.

Yapılandırılmamış Mülakatlar

Lee, J.Y. (2016), Kyungpook Üniversitesi Kamu Yönetimi Öğrencisi, Busan

Lee, H. (2017), MIG Enjoyment Yöneticisi, Eskişehir.

Lee, S. (2017), Osmangazi Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Mezunu, Eskişehir

EKLER

EK-1. Alan Araştırmasında Kullanılan Anketin Türkçe Metni

T.C. ANADOLU ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ ULUSLARARASI İLİŞKİLER ABD.

Tez Konusu: Güney Kore Halkının Asyalı Göçmen Algısı

Bu anket, Uluslararası İlişkiler Bölümü Yüksek Lisans öğrencisi Gül Sevi ÜÇÜNCÜ tarafından, tezi için hazırlanmıştır. Anketin amacı; Güney Kore vatandaşlarının Asyalı göçmenler hakkındaki algılarını araştırmaktır. Kişisel bilgileriniz saklı tutulacaktır, bu nedenle lütfen, tüm sorular için en uygun cevapları veriniz. Anket sadece araştırmacılar tarafından değerlendirilecektir. Anket hakkında daha fazla bilgi almak için gul_sevi@hotmail.com adresinden bize ulaşabilirsiniz.

Bu anketin bir parçası olduğunuz için teşekkürler.

ANKET SORULARI

Yaş: ( ) 18~24 yaş ( ) 25~34 yaş ( ) 35~55 yaş ( ) 55 yaş üstü
Cinsiyet: ( ) Kadın ( ) Erkek

1) Eğitim Durumu:

- ( ) İlkokul
- ( ) Ortaokul
- ( ) Lise-Meslek Lisesi
- ( ) Üniversite
- ( ) Master-Doktora

2) Asyalı bir arkadaşınız var mı?

( ) Evet ( ) Hayır

3) Çin Kamboçya, Japonya gibi herhangi bir Asya ülkesinde buldunuz mu?

( ) Evet ( ) Hayır

4) Cevabınız “Evet” ise hangi ülkelerde bulundunuz?

- Çin   Endonezya   Kamboçya   Vietnam   Japonya
 Kuzey Kore   Malezya   Filipinler   Tayvan   Tayland

5) Sizce Güney Kore; Çin Japonya, Vietnam, Kuzey Kore gibi Asyalı ülkelerle benzer bir kültüre mi sahip?

- Evet   Hayır

6) Sizce Güney Kore çokkültürlü bir ülke mi?

- Evet   Hayır

7) Kore kimlik ve kültürünün temel değerleri nelerdir? Lütfen, önem sırasına göre sadece 3 konuyu seçin.

	Birinci	İkinci	Üçüncü
- Din	☐	☐	☐
- Dil	☐	☐	☐
- Teknoloji	☐	☐	☐
- Tarih	☐	☐	☐
- Aile	☐	☐	☐
- Ekonomisi gelişmiş bir ülke	☐	☐	☐
- Güvenli bir ülke	☐	☐	☐
- Özgürlüklere ve insan haklarına karşı saygılı	☐	☐	☐

8) Sizce yabancılar ve göçmenler Güney Kore için bir tehdit midir?

- Evet   Hayır

9) Son 20 yılda hanenizin hayat şartları her geçen gün .....

- İyiyeye gidiyor
 Kötüye gidiyor
 Herhangi bir değişiklik olmadı

10) Cevabınız “kötüye gidiyor” ya da” herhangi bir değişiklik olmadı” ise: Bu durumun Asyalı göçmenlerle bağlantısı var mı?

- Evet   Hayır

11) Sizce haneniz hangi gelir grubunda yer alıyor?

- Üst
 Üst Orta
 Orta
 Alt Orta
 Alt

12) Yaşadığımız bölgede aşağıdakilerden hangileri son 20 yıl içinde hızla değişiyor; bu değişimden memnun musunuz?

	A) Hızla değişiyor mu?		B) Değişimden memnun musunuz?	
	Evet	Hayır	Evet	Hayır
12.1) Nüfus Yapısı	☐	☐	☐	☐
12.2) Örf ve Adetler	☐	☐	☐	☐
12.3) İş-İstihdam Olanakları	☐	☐	☐	☐
12.4) Sosyal güvenlik	☐	☐	☐	☐
12.5) Eğitim Düzeyi	☐	☐	☐	☐

13)Asyalı göçmenlerin ülkeniz üzerindeki etkileri hakkında ne düşünüyorsunuz? 3 konuyu seçip, etkilerine göre sıralayınız.

	Birinci	İkinci	Üçüncü
- Suç oranları attı	☐	☐	☐
-işsizlik oranı arttı	☐	☐	☐
-Sağlık Problemleri arttı	☐	☐	☐
-Asyalı gelinlerin ve Asyalı Koreli çocukların sayısı arttı	☐	☐	☐
-Ülkemize yeni iş imkânları geldi	☐	☐	☐

14) Aşağıdaki cümlelerden hangilerine katılıp, katılmadığınızı lütfen, belirtiniz.

	Evet	Hayır
14.1) Asyalı göçmenlerle ilgili düzenlemeler yeterlidir.	☐	☐
14.2) Koreliler ve Asyalı göçmenler arasındaki iletişim yetersizdir.	☐	☐
14.3) Devlet, gerekirse demokrasi kuralları dışına çıkabilir.	☐	☐
14.4) Çokkültürlülük iyi bir şeydir.	☐	☐
14.5) Halk arasında ayırım yoktur.	☐	☐
14.6) Devletin yararına olan halkında yararınadır.	☐	☐
14.7) Asyalı göçmenler toplumsal barışa katkı sağlıyor.	☐	☐

15) Şu an da Kore'nin karşı karşıya olduğu en önemli 3 sorun nedir? Sadece 3 Őıkkı önem sıralaması yaparak seÇin.

	Birinci	İkinci	Üçüncü
-Yabancı Düşmanlığı	( )	( )	( )
- Özellikle Asyalı göçmenler	( )	( )	( )
- İşsizlik	( )	( )	( )
- özgürlüklere ve insan haklarına karşı daha toleranssız	( )	( )	( )
- uluslararası evlilikler	( )	( )	( )
- Güney Kore'yle yaşanan problem	( )	( )	( )
- Son 20 yılda daha güvensiz bir ülke	( )	( )	( )
- Irkçılık	( )	( )	( )

Ankete katıldığınız için teşekkürler...